

**ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО- ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ КОНФЕРЕНЦІЯ**

**«ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА МЕНЕДЖМЕНТУ:
РЕАЛІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**

М. ХЕРСОН

Міністерство освіти і науки України

**ДВНЗ «Херсонський державний
аграрний університет»**

кафедра менеджменту організацій

Інститут післядипломної освіти

та дорадництва ДВНЗ «ХДАУ»

Департамент агропромислового розвитку

Херсонської обласної держадміністрації

Житомирський національний агроекологічний університет

Південна державна сільськогосподарська дослідна станція ІВПМ НААН

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської науково-практичної конференції

**«ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА МЕНЕДЖМЕНТУ:
РЕАЛІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**

29 червня 2016 року

м. Херсон

Оргкомітет конференції

Яремко Ю.І. – д.е.н., доцент, перший проректор, проректор з науково-педагогічної роботи ДВНЗ «ХДАУ»;

Федорчук М.І. – д.с-г.н., професор, проректор з наукової роботи ДВНЗ «ХДАУ»;

Губа М.І. – к.е.н., доцент, проректор з соціально-економічних питань ДВНЗ «ХДАУ»;

Савченко О.Г. – д.ф.-м.н., професор, декан економічного факультету ДВНЗ «ХДАУ»;

Соловійов І.О. – д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту організацій ДВНЗ «ХДАУ»;

Аверчев О.В. – д.с-г.н., професор, директор ІПОД ДВНЗ «ХДАУ»;

Зіновчук В.В. – д.е.н., професор, завідувач кафедри маркетингу Житомирського національного агроекологічного університету;

Степанова М.М. – к.е.н., заступник директора Департаменту агропромислового розвитку ХОДА, начальник Управління інвестиційного забезпечення та переробної промисловості;

Шабля О.С. – к.е.н., заступник директора Південної державної сільськогосподарської дослідної станції ІВПМ НААН.

УДК 005 (049)

Теорія та практика менеджменту: реалії і перспективи розвитку: матеріали Всеукраїнської наук.- практи. інтернет конф. / Упоряд. Боліла С.Ю., Федорова Т.В. – Херсон., ХДАУ.- 29.06..2016: тези доповідей. – 2016. – 189 с.

В матеріалах конференції висвітлено передові науково-практичні результати досліджень, отриманих в галузі сучасного менеджменту.

Для студентів, аспірантів, науковців та фахівців.

*Матеріали збірника подаються в авторській редакції
та друкуються мовою оригіналу*

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, географічних назв, цитат та інших відомостей несуть автори публікацій.. Відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права», при використанні наукових ідей та матеріалів цього збірника, посилання на авторів і видання є обов'язковим.

Відповідальний за випуск – завідувач кафедри менеджменту організацій д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту організацій ДВНЗ «ХДАУ» Соловійов І.О.

Технічні редактори: Боліла С.Ю., Федорова Т.В.

ЗМІСТ

1. Перспективи інвестиційно-інноваційного забезпечення управлінської діяльності підприємств

Ковальов В.В., Гриб С. УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ГОСПОДАРЮЮЧОГО СУБ'ЄКТА	9
Панідіна В., Боліла С.Ю. РОЛЬ ІННОВАЦІЇ В РОЗВИТКУ АПК	11
Боліла С.Ю. ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ	14
Боліла С.Ю., Федорова Т.В. ПРОБЛЕМИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ	16
Блохін В.В., Боліла С.Ю. ПРОБЛЕМИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У АПК УКРАЇНИ	18

2. Проблеми стратегічного менеджменту та підвищення конкурентоспроможності господарюючих суб'єктів економіки

Нонь-Красовська К. С. СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	22
Кулакова С. Ю., Притула А. І. СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ РЕАЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ СУЧАСНИХ КРИЗОВИХ ЯВИЩ	25
Панідіна В.А. ДІАГНОСТИКА ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ	28
Ткачук А. І. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИБАЛЬСТВА В УКРАЇНІ У ХІХ СТ.	31
Бевз Т.М. , Федорова Т.В. УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА	35
Бойко М.О. ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА СОРГО	37

ЗЕРНОВОГО В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ

3. Ефективні методи управління розвитком економіки підприємства

Міщенко А.Ю., Кулакова С.Ю. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВА	41
Сендецька Ю.В. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМНИХ СКЛАДОВИХ ІНФРАСТРУКТУРИ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	44
Ковтун В.А, Ковтун А.П. ОСНОВНА СКЛАДОВА УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	47
Яшина І. М. СУТНІСТЬ, РОЛЬ ТА ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ	50
Гребенюк Д. С., Федорова Т. В. ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ТА ЕКОНОМІЯ РЕСУРСІВ ПРИ ВИКОРИСТАННІ ТОЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА	53
Самайчук С.І. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗЕРНОВИРОБНИЦТВА	57
4. Маркетингові, логістичні, інформаційні, фінансові, обліково-аналітичні, кадрові та правові аспекти діяльності сучасного підприємства	
Мокляк М.В. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МАРЕТИНГОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ПІДПРИЄМСТВ НА ЄВРОПЕЙСЬКИХ РИНКАХ	60
Сілецька Н.В. РОЗВИТОК АГРОЛОГІСТИКИ В КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	63
Вайда Т.С. ЕФЕКТИВНА КОМУНІКАЦІЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЯК НЕОБХІДНИЙ КОМПОНЕНТ МЕНЕДЖМЕНТУ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	66
Великий В.М. АДЕКВАТНА РЕАКЦІЯ НА ЗМІНИ ЯК ЧИННИК КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МОЛОДОГО ФАХІВЦЯ	72
Петько В.М. ПОРУШЕННЯ АВТОРСЬКОГО ПРАВА В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ	76

Петько В.М. ПРАВОВІ АСПЕКТИ ТА МЕХАНІЗМ ВІДШКОДУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ	79
Баздирєв І.І., Миронов В.В. БОРОТЬБА З КОНТРАБАНДОЮ ЯК ОДИН З НАПРЯМКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ	82
Миронов В.В. ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ГОСПОДАРСЬКИХ СИСТЕМ	85
Потанер Л.Д. ЛОГІСТИЧНІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗБУТУ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	88
Вальховський Д.С., Потанер Л.Д. АНАЛІЗ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ МАТЕРІАЛЬНОГО І МОРАЛЬНОГО СТИМУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ КОЛЕКТИВІВ І ПРАЦІВНИКІВ ПІДПРИЄМСТВА	91
Туркот Т.І. ЗАСОБИ ЗАПОБІГАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ	93
Цибуленко Г. КРЕДИТНА КООПЕРАЦІЯ В СИСТЕМІ АДАПТАЦІЇ СІЛЬГОСПВИРОБНИКА ДО РИНКОВИХ УМОВ НА ПОЧАТКУ ХХ ст.	97
Цибуленко Л. ПРОБЛЕМИ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИ ЕКСПЛУАТАЦІЇ КРАСНОЗНАМ'ЯНСЬКОЇ ЗРОШУВАЛЬНОЇ СИСТЕМИ	98
Шепель Т.С., Соловійов І.О. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛІНГУ	100
Виноградова Т.І. ПСИХОЛОГО – ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНОСПРОМОЖНОСТІ УПРАВЛІНСЬКИХ КАДРІВ	103
Скороход А.Р. СПЕЦИФІКА УПРАВЛІННЯ ТРУДОВИМ КОЛЕКТИВОМ	107
Козярін Є.О., Боліла С.Ю. АНАЛІЗ РИНКУ ШОКОЛАДУ В МІСТІ ХЕРСОНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	109
Кравець О. В., Осадчук І.В. ЛОГІСТИЧНІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НЕВЕЛИКОГО ВУЗЬКОСПЕЦІАЛІЗОВАНОГО ПІДПРИЄМСТВА	112

Каліберда О.А., Боліла С.Ю. РОЛЬ МАРКЕТИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ДЛЯ РОЗВИТКУ РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ	117
Башканова К., Боліла С.Ю. УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ	119
Косміна І.О., Боліла С.Ю. АСПЕКТИ ПОЛІТИЧНОГО МАРКЕТИНГУ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН	122
Кравець О.В., Боліла С.Ю. СПОЖИВЧІ УПОДОБАННЯ НА РИНКУ КОВБАСНИХ ВИРОБІВ МІСТА ХЕРСОНА	125
Вальтер А.О. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОФІЛЮ СПОЖИВАЧА М'ЯСОПЕРЕРОБНОЇ ПРОДУКЦІЇ НА РИНКУ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	128
Степанова І.В. МАРКЕТИНГОВІ СТРАТЕГІЇ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ: ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ	133
5. Проблеми та перспективи регіонального управління	
Федорчук О.М. РОЗВИТОК АГРАРНОГО СЕКТОРУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ НА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО-ІННОВАЦІЙНІЙ ОСНОВІ	136
Аверчев О.В., Аверчева Н.О. РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА КРУП'ЯНИХ КУЛЬТУР	139
Боліла С.Ю. ІНСТРУМЕНТИ ДЕБЮРОКРАТИЗАЦІЇ У СИСТЕМІ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ ТА УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	142
Прищеп А., Боліла С.Ю. ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ	145
Бойко Л.О. РОЛЬ АГРАРНОГО СЕКТОРУ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ	147
Смолієнко Н.Д. ТРАНСФОРМАЦІЯ ФОРМ ГОСПОДАРЮВАННЯ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ	150
Рудік Н.М. ПРАВОВА ОСНОВА РЕАЛІЗАЦІЇ КОНКУРЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	154

6. Актуальні проблеми сучасного екологічного менеджменту та маркетингу, питання органічного виробництва сільськогосподарської продукції	
Чмут А.В. ПЕРЕВАГИ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕЧНІСТЮ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	159
Соловійов І.О. ЕКОЛОГІЧНИЙ МАРКЕТИНГ: ПОГЛЯД У МАЙБУТНЄ	162
Самойлик Ю.В. ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА	165
Бойко М.О. ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА СОРГО ЗЕРНОВОГО В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ	168
Рудік О.Л., Рудік Н.М. ЕКОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИРОЩУВАННЯ ЛЬОНУ ОЛІЙНОГО В УКРАЇНІ	171
Бурак В.Г., Валюх М. ВПЛИВ ОРГАНІЧНОЇ ОВОЧЕВОЇ СИРОВИНИ НА ТЕХНОЛОГІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ М'ЯСНИХ СИСТЕМ	175
Бурак В.Г., Куц А. ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМА НАССР ПРИ ВИРОБНИЦТВІ ОРГАНІЧНИХ КОВБАСНИХ ВИРОБІВ	178
Бурак В.Г., Камєнєва ОПТИМІЗАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА ВЕРШКОВОГО МАСЛА З ОРГАНІЧНОЇ СИРОВИНИ	182
Вермієнко Т.Г. ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИРОБНИКІВ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ	185

1. ПЕРСПЕКТИВИ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Ковальов В.В. - к.е.н., доцент

Гриб С. - магістр

Херсонський державний університет

УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ГОСПОДАРЮЮЧОГО СУБ'ЄКТА

Капітал господарюючого суб'єкта посідає головне місце в системі політичних та соціально-економічних відносин в суспільстві. Недосконале управління капіталом призводить до того, що економіка нашої країни досить повільно долає кризовий стан.

Управління капіталом – це система принципів і методів розробки і реалізації управлінських рішень, пов'язаних з оптимальним його формуванням з різноманітних джерел, а також забезпеченням ефективного його використання у різних видах господарської діяльності підприємства [1, с.259].

Управління капіталом підприємства направлене на вирішення наступних завдань [2, с.259–262]: формування достатнього обсягу капіталу, що забезпечить необхідні темпи економічного розвитку підприємства; оптимізація розподілу сформованого капіталу за видами діяльності та напрямками використання; забезпечення умов досягнення максимальної доходності капіталу при запланованому рівні фінансового ризику; забезпечення мінімізації фінансового ризику, пов'язаного з використанням капіталу, при запланованому рівні його доходності; забезпечення постійної фінансової рівноваги підприємства у процесі його розвитку; забезпечення достатнього рівня фінансового контролю над підприємством з боку його засновників; забезпечення достатньої фінансової гнучкості підприємства; оптимізація обороту капіталу; забезпечення своєчасного реінвестування капіталу.

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА МЕНЕДЖМЕНТУ: РЕАЛІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Вітчизняні суб'єкти господарювання використовують дві концептуальні моделі управління капіталом – американську і німецьку.

Для підтримки стійкого фінансового стану господарюючого суб'єкта необхідно приділяти більше уваги питанням фінансового менеджменту в сфері управління капіталом суб'єкта господарювання.

Управління капіталом належить до основних завдань фінансового менеджера на будь-якому підприємстві, оскільки обсяг, структура та вартість капіталу суттєво впливають на основні показники фінансово-господарської діяльності даного підприємства та в цілому на ефективність його діяльності.

Ефективність діяльності господарюючого суб'єкта залежить від правильно вибраної стратегії управління капіталом.

При виборі стратегії управління капіталом необхідно враховувати не тільки інтереси акціонерів, але й зацікавленість потенційних інвесторів.

Існують такі базові стратегії управління капіталом:

- консервативна, метою якої є отримання дохідності вищої, ніж за банківськими депозитами за значно менших ризиків, ніж на ринку акцій;
- збалансована, де очікується отримання дохідності, що порівнюється з середньоринковою за найліквіднішими акціями, але з меншим ризиком;
- ризикова, де метою є отримання максимального приросту активів;
- індексна призначена для інвесторів, які мають на меті отримання інвестиційного доходу з портфеля цінних паперів, сформованого на основі індексу [1].

Напрями управління капіталом підприємства поділяються на [3]: управління власним капіталом; управління залученим капіталом; управління позиковим капіталом.

Налагоджений механізм управління капіталом передбачає [4]:

- чітку постановку цілей і завдань управління капіталом, а також контроль за їх дотриманням у плановому періоді;
- удосконалення методики визначення й аналізу ефективності

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА МЕНЕДЖМЕНТУ: РЕАЛІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

використання усіх видів капіталу; розроблення напрямків оптимізації процесу управління капіталом, а також їхнього аналізу і запровадження;

– розроблення методики оперативного управління високоліквідними обіговими активами; розроблення загальної стратегії управління капіталом;

– використання у процесі управління економічних методів і моделей, зокрема під час аналізу і планування;

– орієнтацію на використання внутрішніх важелів впливу на процес управління капіталом.

Покращення системи управління капіталом суб'єкта господарювання набувають особливого значення оскільки розвиток фінансової ресурсної бази є умовою сталого економічного розвитку.

Література

1. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: Учеб. курс. / И.А. Бланк. – К.: Ника-Центр, Эльга, 2001. – 528 с.

2. Бланк І.А. Управління формуванням капіталу: наукове видання/ І.А. Бланк. – К.:Ніка-Центр, 2008. – 510 с.

3. Бідник О. І. Теоретичні аспекти управління капіталом підприємства / О.І. Бідник // Придніпровський науковий вісник. – 2007. – Вип. 5. – С. 19–24.

4. Шпак Н. З. Система управління капіталом підприємства / Н. З. Шпак, О. М. Рудницька // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.10. – С. 257–261.

Панідіна В.– студент ЕФ,

Науковий керівник- к.с-г.н, доцент Боліла С.Ю.

ДВНЗ Херсонський державний аграрний університет

РОЛЬ ІННОВАЦІЇ В РОЗВИТКУ АПК

Сьогодні сучасні фахівці говорять про інноваційний шлях розвитку України. Значний вплив, як вважається, має нова більш ефективна сільгосптехніка , а також продуктивні нові сорти рослин, нові технології, що

базуються на нових досягненнях науки й техніки, а також ряд інших інновацій, що дозволяють економію витрат, підвищення якості продукції, вирішення екологічних проблем, що відіграє вирішальну роль інновації у розвитку АПК.

Навантаження сільськогосподарської техніки, погіршення матеріально-технічної бази, низька продуктивність приводить до: масового порушення технології вирощування сільгоспкультур, недобору врожаю, великим витратам, і в результаті - до зниження прибутку.

Нові інноваційні ресурсозберіжні, ґрунтозахисні технології оброблення сільськогосподарських культур, засновані на застосуванні високопродуктивної універсальної техніки, а саме екстенсивні й інтенсивні технології, звичайні й прогресивні. Вони дають можливість поліпшити родючість ґрунту, знизити витрати й збільшити продуктивність праці, підвищити врожайність. При цьому знижуються витрата палива й ПММ, насіння, інших ресурсів й в, кінцевому рахунку, значно підвищується економічна ефективність виробництва сільськогосподарської продукції. До таких технологій обробки рослин відноситься нульова обробка ґрунту. На Заході цю технологію називають такою, що консервує землеробство (Conservation Agriculture), а також технологію з мінімальною (без оранки) обробкою ґрунту. Застосовується ще безотвальна обробка ґрунту плугом без огортання її шарів.

Безпахотне землеробство як спосіб захисту від ерозії й збереження вологи в ґрунті відомий давно, однак новий інтерес до нього виник знову в 90-і роки минулого сторіччя й на початку цього століття, У зв'язку з найсильнішою деградацією ґрунтів в усьому світі, істотним підвищенням цін на паливо почався новий етап удосконалювання й впровадження ресурсозберігаючих технологій, що засновані на застосуванні нових високопродуктивних машин для прямого (без оранки) сівби й мінімальної обробки ґрунту до посіву.

В Україні питання про застосування мінімальних обробок ґрунту вважають дискусійними, оскільки поряд з перевагами є й недоліки (різке збільшення засміченості посівів й як наслідок необхідність збільшення

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА МЕНЕДЖМЕНТУ: РЕАЛІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

використання гербіцидів, що зводить енергоємність способу до звичайної традиційної технології). Подальше підвищення ефективності використання землі дозволяє точне землеробство з використанням GPS (приладів глобального позиціонування) і GIS (географічні інформаційні системи).. Дані технології дозволяють скоротити витрати за рахунок мінімізації перекриттів, а також внесенням доз хімікатів залежно від стану ґрунту й рослин, що дає економію палива, хімічних засобів і добрив та часу.

Нові сорти й гібриди забезпечують постійний ріст урожайності сільськогосподарських культур і підвищення їхньої якості, в той же час у багатьох з них вегетаційний період є довшим, що в умовах нашої країни, яка відрізняється коротким вегетаційним періодом, є неприпустимим.

Багато вчених б'ють на сполох, що: український ринок насінин все більше й більше захоплюється іноземними сортами, виведеними для інших географічних і ґрунтово-кліматичних умов. Прикладом є галузь картоплярства: у державному реєстрі селекційних досягнень, допущених до використання у виробництві включено 200 сортів картоплі, з них 25 сортів з Голландії, 25 сортів з Німеччини, 15 сортів Білорусії, 8 з Великобританії 1 сорт із Фінляндії . Крім того, закордонні сорти займають більшу частку й у виробництві насінин. Так, з 874,2 тис. тонн вироблених насінин - 402,0 тис. тон становлять закордонні сорти, з 38,6 тис. тон виробленої еліти 21,6 тис. т припадає на закордонні сорти.

В умовах відкритого ринку для імпоротної продукції й гострої конкурентної боротьби, збільшеної кризою, український сільгоспвиробник не виживе, якщо не буде впроваджувати інновації. Для того щоб бути в "курсі подій" сільгоспвиробник повинен: використати Інтернет для виявлення всіх новинок; відвідувати сільськогосподарські виставки; вивчати нову техніку, купувати тільки сертифіковану продукцію

Зі сторони держави бажано підтримати вітчизняних сільгоспвиробників субсидуванням кредитної ставки на покупку інноваційної техніки, насінин

високопродуктивних сортів і гібридів, сучасних хімікатів, виділенням грантів на інноваційні розробки й підготовку кадрів, а також удосконалюванням оподатковування підприємств, що розробляють і впроваджують інновації.

Боліла С.Ю.- к.с-г.н, доцент
ДВНЗ « Херсонський державний аграрний університет»

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ

При визначенні перспектив інноваційного розвитку з врахуванням складності інноваційної системи та зміни її ролі в державі потрібний перехід до нового, більш високого рівня інженерного та промислового мислення, оснований на сучасних стратегіях і перспективних методологіях.

Українська промисловість, як зазначають науковці, стоїть сьогодні перед об'єктивною необхідністю активізації капіталовкладень в інновації, у модернізацію діючих і створення нових конкурентоспроможних виробництв, господарських систем, забезпечення диверсифікації капіталу в напрямку соціально орієнтованих структурних зрушень.

Повне та ефективне використання наявного інноваційного потенціалу та подальший його розвиток для підвищення конкурентоспроможності національної промисловості передбачає відповідні механізми, інструменти, методи, принципи її структурної трансформації, створення відповідної системи управління інноваційними зрушеннями, що і стало метою наших досліджень. Сучасний стан справ в інноваційній діяльності доводить, що на сьогодні вкрай потрібне врахування процесів глобалізації всього соціально-економічного життя та розуміння впливу України на світові тенденції. Особливий акцент повинен робитись на фінансуванні фундаментальних досліджень і генеруванні принципово нових ідей.

Головними завданнями створення системи прискореного інноваційного

розвитку є: синтез ієрархічної структури системи з врахуванням двопотокової схеми інновації; визначення ефективних механізмів її функціонування і розвитку.

При цьому мають бути враховані обмеження, які впливають із призначення системи і передбачають: збільшення темпів інноваційного розвитку промисловості не менше ніж у два рази; збільшення обсягів наукоємної продукції у валовому національному продукті не менше ніж у три рази за кожні 5 років; створення індустрії промислового інтелекту з потрібними показниками потужності; формування інноваційної частини нових промислових укладів; забезпечення економічного зростання за рахунок інноваційних чинників. Система планування інноваційного розвитку повинна бути ієрархічною і функціонувати на рівні підприємств, їх об'єднань, управлінь та міністерств.

Проведені дослідження дозволили визначити основні пріоритети удосконалення механізмів промислової політики на сучасному етапі, а саме: формування ефективної інноваційної інфраструктури промислового виробництва, створення умов (фінансових, матеріальних, ресурсних, організаційних) для розвитку ризикового венчурного капіталу; інституційне забезпечення інноваційної діяльності, зокрема розвиток патентно-ліцензійної справи (скорочення термінів патентування і ліцензування, приведення національної системи патентування у відповідність з європейськими стандартами, державна підтримка патентування інновацій за кордоном, особливо малих підприємств), стандартизації і сертифікації; вдосконалення організаційних форм інноваційного виробництва (технопарки і технополіси, венчурні фірми, бізнес-інкубатори, інноваційні компанії, у тому числі регіональні); запровадження системи страхування інноваційних ризиків; постійний моніторинг інноваційної діяльності, створення мережі консультативно-інформаційних центрів; спрямування помітної частини коштів від приватизації на інноваційну діяльність (на конкурсній основі і з

врахуванням терміну самоокупності проектів); проведення теоретичних досліджень у галузі інновацій, визначення чітких критеріїв оцінки, вартості і ціни інноваційного продукту. В рамках досліджень ми лише узагальнено окреслили пріоритетні напрями формування системи управління інноваційним розвитком, які більш детально будуть розглянуті в наших подальших роботах.

Боліла С.Ю.- к.с-г.н, доцент

Федорова Т.В. – к.е.н., старший викладач

ДВНЗ « Херсонський державний аграрний університет»

ПРОБЛЕМИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Перехід української економіки до ринкових відносин супроводжується значним науково-технічним і технологічним відставанням від індустріально розвинених країн. Причина цього – відсутність стабільної стратегії розвитку країни, що спричинило нестабільність і ситуативність економічних процесів. Проте країна ще має потужний науковий потенціал, здатний виконувати складні фундаментальні та прикладні дослідження, багатогалузевий промисловий комплекс, що на 30 % зорієнтований на високотехнологічне виробництво (машинобудування, приладобудування, енергетика, авіаційні та космічні технології). Україна відома у світі своїми видатними вченими, науковими колективами та наукомісткими виробництвами. Проблема полягає лише в тому, як всім цим розумно розпорядитися, а її вирішення – ефективне стратегічне управління інноваційними змінами як на мікро- так і на макрорівні. Зважаючи на актуальність вищезазначених питань метою дослідження було здійснити аналіз загальних тенденцій управління інноваційними змінами в Україні, виявити проблеми та розробити заходи по їх подоланню. Стратегічне управління інноваціями є складовою інноваційного менеджменту. Воно вирішує широкий спектр питань планування та реалізації групи проектів і програм, які розраховані на якісні зміни в діяльності організації на ринку,

виробництві або соціальній сфері підприємства. Інноваційна стратегія — один із засобів досягнення цілей організації, який відрізняється від інших засобів своєю новизною, передусім для даної організації, для галузі ринку, споживачів, країни в цілому.

Функціонування вітчизняних підприємств відбувається в умовах постійних змін, внаслідок чого у вітчизняній практиці стратегічного менеджменту, склалася ситуація, яка показує, що більшість підприємств не приділяють особливої уваги стратегіям інноваційного розвитку. Тому представляється доцільним розробку і реалізацію інновацій відносити до стратегічно важливих управлінських рішень, що дозволить не тільки підвищити значення інноваційного розвитку, а й встановити динамічну відповідність між різними напрямками діяльності підприємств. Урахування цих особливостей дасть можливість цілеспрямовано формувати та реалізовувати стратегії, адже інноваційна стратегія є своєрідним каталізатором переходу як для виробництва в цілому, так і для окремих виробників. До основних проблем, що стримують ефективне стратегічне управління інноваційними процесами в економіці України можна віднести: відсутність науково-методологічної бази формування інноваційної системи; відсутність системності у здійснюваних заходах щодо реалізації інноваційного потенціалу; управління інноваційною діяльністю здійснюється без чітко сформульованої стратегії науково-технологічного та інноваційного розвитку; відсутність дієвої системи пріоритетів розвитку науково-технологічної сфери; нескоординованість дій суб'єктів інноваційної діяльності; недостатність фінансових ресурсів для забезпечення наукових досліджень та впровадження інноваційних розробок; недовершеність нормативно-правової системи регулювання і стимулювання інноваційної діяльності; повільне формування в Україні сучасного і масштабного ринку інноваційної продукції; надмірний фіскальний тиск. Шляхами розв'язання та вирішення перелічених вище проблем може стати: створення високоефективної системи телекомунікацій, запровадження новітніх

методів передачі та обробки інформації; перегляд підходів до програмно-цільового планування та фінансування інноваційного процесу; визначення пріоритетів науково-технічного спрямування; створення механізмів державного стимулювання інноваційної активності підприємств; цілеспрямована підготовка кадрів високої кваліфікації для високотехнологічних галузей, а також менеджерів інноваційної діяльності; упорядкування роботи технопарків, створення сучасних наукових лабораторій при корпораціях, спеціальних інноваційних фондів з залученням інституціональних інвесторів, комерційних банків; удосконалення системи управління інноваційними проектами і програмами; підвищення інноваційної культури суспільства; створення системи організаційно-економічного та інформаційного забезпечення розвитку інноваційних процесів.

Отже, кризова ситуація в інноваційній сфері української економіки зумовлена насамперед відсутністю інноваційної стратегії в управлінні інноваційною діяльністю. А тому одним з головних напрямків державної політики в Україні повинно стати запобігання розпаду науково-інноваційної сфери і створення передумов для швидкого та ефективного впровадження технічних і технологічних інновацій у всіх сферах господарської діяльності, забезпечення структурно-технологічної перебудови як на рівні підприємств, так і економіки в цілому.

Блохін В.В. – студент ЕФ

Науковий керівник – к.с.-г.н., доцент Боліла С.Ю.

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

ПРОБЛЕМИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АПК УКРАЇНИ

На сучасному етапі розвитку агропромислового комплексу України важливу роль відіграє впровадження новітніх технологій та досягнень науково-технічного прогресу. Інновації є засобом підвищення ефективності

виробництва продукції, а також засобом адаптації підприємства до змін соціального, економічного, політичного середовища, тому визначення проблеми в інноваційній сфері є актуальним питанням для будь-якого суб'єкта господарювання [1, 2].

Сьогодні процес формування інноваційної системи в Україні, зокрема в агропромисловому комплексі, відбувається за дуже несприятливих умов: в галузі АПК недостатнє забезпечення наукової сфери матеріально-технічними ресурсами, обмеженість інформаційних ресурсів, втрата висококваліфікованих працівників тощо.

Інноваційний розвиток сільськогосподарських структур неможливий без розвиненої інформаційної інфраструктури. Однак, фахівці наукової сфери не мають належного інформаційного забезпечення для вирішення на теоретичному рівні нагальних проблем національного сільського господарства. За умов поширення приватизаційних процесів і комерціалізації аграрного виробництва інформація дедалі частіше стає конфіденційною. Інформаційно-наукове забезпечення – це не лише реклама товарів і послуг, а насамперед, доступ до передової інформації біологічного, економічного, ветеринарного, агрономічного характеру тощо, систематизація і представлення у вигляді, зручному для практичного використання [3].

У високорозвинених країнах світу, де науково-технічний прогрес знаходиться на більш високому рівні, керівництво підприємства використовує не лише здатність працівника автоматично виконувати свої обов'язки, але й потребує постійного вдосконалення його знань, вміння самостійно приймати рішення, швидко пристосовуватися до роботи з абсолютно новими технологіями.

У вітчизняному сільському господарстві відчувається дефіцит кваліфікованих молодих працівників, що більше пристосовані до змін економічного становища і краще та швидше здатні на них реагувати. Рівень освіченості працівників сільського господарства є досить низьким.

Ускладнився стан із забезпечення аграрних установ кадрами вищої кваліфікації, скоротився приплив у науку талановитих молодих вчених, так нині близько 70% докторів наук пенсійного віку, а частка молодих науковців віком до 40 років становить приблизно 27%. Для успішного вирішення кадрової проблеми слід здійснювати інвестиції у людський капітал. Саме вони дадуть змогу залучити у сільськогосподарське виробництво кваліфікованих фахівців, які мають відповідну спеціальну підготовку [4, 5].

Через постійну нестачу бюджетного фінансування аграрна наука практично втратила можливості для створення інноваційно нового продукту. Останнім часом сільськогосподарські підприємства використовують техніку іноземного виробництва, що є частково вдосконаленим аналогом вже існуючої і застарілої техніки.

На сьогодні більшість підприємств (переважно колективної форми господарювання) забезпечені комп'ютерною технікою, що значно полегшують роботу як керівництва, так і персоналу. Проте через нестачу кваліфікованих програмістів ці засоби не використовуються в повну силу як для отримання інформації, так і для її аналізу.

Незважаючи на ряд зазначених вище проблем, Україна має потенційні можливості для успішного здійснення інноваційної діяльності, однак на рівні держави необхідно виконати ряд заходів:

- забезпечити стабільну економічну ситуацію в країні для залучення інвестицій в агропромисловий комплекс;
- надати пільги аграрним підприємствам, які створюють інноваційний продукт, що дозволить збільшити фінансові ресурси для реалізації інноваційної програми підприємства;
- зорієнтувати фінансово-кредитні установи на надання кредитів аграрним виробництвам, що займаються інноваційною діяльністю.

Використання запропонованих заходів щодо стимулювання впровадження інновацій підприємствами агропромислового комплексу

дозволить покращити процес виробництва, ефективно використовувати внутрішні і залучати зовнішні інвестиції в інноваційну діяльність.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кобиляцький Л.С. Управління проектами: Навч. Посіб./ Л.С. Кобиляцький.- К.: МАУП, 2002. - С.85
2. Основы инновационного менеджмента. Теория и практика/ Под ред. П.Н. Завлина, А.К.. Казанцева, Л.Э. Миндели.- М., 2000.- С. 167.
3. Санто Б. Инновация как средство экономического развития / Б.Санто.- М.: Прогресс, 1990.- С. 186.
5. <http://www.reforms.kiev.ua> – Міжвідомча рада з впровадження економічних реформ в Україні.

2 ПРОБЛЕМИ СТРАТЕГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ГОСПОДАРЮЮЧИХ СУБ'ЄКТІВ ЕКОНОМІКИ

Нонь-Красовська К. С. студентка ЕФ
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Сучасний економічний розвиток характеризується загостренням проблем забезпечення сталого, збалансованого та взаємообумовленого функціонування всіх сфер життєдіяльності національних систем. Агропродовольчу сферу вирізняє той факт, що вона є біоекономічною системою через наявність у ній сільського господарства. Саме тому принципи екологічності, сталого розвитку є для неї пріоритетними. Сталий економічний розвиток системи будь-якого рівня ієрархії та функціональної спрямованості означає її здатність зберегти стабільне збалансоване зростання[1].

Стратегічні інтереси нашої країни полягають у забезпеченні концепції сталого розвитку, яка в першу чергу базується на раціональному використанні, охороні та відновленні природно-ресурсного потенціалу і збереженні довкілля. Це обумовлює необхідність узгодження національної політики у сфері реструктуризації, модернізації і розвитку індустріальних секторів економіки, а також надання послуг із політикою з питань охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів, формування та запровадження цих механізмів на ринкових засадах економіки.

Вирішення завдань переходу агропродовольчої сфери на засади сталого розвитку неможливе без створення системного механізму. Основне його

призначення полягає в поступовому забезпеченні передумов для впровадження екологічно чистих технологій у господарську діяльність підприємств агоропродовольчої сфери та зниження їх негативного впливу на довкілля. Справедливою є думка, що глобальний економічний розвиток супроводжується незбалансованою експлуатацією природних ресурсів. Наслідки такої економічної діяльності негативно впливають на навколишнє середовище, що призводить до виснаження ресурсного потенціалу, погіршення якості довкілля та зростання витрат на відтворення природної рівноваги. Для країн, орієнтованих на стале економічне зростання, збереження навколишнього природного середовища є головним аспектом стратегії їхнього прогресу, оскільки досягнення стану екологічно збалансованого самопідтримуючого розвитку, по суті, тотожне зростанню якості життя й добробуту при зменшенні екологічного навантаження[2].

Єдиною можливістю досягти національних цілей розвитку і рівноправної інтеграції у світогосподарську систему для України є доктрина випереджаючого розвитку, яка, враховуючи ймовірні перспективи наближення до розвинених індустріальних країн світу і приєднання до співдружності країн ЄС, може забезпечити у довгостроковій перспективі темпи росту ВВП у 2–3 рази вищі за аналогічні показники країн з розвинутою ринковою економікою. Забезпечення трансформаційних процесів у напрямі до сталого розвитку неможливе без вирішення проблем землекористування, основними проблемами якого в сучасній Україні є: недосконалість державного управління земельними ресурсами, неврегульованість земельного законодавства, практична відсутність інфраструктури ринку земель сільськогосподарського призначення.

Для переходу агропродовольчої сфери на засади сталого розвитку системний підхід у землекористуванні доцільно пов'язувати із трьома складовими: економічною (задоволення економічних потреб землевласників та землекористувачів, характер використання земель, розміщення виробництв, рівень інтенсифікації виробництв, розвиток інфраструктури тощо), соціальною

(соціальні інституції землекористування і землеволодіння, землеустрій, право власності на землю, сервітути, соціальна інфраструктура) та екологічною (природно-ресурсний потенціал, агроекологічні особливості використання ґрунтів, якість продукції, екологічний стан ґрунтів, екологічні обмеження).

Орієнтирами планування сталого землекористування є: прийнятний баланс охорони, збереження розвитку землекористування; використання землі на основі сталості розвитку суспільства; реалізація інтегрованих урядових дій у сфері земельних відносин (запобігання конфліктам, координація повноважень та обов'язків, співробітництво та н.); залучення громадськості до участі у процесі планування сталого землекористування; покращення рівня знань про значення землі та земельних ресурсів у прийнятті рішень; підтримання впровадження ініціатив природоохоронних організацій в управлінні земельними ресурсами; раціональне землекористування [3].

Для обґрунтування екологічних пріоритетів формування інфраструктури агропродовольчої сфери пріоритетного вирішення потребують проблеми землевпорядкування. В аграрній економіці України сьогодні спостерігається неконтрольовані процеси надконцентрації земельного капіталу. За різними джерелами, 106 трансрегіональних високоінтегрованих формувань, так званих агрохолдингів, із середніми розмірами землекористування 99,5 тис. га ведуть сільськогосподарське виробництво на розосереджених у сільських територіях орендованих землях, організовують діяльність на майже 10 550 тис. га сільськогосподарських угідь.

Ураховуючи сучасні економічні реалії, об'єктивно необхідним є процес подолання екологічної кризи в агропродовольчій сфері та поступальний перехід її на засади сталого розвитку. Шлях на екологізацію та глобалізацію сучасної економіки зумовлює необхідність відповідних трансформацій в інфраструктурних галузях.

Розвиток інфраструктури забезпечує підвищення мобільності ресурсів комплексу, є обов'язковою умовою поглиблення поділу праці з метою

ефективного використання обмежених ресурсів і потенційних резервів. Для цього необхідно пропорційно розвивати всі складові підсистеми агропродовольчої сфери. Особлива роль належатиме підрозділам виробничої та ринкової інфраструктури, що мають забезпечувати виробничий процес та систему просування продукції від виробника до споживача.

Список використаної літератури:

1. Шубравська О. Сталий економічний розвиток: поняття і напрям досліджень / О. Шубравська // Економіка України. – 2005. – № 1. – С. 36–42.
2. Данилишин Б. Ефект декаплінгу як фактор взаємозв'язку між економічним зростанням і тиском на довкілля / Б. Данилишин, О. Веклич // Вісник Національної академії наук України. – 2008. – № 5. – С. 12–18.
3. Третяк А. М. Землепорядне проектування: теоретичні та методичні основи інвестицій у землекористування / А. М. Третяк, В. М. Другак, Д. П. Романська. – К.: ТОВ ЦЗРУ, 2007. – 387 с.

Кулакова С. Ю.

к. е. н., доцент кафедри економіки підприємства та управління персоналом

Притула А. І.

магістрант

Полтавський національний технічний університет

імені Юрія Кондратюка

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ:

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ РЕАЛІЗАЦІЇ

В УМОВАХ СУЧАСНИХ КРИЗОВИХ ЯВИЩ

Сьогодні, коли економіка України перебуває у важкому фінансово-політичному становищі, одним із найбільш пріоритетних завдань розвитку економіки нашої держави має бути створення відповідних умов із забезпечення ефективної роботи підприємств, адже їхнє продуктивне функціонування –

важлива та неодмінна передумова сталого економічного розвитку будь-якої країни. А тому, аби пристосуватися до трансформаційних змін внутрішнього та зовнішнього середовищ, керівники підприємств змушені шукати нові напрями розвитку власної справи. За таких умов стратегічне планування виступає чи не єдиною можливим способом прогнозування майбутніх організаційних змін, досягнення цілей підприємства та сприяння його стабільності.

Стратегічне планування розвитку є адаптивним управлінським процесом моделювання можливого напрямку розвитку та розроблення шляхів його реалізації з урахуванням вихідної позиції підприємства, що забезпечує збалансоване використання і формування потенціалу з метою підвищення конкурентоспроможності, а також передбачає створення чіткого механізму ухвалення управлінських рішень для ефективного використання стратегічних можливостей, сильних сторін підприємства, ліквідації слабких сторін та уникнення потенційних загроз задля оптимальної адаптації до мінливих соціально-економічних систем та досягнення максимально можливої прибутковості.

Стратегічне планування розвитку підприємства виступає важливим інструментом боротьби з хаосом і сприймається як засіб подолання зростаючої нестабільності зовнішнього середовища. Його реалізація на підприємстві дозволяє більш ефективно розподіляти корпоративні ресурси між ринковими можливостями та оптимізувати витрати, змушує оцінювати сильні та слабкі сторони щодо конкурентів, можливості й загрози в оточуючому середовищі, демонструє важливість застосування процедур оцінки діяльності, стимулює координацію зусиль різних функціональних напрямів і таке інше.

Успішне стратегічне планування розвитку підприємства дає досить чітке уявлення про конкретні заходи, яких слід вжити у поточний час задля досягнення запланованих показників на довгострокову перспективу, що спонукає менеджерів обдумувати наслідки прийнятих рішень та екстраполювати їх на отримання результату в майбутньому.

Зарубіжні дослідження, об'єктом яких був вплив стратегічного планування на фінансові показники діяльності підприємства [1, с. 220], показали, що систематичне застосування стратегічного планування розвитку підприємства здатне суттєво поліпшити результати його діяльності. Так, за даними В. А. Верби [2, с. 58] та Bain&Company [3], найпоширенішими у світі технологіями управління є: 1) стратегічне планування; 2) система управління взаємодією з клієнтами або CRM; 3) сегментація споживачів; 4) бенчмаркінг. Саме зазначені технології упродовж останніх років займають провідні позиції.

Згідно із даними 2015 року, стратегічне планування розвитку підприємства разом із бенчмаркінгом посіло друге місце, поступившись першістю системі управління взаємодією з клієнтами. Відтак, наведена статистика цілком наочно підтверджує надмірне фокусування менеджерів українських підприємств на проблемах переважно тактичного характеру.

Водночас стратегічне планування розвитку підприємства має слабкі сторони та проблеми. По-перше, воно не може дати точної картини майбутнього, адже передбачуване у стратегічному контексті майбутнє – не результати, а шляхи їхнього досягнення. По-друге, незважаючи на існуючі рекомендації, правила вибору стратегії та здійснення стратегічного планування, скористатися ними для вирішення визначених завдань з переліком чіткого плану дій у конкретній неабстрактній ситуації неможливо, оскільки це сфера впливу заходів тактичного планування. Крім того, успішність упровадження іноземної практики стратегічного планування розвитку українських підприємств пов'язане з низкою проблем, серед яких основними є наступні: 1) не адаптованість моделей стратегічного планування для конкретного підприємства; 2) відсутність систем оцінювання результатів від упровадження стратегічного планування діяльності, на підставі яких можна було б робити висновки про його вплив на рівень результативності підприємства; 3) невизначеність принципів стратегічного планування розвитку підприємств і відсутність навиків їх доцільного застосовування, що дозволило б досягти

позитивного результату від упровадження його в контексті управління діяльністю підприємства тощо.

Саме тому реалізація стратегічного планування розвитку на вітчизняних підприємствах має базуватися рівною мірою як на іноземному досвіді, так і на реаліях середовища, в якому вони функціонують, завчасно прораховуючи основні можливі переваги та недоліки впровадження.

Література:

1. Антикризове управління підприємством: Навч. посіб. / З.Є.Шершньова, В.М.Багацький, Н.Д.Гетманцева; За заг. ред. З.Є.Шершньової. – К. : КНЕУ, 2007. – 680 с.

2. Верба В.А. Аналітична оцінка управлінських технологій розвитку українських підприємств / В.А.Верба, О.М.Гребешкова // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 5. – С. 52–59.

3. Кіяшко, Є. В. Проблеми і необхідність впровадження в сучасних умовах стратегічного планування на підприємствах / Є. В. Кіяшко // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2009. – №3, Т.1. – С. 174-178.

4. Rigby Darrell, Bilodeau Barbara Management Tools and Trends 2007 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.bain.com/Images/ManagementTools2007BB.pdf>.

Панідіна В.А. – студентка ЕФ

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

ДІАГНОСТИКА ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ

АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ

Важливість спеціалізації виробничо-господарської діяльності, принципи розподілу праці зумовлюють об'єктивну необхідність високого рівня

інфраструктурного забезпечення як основи сталого розвитку агропродовольчої сфери. Її невід'ємною складовою є виробнича інфраструктура.

Низька якість сучасної вітчизняної інфраструктури призводить до додаткових непродуктивних витрат в усіх сферах економіки, сповільнення зростання реального валового внутрішнього продукту. Найбільш важливим елементом дослідження інфраструктурної складової агропродовольчої сфери є економічна діагностика стану її виробничої інфраструктури, що являє собою збір, аналіз та інтерпретацію індикаторів і факторів, котрі забезпечують сталий розвиток галузі.

За результатами економічної діагностики функціонування інфраструктури агропродовольчої сфери виявлено, що особливо низькими темпами відбувається оновлення матеріально-технічної бази основного виробництва та інфраструктурних галузей саме в сільському господарстві. Сучасний стан агропродовольчого сектору характеризується наступними тенденціями. Обсяг основних засобів у цілому по Україні за період 2005–2015 рр. зріс у 8 разів, харчовій промисловості – у 3,9 рази, а в сільськогосподарському виробництві – лише на 20%. При цьому частка основних засобів сільгосппризначення в загальній їхній вартості зменшилась на 10,1, у харчовій промисловості – на 1,3 відсоткового пункти [1, с. 8].

Ефективність використання основних виробничих засобів за досліджуваний період значно зросла, зокрема показники фондозабезпеченості та фондоозброєності – у 1,2 та 1,5 раза відповідно, що зумовлено як збільшення вартості основних засобів сільськогосподарського призначення, так і зменшення площі ріллі та чисельності працюючих у використанні виробничих структур. Стабільним зростанням характеризуються і показники валової продукції та прибутку в розрахунку на 1 000 грн. основних виробничих засобів. Слід вказати на одну негативну тенденцію: рівень енергозабезпеченості за досліджуваний період зменшився на 45,6%. За останні десять років знизилася фактична кількість усіх видів технічних засобів, зокрема парк тракторів

скоротився майже на 53,9%. Особливо гострою є ситуація із сільськогосподарськими машинами для збирання врожаю: кількість зерно- та кукурудзозбиральних комбайнів зменшилась відповідно на 50,9 та 70,9%.

В агропродовольчій сфері оновлення матеріально-технічної бази та введення в дію нових технологічних об'єктів значно відстає від рівнів 1995 року, не кажучи про загальносвітові стандарти. Зокрема, 2015 року введено в дію складських приміщень для одночасного зберігання 16,3 тис. т овочів та фруктів, що становить 85,8 % від рівня аналогічного показника 1995 року. [3, с. 5].

Основними напрямками підвищення ефективності функціонування ринкової інфраструктури на сучасному етапі економічного розвитку повинні стати оптимізація діючих інституцій інфраструктурного забезпечення, удосконалення нормативно-правової бази регулювання діяльності суб'єктів ринку і створення нових інституційних формувань, що відповідають перетворенням у сучасній ринковій економіці. За період 2005–2015 рр. кількість бірж зросла на 49,6%, а агропромислових бірж – зменшується. Дослідженнями виявлено, що обсяги укладених договорів постійно зростають, у т.ч. зокрема особливий ріст відмічено в 2011 році по сегменту харчових товарів – до 21,3% від загальної кількості угод. Питома вага сільськогосподарської продукції в загальній вартості угод почала активно збільшуватися з 2005 року, досягнувши 2010 року 85,1% від загальної кількості укладених угод.

Економіко-статистичні показники сучасного стану об'єктів соціальної інфраструктури відображають невтішні результати реформувальних процесів на селі. Кількість дошкільних навчальних закладів в сільській місцевості за період 1995–2011 років скоротилася на 14,7%, уведених в експлуатацію учнівських місць та лікарняних ліжок – відповідно на 62,2 та 92,8% проти рівня 1995 року [259, с. 62].

Дослідженнями виявлено, що 2015 року в міських поселеннях дошкільними закладами було охоплено 67% дітей відповідного віку, у сільській місцевості – майже вдвічі менше – 36%.

Розвиток інституціональної інфраструктури в агропродовольчій сфері є одним із пріоритетних напрямів виходу галузі з кризового стану. Основним її завданням повинно бути вдосконалення державних та суспільних інституцій, котрі забезпечують оптимальну систему оподаткування, ефективне використання державних коштів, прискорений розвиток підприємництва. Інституціональні перетворення слід спрямовувати на реалізацію найважливіших завдань: підтримання сільгосптоваровиробників з метою забезпечення паритету цін та організаційно-структурну перебудову на засадах інтеграції і кооперації з метою формування цілісних агропродовольчих виробничо-комерційних комплексів із закінченим циклом виробництва.

Список використаних джерел

1. Зубець М. В. Економічні аспекти реформування аграрно-промислового комплексу України / М. В. Зубець, М. Д. Безуглий // Агроінком. – 2011. – № 4–6. – С. 4–13.
2. Бородіна О. Сільський розвиток в Україні: проблеми становлення / О. Бородіна, І. Прокопа // Економіка України. – 2009. – № 5. – С. 59–67.
3. Шевченко О. Весняно-польові роботи можуть затягнутися через застарілу техніку / О. Шевченко // Аграрний тиждень. Україна. – 2012. – №8(093) – С. 5.

Ткачук А. І. к.і.н., доцент

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИБАЛЬСТВА В УКРАЇНІ У ХІХ СТ.

В Україні у ХІХ ст. професійне рибальство було досить обмеженим. У південних районах промисел часто вели професійні рибалки, які об'єднувалися

в артілі. Промислове рибальство мало товарний характер: сушену або в'ялену рибу розвозили по Україні й за її межі. Рибалки брали участь у промислі в якості самостійних видобувачів або у складі рибальських артілей.

З кінця XVIII ст., особливо у XIX ст. вільний промисел, зокрема лиманний, замінювався платним, суворішими були «береговолодільці» ближчі до дніпровських угідь. У XIX ст. рибні угіддя на Дніпрі, Дністрі, як і раніше, використовувалися не власниками, а орендарями. Поширеною була оренда довготривала - від 3 до 6 років, і короткотривала - на один рік і менше. Спостерігалася й тенденція зростання орендних цін на рибні угіддя. Так, у 1798-1830 рр. ціни на всі водні рибні угіддя у Херсоні були однакові й коштували 25 крб., а наприкінці 50-х рр. XIX ст. за угіддя лише Дніпра вже брали 281 крб. 50 коп. Дослідник, П.Рябков зазначав, що «береговолодільці» силоміць вилучали у рибалок сітки, псували їх, якщо ловля здійснювалася без дозволу. Для «вільного лову» лишалися місця на самій середині лиману.

У XIX ст., всі артілі, як і раніше, поділялися на два види: перший - артілі, в яких засоби праці й капітал належав усім її членам; другий - члени артілі брали участь лише працею, засоби виробництва знаходились у підприємця, який у більшості випадків був і представником капіталу.

Основними формами артілі першого виду на Дніпрі й Дністрі були компанії (кумпанії) і товариства. Товариство передбачало більшу солідарність членів, більш міцний та довготривалий союз. В особливу групу виділялися товариства бурильників або третників на Бузькому лимані, які відрізнялися значною усталеністю, займалися виключно ловлею бичків і тюльки. Основним знаряддям ловлі у них було бурило, різновид великого волока або бредня, яким ловили рибу на глибоких місцях з човна. Товариство бурильників виникало за запрошення власником човна і бурило на допомогу двох рибалок працювати з паю. Більшість компаній організовувалися переважно зимою, до початку весняної ловлі, строком на літо й осінь.

Артілі другого виду були представлені у формі «таф» («тах»). У них

інтереси членів знаходилися у залежності від волі особи-підприємця, який володів засобами лову й капіталом. Тафа могла бути на окладі, або працювала з паю. Очолював її отаман, якого або самостійно обирали члени тафи, або ж призначав господар. Отаман виконував функції посередника між тафою і господарем, ніс відповідальність за збереження засобів ловлі та її успіх.

Особливе значення у торгівлі рибою відігравали скупники, зокрема на Поліссі вони часто одночасно були орендарями. На Поліссі існували особливі форми оренди, коли територія ділилася між скупниками, які диктували ціни на рибу при закупівлі й при збуті. Скупники постачали рибалкам снасті за частину улову (25%, 50%). Частина спорядження давали в кредит, причому до останньої виплати мали право забирати всю рибу під забезпечення виділеного кредиту. Часті зміни ринкової кон'юнктури робили неможливим контроль за цінами з боку рибалок. Орендарі та скупники продавали рибу на місцевих ринках та за межі Полісся, у Варшаву, Тернопіль, Збараж. У кінці XIX ст. скупники наймали у Здолбунові ставок, де тримали рибу перед її відправленням у великі міста.

У тісному зв'язку з орендою рибальських угідь знаходився процес збуту риби та встановлення цін на неї. Становище простого рибалки було залежним. Так, рибалка, часто змушений був відповідно до умов оренди, збувати рибу власнику або орендареві за заниженими цінами. У більшості випадків між рибалкою і споживачем риби стояв посередник, «рибаса» чи «шепотинник». У великій залежності від посередників знаходилися ті, хто займався промислом далеко від основних центрів збуту риби (Одеса, Миколаїв, Очаків, Акерман, Херсон і Станіслав). П.Рябков наводить цифри прибутку, який міг отримати рибаса. Так, на початку великого посту К. закупила партію судака (600 пудів) по 80 коп. за пуд, а продала її в Одесі по 3 крб. 80 коп. за пуд. При цьому за перевіз товару заплатила 30 крб., інші розтрати склали 60 крб. Так, чистого прибутку отримано в 1 тис. 710 крб. або 300% за один тиждень. На ціну риби впливав і кліматичний фактор. Зокрема, в період літньої спеки ціна на рибу різко падала.

У кінці XIX ст. – на початку XX ст. набула поширення форма орендування водоймищ у поміщиків, сільських громад. Форми організації і способи ведення рибальства залежали від характеру водних угідь, видів риби, сезону риболовлі, місцевих традицій. Стави, озера та русла рік до кінця XIX ст. були багатими на рибу, але у результаті застосування хижацьких засобів ловлі, кількість риби, що водилася в Дніпрі, наприкінці XIX ст. катастрофічно зменшилася, що призвело до поступового занепаду риболовецького промислу, перетворення в допоміжний вид господарства. Більше того, застосування окремих засобів риболовлі стало перешкодою на шляху природного відновлення риби, що у майбутньому могло призвести взагалі до винищення і зникнення певних видів риби.

Література:

Білівненко С.М. Традиції козацького рибальського промислу на півдні України // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету, 2009, вип. XXVI.

Бойко В.В. Розвиток рибальства у Таврійській губернії у другій половині XIX – на початку XX ст. // Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. - Випуск 35. - Київ, 2010.

Браим И.Н., Кожан И.В. Рыболовство // Полесье. Материальная культура [отв. ред. В.К. Бондарчик, Р.Ф. Кирчив]. – Киев, 1988.

Гордуновский О.М. Умови функціонування, структуризація та кількість торгових осередків // Фінансовий простір. – № 2 (6). – 2012.

Небожаева Н.В. Из истории рыбных промыслов Керчи // Научный сборник Керченского заповедника. - Выпуск 2. – Керчь, 2008.

Печериця Т.В. П. Рябков – дослідник риболовецького промислу півдня України // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету. – 2001.

Бевз Т.М. - магістрантка ЕФ

Федорова Т.В. - к.е.н., старший викладач

ДВНЗ « Херсонський державний аграрний університет»

УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ

АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних умовах в Україні відбувається посилена конкуренція на ринку зовнішнього середовища в галузях та підприємствах. Важливим аспектом конкуренції розглядається економічний процес взаємодії і боротьби суб'єктів господарської діяльності.

Конкурентоспроможність аграрного ланки трактується досить неоднозначно. Достатньо повно та системно розкривають поняття конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств в своєму визначенні М. Малік та О. Нужна. На їх думку – це здатність суб'єктів економічної діяльності аграрної сфери пристосовуватись до нових умов господарювання використовувати свої конкурентні переваги і перемагати в конкурентній боротьбі на ринках сільськогосподарської продукції та послуг, максимально ефективно використовувати земельні ресурси, якомога повніше задовольняти потреби покупця шляхом аналізу структури ринку і гнучко реагувати на зміну його кон'юктури [1].

Аналіз стану Херсонського ринку молочної продукції та конкурентних позицій ТОВ «Данон Дніпро» свідчить, що нестабільне економічне становище зумовлене як об'єктивними чинниками зовнішнього середовища їх функціонування (зменшення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції, інфляційні процеси, дисбаланс системи господарських зв'язків між сільськогосподарськими виробниками та молокопереробними підприємствами, зростання цін на енергоресурси, війна в країні, тощо), так і застосуванням нерациональних форм і методів управління, які не забезпечують конкурентні переваги підприємств молочного напрямку. Що спричинено, як результат – їх

конкурентоспроможність. Основні тенденції розвитку ринку характеризуються зростанням інтенсивності суперництва між конкурентами якісно-цінового співвідношення, різноманіттям асортименту продукції, поліпшенням смакових властивостей продуктів.

Важливим аспектом є оцінка рівня складового потенціалу та динаміка конкурентоспроможності. Сучасні ринкові позиції та подальші перспективи їх розвитку надає можливість компанії «Данон Дніпро» і надалі створювати обслуговуючі кооперативи не тільки молочного напрямку а й полуничного та інвестувати їх в закупівлю худоби, охолоджувачів молока, автоцистернів та вирощування імпортних полуничних ягід. Даний потенціал розглядається, як розрахунок отримання сировини вищої якості, які мають значні потенціальні можливості підвищення якості продукції, удосконалення техніко-технологічної бази виробництва, покращення фінансово-економічного стану та інших складових потенціалу підприємства.

Охарактеризоване впровадження даного проекту французької компанії «Данон» щодо об'єднання, підтримки та розвитку дрібних молочних виробників не лише в місті Херсоні а й по всій території України. Згідно проекту компанії «Данон» відбувається стимулювання значного збільшення чисельності корів у селян-одноосібників. Завдяки чому суттєво зростають обсяги виготовленої продукції.

На даному етапі для активізації розвитку на основі інвестиційно-інноваційних засад є підвищення ролі наукових і технологічних факторів в забезпеченні конкурентоспроможності, структурне реформування виробництва, збільшення експортного потенціалу, впровадження стратегії перспективного розвитку та нових інвестиційних проектів [2].

Головним результатом взаємодії всіх елементів організаційно-економічного механізму забезпечення конкурентоспроможності підприємства є налагодження взаємовідносин виробник-переробник. На основі галузевої спеціалізації Херсонського регіону, аналізу тенденцій розвитку досліджуваного

підприємства, успішно реалізовані та розроблені бізнес плани по обслуговуванню молочних кооперативів. Доведено економічну ефективність функціонування такої структури. Реалізація сукупності теоретико-методичних положень і практичних рекомендацій побудови та впровадження організаційно-економічного механізму управління конкурентоспроможністю вітчизняних харчових підприємств сприятиме високоефективному їх функціонуванню та розвитку в динамічних умовах ринкових трансформацій.

Література:

1. Малік М.Й. Конкурентоспроможність аграрних підприємств: методологія і механізми: [монографія.] / М.Й. Малік, О.А. Нужна. – К.: Інститут аграрної економіки, 2007. – 270с.
2. Виртуальний мир студента- «Менеджмент забезпечення конкурентної переваги ТОВ «Данон»: [Електронний ресурс] - режим доступу до сайту: <http://www.virtual.ks.ua/essays-term-papers-and-diplomas/5620-management-of-competitive-advantage-llc-qdanoneq-external-market.html>
3. Управління конкурентоспроможністю підприємства - Тульчинська С.О., Шемет Я.В.- Національний технічний університет України «КПІ» [Електронний ресурс] - режим доступу до сайту: http://www.rusnauka.com/15_NPN_2013/Economics/10_138204.doc.htm

Бойко М.О. – аспірант

ДВНЗ « Херсонський державний аграрний університет»

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА СОРГО ЗЕРНОВОГО В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ

Зараз Україна переживає справжній сорговий бум оскільки надзвичайна посухостійкість, висока врожайність і стабільно зростаючий світовий попит на сорго роблять цю культуру дуже перспективною для вітчизняних аграріїв. Зернове сорго є відмінною альтернативою ячменю, кукурудзі, соняшнику в

умовах посушливого клімату Півдня й Сходу України та здатне забезпечувати стійкі високі врожаї [1].

В агрономічних дослідженнях важливе значення має встановлення економічної ефективності зерновиробництва, в тому числі, виробництва сорго. До першої групи належать фактори, які формуються на рівні держави й органів самоврядування, вони не залежать від товаровиробників. Основними елементами цієї групи є: цінова, кредитна та податкова системи, підтримка галузі на державному й регіональному рівнях, регулювання відносин між різними економічними структурами, розвиток науки тощо [2].

До другої групи відносяться фактори, які залежать безпосередньо від товаровиробників, та мають дуже важливе значення з точки зору оптимізації агровиробничих систем – формування найоптимальнішої рослинницької структури господарства, розробка й впровадження інноваційних систем ведення сільського господарства, впровадження у виробництво наукових розробок і сучасних засобів господарювання, використання нової сільськогосподарської техніки, підбір конкурентоздатних культур, високоврожайних, адаптованих до локальних умов вирощування сортів і гібридів, застосування диференційованої обробки ґрунту, встановлення оптимальних норм висіву та густоти стояння рослин, підвищення окупності від внесення мінеральних добрив, удосконалення прийомів інтегрованого захисту рослин тощо [3].

При вивченні даної проблеми за мету було поставлено дослідити особливості технології виробництва та економічну ефективність гібридів сорго зернового Сонцедар, Прайм, Бурогго, Спринт W, Даш Е та Таргго.

Для оцінки економічної ефективності були розроблені електронні технологічні карти, які дозволили отримати та проаналізувати основні економічні показники: вартість валової продукції (за вартості 1 тонни зерна сорго на зернових біржах 3250 грн/т), виробничі витрати, собівартість 1 т зерна сорго, чистий прибуток і рівень рентабельності.

Проведений аналіз економічної ефективності вирощування гібридів сорго свідчить про істотний вплив гібридного складу на вартість валової продукції.

Найбільшою вартість одержаної продукції на рівні 21743 грн/га була у варіанті з гібридом Даш - Е за густоти стояння рослин 180 тис. рослин на 1 га. Найменшим (9523 грн/га) даний показник був при вирощуванні гібриду Спринт W за густоти стояння рослин 140 тис./га.

Виробничі витрати слабо відрізнялися залежно від досліджуваних факторів і варіантів з коливанням в межах від 8,6 до 8,7 тис. грн./га. Проте відмічена слабка тенденція зростання цього показника при збільшенні врожайності зерна гібридів сорго.

Собівартість 1 т зерна коливалася в значних межах, що обумовлено істотними коливаннями врожайності гібридів сорго та, навпаки, стабільністю виробничих витрат за різними варіантами.

Умовний чистий прибуток – 12964,6 грн/га та рівень рентабельності – 147,7% були максимальними при вирощуванні гібриду Даш - Е з густотою стояння 180 тис./га. Найгірший економічний результат одержано при вирощуванні гібриду Спринт W, де ці чистий прибуток зменшився до 786-884 грн/га з рентабельністю лише 9-10%.

Порівняння економічної ефективності раннього з пізнім строком сівби свідчить про суттєве падіння їх на всіх гібридах, що пов'язано з різким зниженням врожайності на фоні незначного зменшення виробничих витрат. Вартість валової продукції була найбільшою (12870 грн/га) була у варіанті з гібридом Даш - Е, який висівали з густотою стояння рослин 180-220 тис./га.

Виробничі витрати слабо змінювались під впливом досліджуваних факторів, а максимальна собівартість 1 т зерна сорго з перевищенням 5,0 тис грн була вирощуванні гібриду Спринт W з густотою стояння 180-220 тис./га.

Найбільший чистий прибуток на рівні 5074,7 грн/га був у варіанті з гібридом Даш - Е за максимальної густоти стояння 180-220 тис./га. Рівень рентабельності змінювався пропорційно коливанню чистого прибутку і

найбільшого рівня – 65,1% також сягнув у варіанті з гібридом Даш - Е. Слід зауважити, що внаслідок падіння врожайності за пізнього строку сівби на гібридах сорго Солнцедар, Прайм, Бурогго та Спринт W в окремих варіантах густоти стояння рослин одержали збиток до 3,3 тис. грн/га та від'ємні показники рентабельності.

Економічним аналізом доведено, що при вирощуванні сорго на зерно в умовах півдня України найбільший вплив на прибутковість має строк сівби. Як за раннього, так і за пізнього строків сівби найбільший умовний чистий прибуток 5,1-12,9 тис./га з рентабельністю 65-148% отримано при вирощуванні гібриду Даш - Е з густотою стояння 180-220 тис./га.

Література:

1. Лихочвор В.В.// В.В. Лихочвор, В.Ф. Петриченко / Рослинництво. Сучасні інтенсивні технології вирощування основних польових культур / Львів: НВФ «Українські технології», 2006. – 730 с.
2. Білотор Л.В. Особливості формування ринку інноваційної продукції в аграрній сфері / Л.В. Білотор // Економіка АПК. – 2005. - №2. – С.106-111.
3. Борисова В.А. Економіко-екологічні засади аграрного землекористування / В.А. Борисова // Економіка АПК. – 2001. - № 7. – С.16-22.

3. ЕФЕКТИВНІ МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВА

Міщенко А.Ю.

студентка 4 курсу Інституту фінансів, економіки та менеджменту

Кулакова С.Ю.

к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства та управління персоналом
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВА

Підприємство – це самостійний господарський суб'єкт, створений підприємцем або об'єднанням підприємців для виробництва продукції, виконання робіт і надання послуг з метою задоволення суспільних потреб і одержання прибутку [1].

Економіка підприємства – система знань, пов'язаних з процесом розробки і прийняття господарських рішень в ході діяльності підприємства [2].

На нашу думку, для розвитку економіки підприємства, необхідне регулювання, яке може відбуватися різними методами. За поняттями, які наведені вище, можна сказати, що економічні методи управління – це засоби та інструменти регулювання, які використовуються для подальшого функціонування та розвитку підприємства. Найбільш вдало, на нашу думку, класифікацію економічних методів управління визначив Гончаров В.І., яку також згадувала у своїх працях Герчикова І.Н. Вона виглядає наступним чином [3]:

- 1) комерційний розрахунок;
- 2) внутрішньо-фірмовий розрахунок;
- 3) цінова політика і механізми ціноутворення;
- 4) механізми і методи підвищення якості та забезпечення конкурентоспроможності продукції і підприємства в цілому.

У рамках комерційного розрахунку використовуються такі економічні важелі та інструменти, як політика в галузі ціноутворення, витрат виробництва, фінансування та кредитування. Ця політика спрямована на отримання стійкого прибутку. На думку Герчикової І.Н. [4], особливістю комерційного розрахунку в сучасних умовах є надання оперативної самостійності окремим підрозділам підприємства (виробничим відділенням, філіалам і дочірнім компаніям) та виділення їх у центри прибутку. В результаті у межах комерційного розрахунку виникла і розвинулася така форма взаємовідносин всередині підприємства, яку можна назвати внутрішньо-фірмовим розрахунком.

Внутрішньо-фірмовий розрахунок багато в чому містить елементи комерційного розрахунку, оскільки він орієнтований на реалізацію цілей комерційного розрахунку. Комерційний і внутрішньо-фірмовий розрахунок - це єдина система розрахунку, що впливає із загальних цілей і завдань, які стоять перед підприємством та її окремими підрозділами.

Центральне місце серед різноманітних важелів економічного механізму управління належить цінам і ціноутворенню, в яких відбуваються всі сторони економічної діяльності підприємств. У сучасних умовах монополістичного ринку суттєво змінилися роль і значення цін, умови їх формування і тенденції розвитку. Суттєвою стороною цих змін є обмеження сфери дії закону вартості в результаті послаблення ролі ціни як безпосереднього регулятора виробництва. Підвищилося значення інших факторів, які визначають рівень цін на кінцеву продукцію. Це безпосередньо пов'язано з орієнтацією виробничої діяльності підприємства на довгострокові плани й програми розвитку, що передбачають необхідність відносно стійких ринкових умов, зокрема стабільних цін.

Останній з методів, забезпечення конкурентоспроможності підприємства, включає ціноутворення продукції, підвищення якості, надання гарантій на товар, який випускає підприємство, комерційний розрахунок, зовнішня політика. Можна стверджувати, що найважливішим параметром конкурентоспроможності будь-якого підприємства є конкурентоспроможність

продукції. В економічній літературі пропонується розрізняти чотири основні рівні конкурентоспроможності підприємства [5]:

Перший рівень – менеджери дбають лише про випуск продукції, на споживача не зважають.

Другий рівень – менеджери прагнуть, щоб продукція підприємства повністю відповідала стандартам, встановленим конкурентами.

Третій рівень – менеджери вже не зважають на стандарти конкурентів, а самі потроху стають «законодавцями моди» у галузі.

Четвертий рівень – коли успіх у конкурентній боротьбі забезпечує в першу чергу не виробництво, а управління і підприємство повністю стає «законодавцем моди» на даному ринку.

Тож, ми гадаємо, що забезпечення конкурентоспроможності продукції і підприємства в цілому є основним методом в управлінні економіки підприємства та для її розвитку.

Викладені вище дані дозволяють прийти до наступного висновку. Узагальнення досвіду різних науковців дозволяє сформулювати головну мету системи управління розвитком економіки підприємства: при використанні підприємством різних важелів, а саме: співвідношення якості товару та його ціни, знижки, надання максимально-необхідної інформації про виробника та безпосередньо саму продукцію та інші показники, – воно може збільшувати свій прибуток, існувати на ринку, бути конкурентоспроможним.

Література:

1. Підприємство – Режим доступу: <http://prostoweb.kiev.ua/content/pidpriemstvo> - Назва з екрану
2. Экономика предприятия – Режим доступу: https://ru.wikipedia.org/wiki/Экономика_предприятия - Назва з екрану
3. [Гончаров](#) В.І. «Менеджмент підприємства»: Частина 2.: «Видавництво МІУ» Мінськ 2005. - 624 с.
4. Герчикова І.Н. Менеджмент: 4-е вид., перероб. і доп. – М.:2010. – 512 с.

5. Довбенко В.І. Чинники підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств за умов глобалізації / В.І. Довбенко // Зовнішня торгівля: право та економіка. – 2007. – №6. – С. 29–35.

Сендецька Ю.В. - студентка ЕФ
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМНИХ СКЛАДОВИХ ІНФРАСТРУКТУРИ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

В епоху формування глобального інформаційного суспільства виникає необхідність у посиленій увазі до створення об'єктів виробничої інфраструктури. Підвищення рівня її інвестиційної привабливості дасть змогу ефективно використовувати природно-ресурсний потенціал агропродовольчої сфери, гарантуючи продовольчу безпеку країни та формуючи інвестиційно орієнтовану виробничу інфраструктуру, здатну забезпечити поступальне трансформування досліджуваної сфери на засадах сталого розвитку.

Основним напрямом розвитку інфраструктури агропродовольчої сфери України є формування ефективних механізмів залучення та використання інвестиційних ресурсів. За період 2001–2011 років обсяги інвестицій в основний капітал сільського господарства, мисливства, лісового господарства зросли в 11,2, харчової промисловості – у 5,6 разів [1].

У період глобалізації та інтеграції економічних систем досягнення стратегічних цілей діяльності підприємств агропродовольчої сфери можливе лише за умови функціонування розгалужених логістичних мереж, що значно знижує ризики підприємства в ринковому середовищі. Причому необхідною умовою ефективного функціонування логістичної інфраструктури виробничих

підприємств є перевищення логістичного потенціалу інфраструктури по відношенню до аналогічного в основному матеріальному потоці [2].

Агропродовольча сфера характеризується відносною статичністю, саме тому в більшості країн з ринковою економікою діють розвинені системи державного регулювання. Зокрема, цінові відносини повинні базуватися на: поєднанні вільного ціноутворення та державного регулювання цін, формування їх під впливом попиту і пропозиції; використанні нормативних методів при розрахунку цін пропозиції; забезпечення дохідності сільськогосподарських товаровиробників; стимулювання науково-технічного прогресу, підвищення ефективності та зниження виробничих витрат; оптимізації взаємовідносин із фінансово-кредитними установами. Система ціноутворення на етапі переробки сільськогосподарської продукції повинна визначатися переважно за рахунок організаційної структури інтеграції сільськогосподарських та переробних підприємств [3].

Особливе місце у формуванні інфраструктури належить оптовим ринкам. Типовий оптовий ринок повинен мати багатофункціональну структуру і діяти як регіональний аграрний центр. Створення мережі представництв оптових ринків в районних центрах дасть можливість скоротити необґрунтовану кількість посередників, забезпечити приблизно однакову дохідність сільськогосподарського виробництва, переробки та реалізації продукції. Такі регіональні представництва можуть діяти самостійно або в межах агроторгових домів у тих районах, де вони ефективно функціонують [4].

Поліпшення соціальної та економічної ситуації на селі вимагає в першу чергу здійснення комплексних ринкових трансформацій в агропромисловому комплексі країни і заходів щодо адаптації сільгоспідприємств й індивідуальних господарств до діяльності в умовах повноцінного функціонування ринку землі.

При цьому основними напрямками фінансування соціальної інфраструктури є державний і місцевий бюджети, програми ЄС та інших

міжнародних структур, спрямованих на підтримання якості життя в сільській місцевості та стимулювання соціальної відповідальності аграрних товаровиробників. З метою розвитку соціальної інфраструктури на принципах сталості, крім фінансових інвестицій, необхідно виховувати лідерів, здатних очолити та керувати соціально-економічними трансформаціями на рівні сільських громад.

Інституціональна інфраструктура є специфічним видом інфраструктурного забезпечення, яка спрямована на формування та підтримання динамічного розвитку підприємств аграрного сектору та харчової промисловості, забезпечення фінансової основи для розвитку соціальної інфраструктури [5]. Її базовими складовими повинні стати фінансово-кредитна система, об'єкти інвестиційної та інноваційної інфраструктури, державне страхування, заклади науково-консультаційного забезпечення. Дієву роль у створенні сприятливого економічного середовища в агропродовольчій сфері може відіграти моніторинг інституціонального середовища з позиції позитивної дії на базові умови відкриття та розвитку різних форм агропродовольчої діяльності.

Література:

1. Інвестиційний клімат в Україні: яким його бачить бізнес / Консультативна програма з покращення інвестиційного клімату в регіоні Європи та Центральної Азії. – К.: Проект ІФС «Інвестиційний клімат в Україні», 2011. – 124 с.
2. Казанська О. О. Аналіз розвитку інфраструктурного забезпечення національної економіки [Електронний ресурс] / О. О. Казанська, А. С. Геращенко. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua.../2010_33/Files/3316.pdf.
3. Калетнік Г.М. Інститути інфраструктури та ціноутворення у розвитку аграрного ринку: регіональний аспект / Г.М. Калетнік, О.Г. Шпикуляк, Г.О. Пчелянська: монографія. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2012. – 324 с.

4. Писаренко В.В. Формування та розвиток мережі гуртових ринків в Україні // Вісник Харківського НТУСГ ім. Петра Василенка, Економічні науки, Випуск 97, - Харків: ХНТУСГ. - 2010 – с.266-271.

5. Васильев А. Поддержка малого бизнеса: стратегии развития / А. Васильев, В. Коган; Институт стратегического анализа и развития предпринимательства. – М: Предпринимательство в России, 1996. – Вып. 6, № 3. – 39 с.

Ковтун В.А. - к. с.-г. н., доцент

Ковтун А.П. - магістрант

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

ОСНОВНА СКЛАДОВА УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Управління витратами і основних його складових потребує детального вивчення та удосконалення. Системність та якість інформації для прийняття управлінських рішень передовсім залежатиме від системи обліку витрат. Інформацію для управління витратами забезпечує управлінський облік, як основна складова внутрішньогосподарського управління, і включає чотири види обліку і звітності: бухгалтерський, оперативний, фінансовий і статистичний - кожний з яких виконує специфічні функції та має певні форми звітності [1].

Бухгалтерський облік є суцільним і безперервним, суворо регламентованим, що забезпечує документальне відображення всіх господарських операцій. Належне ведення обліку сприяє кращій організації управління підприємством, контролю за виробничими витратами.

Найбільших змін в обліку аграрна галузь зазнала із введення в дію П(С)БО 30 «Біологічні активи», який регламентує основні напрямки організації

обліку у сільському господарстві. Впровадження нового галузевого стандарту зумовлює формування принципово нового обліку сільськогосподарської діяльності, заснованих на ринковій вартості активів, визначенні фінансових результатів діяльності на протязі господарського циклу.

На кожну дату складання балансу біологічні активи, необхідно переоцінювати за справедливою вартістю. Така оцінка дає можливість відобразити реальні показники фінансової звітності, які використовуються при отриманні сільськогосподарськими підприємствами інвестицій і кредитів банків. Собівартість реалізованих біологічних активів, яка також обліковується за справедливою вартістю дорівнює їх справедливій вартості без витрат на місці продажу на останню дату складання балансу, по тій вартості за якою вони відображені в обліку на дату реалізації [2].

Основними умовами визнання біологічних активів або сільськогосподарської продукції є ймовірність отримання аграрним підприємством економічного ефекту, пов'язаного з їх використанням, та можливість достовірної оцінки їхньої вартості.

Для визначення справедливої вартості застосовуються ціни активного ринку. За наявності кількох активних ринків біологічних активів їхня оцінка базується на даних того ринку, на якому підприємство передбачає продавати такі біологічні активи.

Особливими способами визначення справедливої вартості біологічних активів, коли немає активного ринку є такі: останні ринкові ціни операції з такими активами; ринкові ціни на подібні активи та додаткові показники, які характеризують рівень цін на біологічні активи та сільськогосподарську продукцію

Для поточного щоденне управління господарством застосовуються дані оперативного обліку.. Порівняно з бухгалтерським оперативний облік є швидшим і детальнішим. Інформація оперативного обліку завжди спрямована на управління певними видами витрат господарської діяльності або окремими

операціями: виробничою діяльністю; закупівлею; продажем; кредитними і розрахунковими операціями..

По даних фінансового обліку виявляється фінансовий результат аграрного підприємства і складається фінансова звітність: баланс, звіт про фінансові результати, звіт про фінансовий стан та ін. Ця інформація виражається сукупністю сформованих економічних показників, на яких будується фінансова звітність підприємства

Статистичний облік обов'язковий для кожного аграрного підприємства. Статистичний звіт може складатися як за даними оперативного і фінансового обліку, так і за допомогою самостійного спостереження. Статистична інформація доповнює фінансову інформацію..

Бухгалтерський облік — це не лише бухгалтерські записи, а й аналіз та інтерпретація їх, що передбачає встановлення залежності між фінансовими результатами і подіями, які привели до цих результатів. Така інформація необхідна для управлінської ланки під час вибору оптимального варіанта дій.

Бухгалтерський облік, відображаючи весь процес виробництва, дає можливість простежити за виробничими та майновими змінами. На основі інформації управлінського обліку аграрії проводять калькулювання, економічний аналіз, контроль, регулювання та прогнозування витрат. Аналізуючи сукупність витрат, фахівці визначають собівартість аграрної продукції, для чого постійно порівнює собівартість своєї продукції, робіт і послуг із ринковими цінами. Спеціалісти аграрного господарства контролюють галузеву продуктивність і прибутковість підприємства [3].

Для управління витратами інформацію забезпечує управлінський облік, як основна складова управління витратами, і включає чотири види обліку і звітності: бухгалтерський, оперативний, фінансовий і статистичний - кожний з яких виконує специфічні функції та має певні форми звітності. На основі інформації управлінського обліку аграрії проводять калькулювання, економічний аналіз, контроль, регулювання та прогнозування витрат

Література

1. Турило А.М., Кравчук Ю.Б., Турило А.А. Управління витратами підприємства:/ А.М.Турило, Ю.Б.Кравчук, А.А.Турило/ Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 120 с.
2. Жук В.М. Методологічний супровід застосування П(С)БО 30 «Біологічні активи»/ В.М.Жук //Облік і фінанси АПК.-2008.-№2.- С.75-83.
3. Панасюк В.М. Витрати виробництва: управлінський аспект./ В.М.Панасюк – Тернопіль: Астон, 2005.- 228 с.

Яшина І. М. - здобувач

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

СУТНІСТЬ, РОЛЬ ТА ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Важливе місце в економіці будь-якої країни займає сільськогосподарський малий бізнес. Проте, в економічній літературі поняття «сільськогосподарський малий бізнес» зустрічається дуже рідко. В основному дослідники інтерпретують окремо поняття «малий бізнес» та «сільськогосподарський бізнес». В дослідженнях акцентовано увагу на тлумаченні цих понять окремо та зроблено спроби об'єднати їх в єдине ціле. Поняття «малий бізнес» викликало зацікавленість у багатьох вітчизняних та зарубіжних дослідників-теоретиків та практиків, кожен з яких виокремлює певні особливості, про які йтиметься далі. Проте, майже усі вони схильні до думки, що малий бізнес - це самостійна, систематична господарська діяльність малих підприємств будь-якої форми власності та громадян-підприємців (фізичних осіб), яка проводиться на власний ризик з метою отримання прибутку. Тобто, вчені стверджують, що будь-яка діяльність (виробнича, комерційна, фінансова, страхова тощо) зазначених суб'єктів господарювання,

що спрямована на реалізацію власного економічного інтересу і є малим бізнесом [2, 3, 4].

Роль та функції малого бізнесу сільськогосподарського сектору з точки зору загальноекономічних позицій полягають не тільки у тому, що він є одним з найважливіших дійових факторів економічного розвитку суспільства, яке опирається на ринкові методи господарювання. Його важливою функцією є сприяння соціально-політичній стабільності суспільства, тобто він відкриває простір вільному вибору шляхів і методів роботи на користь суспільства та забезпечення власного добробуту.

Розглядаючи окремо сутність малого бізнесу, розкрито його економіко-виробничі та соціально-економічні переваги, а саме: гнучкість, динамізм, пристосування до мінливостей технології, здатність оперативно створювати та упроваджувати нову техніку та технологію, забезпечення соціальної стабільності, насичення ринку праці новими робочими місцями, відкритість доступу та легкість входження до цього сектора економіки. Крім цього, варто звернути увагу й на значні соціально-психологічні переваги малого бізнесу, в основі яких лежить специфічна мотивація до праці, яка передбачає подолання елементів відчуження і залучення елементів економічного та неекономічного заохочення.

Внесок малих підприємств в оздоровлення економіки нині явно недостатній. Це пояснюється як загальним спадом виробництва і розривом господарських зв'язків, так і тим, що не одержала розвитку державна підтримка цих підприємств. Тим часом малі підприємства як нестабільна підприємницька структура, найбільше залежать від коливань ринку, потребують державної підтримки.

На сьогодні, за регіонами України (обласними, районними тощо) розробляються місцеві програми розвитку малого і середнього підприємництва відповідно до Законів України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» [1], «Про Національну програму

сприяння розвитку малого підприємництва в Україні», «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності», «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», з урахуванням регіональних особливостей, а також економічних і соціальних проблем району.

Порівнюючи державну підтримку малого бізнесу України із провідними країнами світу, варто зазначити, що в Україні існують значні проблеми з кредитуванням малого бізнесу, зокрема:

1. Криза в банках зумовила проблему ліквідності, наслідком якої стало зростання відсоткових ставок;
2. Надання банками лише короткострокових кредитів, які не можуть бути джерелом розвитку малого бізнесу.

Таким чином, дозволимо собі зробити короткі висновки про те, що у нашій державі розвитку малого бізнесу аграрної сфери не приділяється належної уваги. На сьогодні ще не розроблена чітка концепція і всебічно не обґрунтована програма розвитку цієї форми господарювання. Недосконалою є система фінансування та матеріально-технічного забезпечення становлення і розвитку сільськогосподарського малого бізнесу. Багато в чому невідпрацьованими залишаються правові й організаційні питання діяльності малих сільськогосподарських підприємств.

Варто відзначити, що розвиток сільськогосподарських підприємств малого бізнесу в Україні стримується внаслідок: дефіциту виробничих площ і приміщень; складностей в одержанні кредитів та нерозвиненості системи гарантій і страхування діяльності малих сільськогосподарських підприємств; нестачі кваліфікованих кадрів, здатних працювати в умовах ринку; відсутності розгалуженої мережі організаційних і управлінських організацій, які надають малим сільськогосподарським підприємствам різного роду послуги на комерційній основі; причин бюрократичного характеру, що примушує

засновників підприємств оббивати пороги численних інстанцій для збору підписів.

Література:

1. Закон України від 22.03.2012 № 4618-VI «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 3, ст.23.

2. Захарчин Г. М. Основи підприємництва: Навч. посіб./ Г.М. Захарчин. - К.: Знання, 2008. - 437 с.

3. Мочерний С.В. Основи підприємницької діяльності: Навчальний посібник/ С.В. Мочерний, О.А. Усенко, С.І. Чеботар. – К.: Видавничий центр «Академія», 2005. – 280 с.

4. Ільчук М. М. Основи підприємницької діяльності та агробізнесу. Навч. посібник / М. М. Ільчук, Т. Д. Іщенко, В. К. Збарський та ін.; За ред. М. М. Ільчука. —К.: Вища освіта, 2002. — 398 с.

Гребенюк Д. С. – студент ЕФ

Науковий керівник: Федорова Т. В.- к.е.н., старший викладач
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ТА ЕКОНОМІЯ РЕСУРСІВ ПРИ ВИКОРИСТАННІ ТОЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА

Згідно прогнозів вчених, до 2050 року населення Землі збільшиться до 9 мільярдів (сьогодні — більше 7 мільярдів). І щоб прогодувати населення планети, аграрному сектору доведеться збільшити виробництво приблизно на 70%. При цьому кількість ресурсів, придатних для використання в сільському господарстві — земля, вода, енергія, — скорочуватиметься. Тут на допомогу аграрним виробникам приходять точне землеробство, яке з використанням ІТ-

технологій дозволить не лише збільшити виробництво в умовах обмеженості ресурсів, але і підвищити його ефективність.

Також точне землеробство застосовується для прийняття правильних управлінських рішень фермерами. Концепція точного землеробства (precision agriculture - англ.) базується на тому, що в межах одного поля існують неоднорідності ґрунту, вологості, повітря і т.п. Для відстеження та фіксації цих неоднорідностей використовуються новітні технології, наприклад, на полі розміщуються датчики, які роблять виміри, а за допомогою дронів і супутників урожай фотографується. Отримані таким чином дані допомагають фермерам приймати рішення: на підставі цієї інформації плануються норми посіву, добрива, захисту рослин і т.д.

Точне землеробство — це одна з найбільш популярних тем в колах аграрних і ІТ-фахівців, пише американське видання Forbes. Так нещодавно в Каліфорнії було створено венчурний фонд AgTech Innovation. Також відносно давно працює на ринку фонд Cultivian Ventures, в його портфоліо — компанія AquaSpray, що виробляє датчики для моніторингу вологості ґрунту. Починаючи з четвертого кварталу 2013 року, інвестиції в екологічні чисті технології істотно збільшилися, пише Forbes з посиланням на дані дослідницької компанії Cleantech Group. Експерти оцінюють угоди за цей період в 200 млн доларів (всього 29 угод) — в порівнянні з середнім показником четвертого кварталу це на 78% більше в грошовому вираженні і на 66% більше за кількістю угод.

Одна з найбільших компаній, що займаються ІТ-розробками для сільського господарства, — це ІВМ. Зокрема, її проект IBM Deep Thunder дозволяє прогнозувати погодні умови, а хмарний сервіс IBM Softlayer використовується для управління даними і формування автоматичних рекомендацій по зрошенню (користувач отримує рекомендації на мобільний телефон). Сьогодні точне землеробство використовують переважно великі компанії, оскільки для цього потрібна повноцінна ІТ-інфраструктура і ресурси.

По прогнозам експертів, з часом технологія стане доступнішою, зокрема завдяки розвитку мобільних технологій і краудсорінгу. Наприклад, фермер фотографує урожай на телефон, завантажує фотографію в базу даних, звідки вона потрапляє до відповідного фахівця, а останній по зображенню оцінює ступінь дозрівання врожаю. Також інноваційні ІТ-системи можуть допомогти аграріям в економії ресурсів. Наприклад, каліфорнійський виробник фруктів Sun World використовує спеціальну аналітичну систему для контролю використання води. Рішення про те, скільки води потрібно кожному типу фруктів, приймається на основі даних цієї системи. Таким чином за 4 роки в компанії скоротили використання води на 9%. Таким чином все більше дрібних сільгоспвиробників зможе використовувати технології точного землеробства і таким чином збільшувати урожайність та продуктивність. За даними української компанії IST Agro Service (Чернігівська обл., смт. Варва), використання інноваційних технологій в сільському господарстві дозволяє підвищити врожайність, зменшити собівартість, ефективніше використовувати ресурси, автоматизувати і контролювати виробничі процеси. Результат — економія до 150 \$/га. За словами керівника відділу інформаційно-технологічного сервісу IST Agro Service Олега Москаленка, існує декілька етапів впровадження точного землеробства:

1. Збір та створення бази просторових даних
2. Аналіз і тематична обробка просторової інформації, підготовка картографічних матеріалів по кожному полю
3. Безпосереднє виконання в полі
4. Оцінка і картографування просторового розподілу врожайності в межах одного поля
5. Агрономічна, екологічна та економічна оцінка застосування технологій точного землеробства

Експерти IST Agro Service наводять оцінку ефективності використання інноваційних технологій в сільському господарстві:

За рахунок достовірної інформації про якість обробки земель та необхідної кількості добрив можна підвищити ефективність на 30%. За рахунок виділення однорідних зон в межах одного поля - на 20% Технологія змінної норми висіву та автоматичного відключення сівби дозволяє підвищити врожайність на 12% порівняно з використанням однієї норми сівби на поле.

За даними американського Auburn University, використання технології автоматичного відключення секцій скорочує непродуктивні витрати насіння на 1-10%. В Штатах, завдяки використанню цієї технології, фермери економлять від 4 до 62 \$/га в залежності від культури. Технологія диференційованого внесення добрив дозволяє економити від 5 до 40% добрив. «Загальний економічний ефект, — зазначають в IST Agro Service, — становить від 10% (використання одного елемента) до 50% (повне комплексне впровадження)».

Так, економія насіннєвого матеріалу становить від 6 до 16 \$/га, диференційоване внесення добрив — 36 \$/га, локально-стрічкове внесення добрив — від 40 до 70 \$/га, а підвищення врожайності — від 0,5 до 1,5 т/га.

І це все лише частина проблем, які допоможе вирішити використання систем точного землеробства. Як бачимо, це реальний спосіб значно підвищити продуктивність сільського господарства та зменшити кількість витрат, що допоможе підняти сільське господарство на новий рівень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Матеріали презентації «Ефективність інноваційних технологій в агровиробництві» компанії IST Agro Service.
2. Гриненко С.П. Система точного землеробства як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємницьких формувань / С.П. Гриненко // Економіка АПК. - 2008. - № 6.
3. Ласло О.О. Впровадження технологій точного землеробства в Україні / О.О.Ласло // Вісник Полтавської державної аграрної академії, 2011. - № 1.
4. Христенко А. О. Проблеми ефективності точного землеробства / А. О. Христенко // Вісн. аграр. науки. - 2009. - № 6.

Самайчук С.І. - к.е.н., доцент

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗЕРНОВИРОБНИЦТВА

Виробництво зерна займає провідне місце в структурі аграрного сектора економіки України. Природно-кліматичні умови та родючі землі країни сприяють вирощуванню всіх зернових культур і дозволяють отримувати високоякісне продовольче зерно, в обсягах, достатніх для забезпечення внутрішніх потреб і формування експортного потенціалу. Разом з тим, подальший розвиток галузі вимагає ґрунтовної економічної оцінки, перегляду цілого ряду позицій щодо організаційно-економічних, технічно-технологічних та ринкових умов функціонування всього комплексу.

Підвищення ефективності виробництва за рахунок вдосконалення організаційної структури управління визначається тим, що вона повинна інтегрувати, пов'язувати різні елементи виробництва й управління, які мають різні інтереси, в єдине ціле, надаючи їм єдність, упорядковуючи зв'язки і відносини. Одним з факторів, що впливає на систему економічних відносин і сприяє стабілізації зернового виробництва є інтеграція сільськогосподарських підприємств з підприємствами переробки та торгівлі зернопродуктами. Прикладом таких організаційних структур можуть бути зернові компанії, які не є однорідними утвореннями. Вони відрізняються між собою за ступенем спеціалізації, наявності основних ланок технологічного ланцюга «від сировини – до кінцевого продукту» тощо. Як відомо, інтеграція обумовлена тими ж причинами, що й кооперація, тобто посиленням спеціалізації, яка має взаємозв'язок зі стабілізацією, розширенням виробництва, узгодженістю дій у всій об'єднаній системі зерновиробництва з метою його конкурентоспроможного розвитку. Практика господарювання показує, що ефективними формами агропромислової інтеграції є об'єднання виробників зерна з переробними підприємствами та створення таких підприємств на основі

горизонтальної інтеграції. Нині поширюється й така форма інтеграції, як створення переробними підприємствами сировинних зон на основі оренди землі та сільськогосподарської техніки. Одним із заходів, спрямованих на формування нормального ринкового середовища для товаровиробників, є створення агроторгівельних домів в регіонах, що є гуртовими організаціями торгівлі зерном не тільки на внутрішньому, а й на зовнішньому ринку.

Створення якісно нових міжгалузевих виробничих відносин у зерновиробництві, об'єднання науково-дослідних установ, товаровиробників зернопродукції із заготівельними, переробними та торговельними партнерами можливе за умов вертикальних інтеграційних формувань. Під вертикальною інтеграцією у зерновиробництві слід розуміти об'єднання підприємств та виробництв у суміжних і взаємопов'язаних галузях, які сприяють об'єднанню всіх або основних стадій виробництва зернопродукції, заготівлі, транспортування, зберігання та переробки й реалізації. Організація вертикально інтегрованих структур у зерновиробництві забезпечує можливість рівномірного розподілу прибутків, обмежує монополію у сфері переробки продукції та сприяє розширенню обсягів накопичення доданої вартості у сфері виробництва.

Інтеграція України до міжнародного економічного простору ставить низку нових завдань для зернової галузі, одним з яких є нарощування обсягів виробництва конкурентоспроможної продукції на світових ринках. В умовах складної екологічної ситуації при виробництві сільськогосподарської продукції необхідно дотримуватись заходів щодо збереження природоохоронної бази, запроваджувати у практику нові економічні інструменти для вирішення економічних протиріч й екологічно безпечного управління виробництвом.

Щодо виробничо-фінансової інтеграції в ринкових умовах, то її переваги є очевидними. Це полягає у наступному: можливості впровадження сучасних технологій вирощування зернових культур; широкому використанні технічних засобів на усіх підготовчих та виробничих етапах; ефективній організації збутової діяльності; забезпеченні фінансово-кредитного обслуговування. Є

більша можливість об'єднання капіталів з різними циклами відтворення, що забезпечить взаємовигідні економічні відносини між учасниками інтеграційного процесу. Якщо розглядати проблему виробництва зерна на перспективу і його інтеграцію з іншими підприємствами й організаціями зерновиробництва, то вона має будуватися з урахуванням організаційно-технологічних зв'язків, у т.ч. у формах агрохолдингів. У зерновиробництві агропромислові формування доцільно створювати у межах адміністративних районів шляхом об'єднання в інтегрованій структурі зернового виробництва, підприємств та організації зернопереробних галузей, збуту продукції, матеріально-технічного забезпечення виробничої, соціальної й ринкової інфраструктури. Організація таких інтегрованих формувань, насамперед, обумовлена можливостями ефективного використання сукупного потенціалу цих підприємств як факторів загального виробництва, використання синергетичного ефекту від їх діяльності.

Перешкодою в ефективному розвитку ринкових структур є монополізм у переробці, заготівлі, реалізації зерна і зернопродуктів, який стримує формування конкурентного середовища, розвиток інфраструктури ринку зерна і стабілізацію економіки агропромислового комплексу загалом. Це потребує створення відповідних умов для становлення ринкової інфраструктури, дозволяючи сформувати конкурентне середовище і систему адекватних ринкових механізмів і важелів управління в межах антимонопольного законодавства.

Література:

1. Комплексна галузева програма «Розвиток зерновиробництва в Україні до 2015 року» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minagro.kiev.ua/page/?6351>.
2. Рунчева Н.В. Формування конкурентоспроможності та підвищення ефективності зерновиробництва: автор. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.03 – Економіка та управління національним господарством / Н.В. Рунчева – Полтава, 2011. – 18с.

4. МАРКЕТИНГОВІ, ЛОГІСТИЧНІ, ІНФОРМАЦІЙНІ, ФІНАНСОВІ, ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНІ, КАДРОВІ ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Мокляк М.В.,

к.е.н., доц. кафедри міжнародної

економіки та маркетингу

Полтавський національний технічний

університет імені Юрія Кондратюка

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МАРКЕТИНГОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ПІДПРИЄМСТВ НА ЄВРОПЕЙСЬКИХ РИНКАХ

У процесі глобалізації економічного розвитку постає питання чіткого визначення економічної суті, методологічних завдань, функціональних напрямків і соціально-економічних наслідків маркетингової діяльності в нових умовах. Це передбачає застосування системного підходу до обґрунтування поняття «міжнародний маркетинг» як економічної категорії, що висвітлює глибинні причинно-наслідкові зв'язки між явищами і процесами економічного життя та формує методологічний базис розуміння сучасних проявів управлінської діяльності в інтернаціоналізованому ринковому середовищі.

Міжнародний маркетинг може бути охарактеризований як маркетинг на зовнішніх ринках. Міжнародний маркетинг слід розглядати як складову всієї системи знань у галузі маркетингу.

Маркетинг є результатом розвитку виробництва та ринкових відносин, постійного поглиблення розподілу праці, її спеціалізації та зростання кількості різних потреб і продуктів, що надходять на ринок. Сучасний маркетинг базується на методологічній основі поведінкової економіки.

Вся робота з маркетингу, орієнтована на зарубіжні інтереси фірми, належить саме до його сфери. Міжнародний маркетинг значною мірою має

сприйматися через призму мотивів, притаманних підприємствам, що виходять на світовий ринок. Їх необхідно знати, конкретизуючи поняттєві основи проблеми.

Національна система міжнародного маркетингу формується як результат удосконалення й адаптації світового досвіду маркетингового управління підприємницькою діяльністю в процесі її інтернаціоналізації, а також інтенсифікації міжнародного співробітництва вітчизняних компаній із зарубіжними партнерами. Активізація зовнішньоекономічної діяльності призводить до поступового ускладнення маркетингових функцій. Для вітчизняних суб'єктів міжнародного підприємництва важливим і актуальним є визначення необхідних і достатніх маркетингових зусиль і відповідних умов розвитку ринкових відносин управлінських заходів, спрямованих на вдосконалення форм ведення міжнародного бізнесу [1].

Розвиток маркетингових технологій останніми роками відбувається досить швидкими темпами, що посприяло створенню великої кількості правил і технологій.

Технологія – це комплекс наукових та інженерних знань, реалізованих у прийомах праці, наборах матеріальних, технічних, енергетичних, трудових факторів виробництва, способах їх з'єднання для створення продукту або послуги, що відповідають певним вимогам. Будь-яка технологія, у тому числі й маркетингова, містить у собі методи, прийоми, режим роботи, послідовність операцій та процедур. Крім того, вона тісно пов'язана із використанням конкретних засобів, обладнання, інструментів й матеріалів, які передбачені відповідною технологією [2].

Правильне застосування маркетингових технологій надає неоціненну допомогу в просуванні й реалізації товарів, що, у свою чергу, сприяє ефективному товарообігу, зміцненню ринку та стабілізації економіки загалом. Ці технології різноманітні, але мета їх використання одна – підвищення

конкурентоспроможності господарюючого суб'єкта в умовах ринкової економіки.

В основі маркетингових технологій є ідея повної керованості маркетинговим процесом, його проектуванням і можливістю аналізу, а також, що прийоми і методи, які реалізуються в маркетингових технологіях, мають бути відтворювані.

Сучасні технології засновані на досягненнях науково-технічного прогресу й орієнтовані на виробництво продукту: матеріальна технологія створює матеріальний продукт, інформаційна технологія (ІТ) – інформаційний продукт

Органічною частиною маркетингових технологій мають виступати діагностичні процедури, що містять критерії, показники та інструментарій вимірювання результатів діяльності.

В якості основних особливостей маркетингових технологій можна виділити те, що вони розробляються під конкретний задум ринкової діяльності, в основі їх – певна економічна стратегія. Технологічний ланцюг маркетингових дій, операцій, комунікацій вибудовується чітко у відповідності до цільових установок, що мають форму конкретного очікуваного результату.

Застосування маркетингових технологій на європейських ринках забезпечить підвищення ефективності управління як маркетинговою діяльністю, так і діяльністю підприємства загалом на основі спеціалізації праці маркетологів, розробки і застосування сучасних наукових методів та засобів планування, організації, обліку, аналізу й контролю діяльності.

Список використаних джерел:

1. Циганкова Т. М. Міжнародний маркетинг: теоретичні моделі та бізнес-технології / Т. М. Циганкова. – К.: КНЕУ, 2013. – 400 с.
2. Туніцький Н. О. Впровадження системи маркетингових технологій при здійсненні імпорتنих операцій : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд.

екон. наук : спец. 08.00.04 "Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)" / Н. О. Туніцький. -Київ, 2010. - 21 с.

з. Черевань В. П. Міжнародна економічна діяльність / В. П. Черевань, А. П. Румянцев, Л. Ф. Романенко. – К.: Слово, 2010. – 278 с.

Сілецька Н.В. - к.е.н., доцент

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

РОЗВИТОК АГРОЛОГІСТИКИ В КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Подолання тривалої кризи і ведення агропромислового комплексу України (АПК) на рейки сталого розвитку – одне з пріоритетних завдань економічного розвитку країни. При цьому накопичені за останні десятиліття проблеми в АПК вимагають системного і комплексного підходу до їх вирішення, що передбачає розвиток нових для вітчизняної економіки інструментів господарювання. Все більш запитаною в галузях АПК стає логістика – потужний інструмент підвищення ефективності аграрного сектору України в умілих руках, оскільки дозволяє оптимізувати ланцюги руху сільськогосподарської продукції від поля до споживача. Основна мета аграрної логістики – забезпечити доставку і зберігання правильного продукту в правильній кількості та відповідної якості у визначене місце і в необхідний час з оптимальними витратами. Таким чином, розвиток логістики в АПК стає вкрай необхідним фактором для реалізації сільськогосподарської продукції, збільшення доходів фермерів, зниження товарної собівартості, в цілому сталого розвитку аграрної сфери [1].

Враховуючи специфіку сільськогосподарського виробництва, агрологістика – джерело формування додаткового прибутку за рахунок

скорочення внутрішньогосподарських витрат на комплекс логістичних активностей.

Після отримання Україною незалежності, на жаль, ефективні ринкові перетворення в АПК України не відбулися і це «загальмувало» розвиток аграрної логістики. Причинами нерозвиненості логістики в АПК України, на нашу думку, залишається низка чинників: витрати на аграрну логістику; нерозвиненість річкової логістики; нестача фахівців з логістики; нерозвинена інфраструктура; низький рівень інтерпретації та кооперації виробництва; традиційна роль держави у централізованій економіці; брак портових та елеваторних потужностей; застарілий парк залізничних вагонів зерновозів.

Витрати на логістику українських компаній значно більші за витрати європейських чи американських компаній. За підрахунками компанії Noble Resources Ukraine, вартість витрат на транспортування і сертифікування до порту, а також вартість перевалки на FOB становить для України 50 дол./т, тоді як для США та країн ЄС 29 і 24,2 дол./т відповідно.

Якщо аграрії планують нарощувати обсяги виробництва продукції, зокрема зернових, а також експорту, то перешкодою для них може стати відсутність резервів виробничих потужностей і застарілий транспортний парк. Чималу роль також грає і розвиненість річкової інфраструктури, адже вартість доставки річковим транспортом дешевша ніж залізничним чи автомобільним, відповідно це дозволить додатково зберігати автомобільні дороги й залізничні колії [2].

У період становлення ринкової економіки держава визначала збут продукції та всі етапи руху товарно – матеріальних ресурсів. Також Україна успадкувала виробничу інфраструктуру з високими витратами на виробництво та збут товарів. Актуальною у 90 –ті роки була проблема нестачі фахівців з логістики та низького рівня знань кадрів, а в аграрному секторі ця проблема є нагальною й нині.

Важливу роль в АПК України відіграє інтеграція та кооперація підприємств, зокрема це важливо для особистих господарств населення, які здають свою продукцію посередникам, часто за безцін.

Отже, для подальшого розвитку логістичної діяльності в аграрній сфері України, на нашу думку, слід реалізувати такі завдання: зупинити інфляцію, стабілізувати курс іноземної валюти; логістичний підхід потребує змін в структурі підприємства. Залежно від розмірів вони мають створити або логістичні підрозділи, або свої логістичні центри (спеціалізовані цехи і служби транспортно – складського господарства); необхідно вирішити проблему відсутності спеціалістів з логістики та центрів їх підготовки; сприяти об'єднанню дрібних товаровиробників у сільськогосподарські виробничі кооперативи для захисту власних інтересів, а також з метою формування значних партій товарів і зниження логістичних витрат; забезпечити виробників сільськогосподарської продукції сучасними сховищами для зберігання зерна та плодоовочевої продукції; відродити річковий транспорт, покращити стан автотранспортної й залізничної інфраструктури; сприяти нарощенню експорту сільськогосподарської продукції, зокрема завдяки пришвидшенню здобуття підприємствами європейських і міжнародних стандартів якості товарів; пришвидшити розвиток логістичної інфраструктури, що ефективно забезпечує взаємодію основних елементів логістичної системи: «постачання – виробництво – складування – транспортування – збут»; оптові ринки сільськогосподарської продукції мають стати не лише майданчиками для продажу, а й місцем, де формується оптова ціна на продукцію. На даний час на цих ринках товари можна купувати вроздріб.

Агрологістика може стати тим інструментом, що допоможе сільському господарству підвищити свою ефективність. Втілення наведених у статті рекомендацій дозволить створити ефективну логістичну систему, яка забезпечить населення якісною продукцією за розумними цінами.

Література:

1. Вольнова О.М. Логістичний підхід до формування аграрного виробництва // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – №2. – Т.1. – С.161 – 164.
2. Глухова І.Ю. Транспортна агрологістика – один з напрямів інноваційного управління на сільськогосподарських підприємствах//Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності: збірник наукових праць: у 3-х т./ПДТУ. – Маріуполь, 2011. – Т.1. – С.167 – 172.

Вайда Т.С. – к.пед.н., доцент,
завідувач кафедри спеціальної фізичної та вогневої підготовки
Херсонського факультету
Одеського державного університету внутрішніх справ

ЕФЕКТИВНА КОМУНІКАЦІЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЯК НЕОБХІДНИЙ КОМПОНЕНТ МЕНЕДЖМЕНТУ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Менеджмент правоохоронних органів є складовою загального менеджменту за професійною ознакою і характеризується впливом суб'єкта управління (керівника органу чи підрозділу Національної поліції, окремого поліцейського при виконанні службових обов'язків) на об'єкт управління (дотримання громадянами публічного порядку, забезпечення громадської безпеки, боротьба із злочинністю тощо), у результаті якого відбувається якісна зміна об'єкта управління та підвищується рівень належних умов життєдіяльності суспільства завдяки наданим правоохоронним послугам.

Будь-яке управління характеризується двома підсистемами – керуючою і керованою в межах єдиної самокерованої системи, цілеспрямованістю процесів

впливу однієї підсистеми на іншу, наявністю програми як сигнально-інформаційного носія, за допомогою якого одна підсистема впливає на іншу, наявністю зворотних зв'язків між ними, ентропійним («спрямованим на зміну») характером процесів впливу. Керуюча підсистема видає відповідні команди (розпорядження, накази тощо), які приймає до виконання керована підсистема за відповідними закономірностями. Тому невід'ємною складовою менеджменту правоохоронних органів є ефективна комунікація поліцейських з представниками різних верств суспільства, зокрема, в особливих умовах [1, с. 484-485].

На основі опрацювання методичних матеріалів, які застосовувались при підготовці сучасних працівників патрульної служби на базі Херсонського факультету ОДУВС (2015-2016 рр), розглянемо деякі алгоритми спілкування працівників поліції з різними категоріями громадян при складних умовах несення служби [2].

1. Алгоритм розмови з дієздатним потерпілим:

- 1) представлення;
- 2) запитання «Чим я можу вам допомогти?», «Чи потрібен лікар?», «Що сталося?»;
- 3) прояви співчуття, словесної підтримки;
- 4) тактовне опитування;
- 5) переконання, що буде зроблено усе можливе задля відновлення справедливості.

2. Алгоритм розмови з дитиною:

- 1) вигляд дитини: дитина, що загубилась, виглядає розгубленою; очима шукає батьків, може бігти кудись, голосно кричати чи навпаки сидіти та плакати;
- 2) зовнішній одяг: зазвичай загублена дитина виглядає доглянутою, вдягнутою за сезоном; безпритульна дитина може бути погано вдягнутою, бути у брудному одязі, поводитись зухвало або занадто театральню;

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА МЕНЕДЖМЕНТУ: РЕАЛІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

3) якщо дитина не розмовляє: працівник поліції здійснює спробу знайти навколо людей, які знають дитину, її батьків, свідків, які бачили її з дорослим.

Основні рекомендації:

- 1) вести бесіду на рівні очей; сісти поруч із дитиною або напроти неї;
- 2) доброзичливий, товариський стиль розмови; без сюсюкання;
- 3) зрозуміла для дитини мова; можливе неформальне привітання – «Привіт», представлення своїм іменем, а не повним спеціальним званням;
- 4) спроба говорити про цікаві для дитини теми, якщо не вдалось її розговорити;
- 5) по можливості один патрульний залишається з дитиною (на випадок, якщо батьки повернуться), другий – шукає батьків (через гучномовці в магазинах, на заправках, дитячих майданчиках та ін.);

Перелік можливих питань, які можуть задаватися поліцейським:

- 1) Як тебе звати?
- 2) Ти тут сам?
- 3) Ти сюди сам прийшов?
- 4) Де твоя мама чи тато?
- 5) Ви домовлялись, що ти будеш її тут чекати?
- 6) Де ви домовлялись зустрітись?
- 7) Як звати твою маму? Як вона виглядає?
- 8) А де ви живете?
- 9) Ти знаєш телефон мами? Тата? Друзів чи знайомих.

3. Алгоритм розмови з особою при змінених станах свідомості:

- 1) встановити, чи може людина розмовляти, задати питання: «Ви мене чуєте?»;
- 2) попросити повторити за вами певну фразу, переконатися, що вас не тільки чують, але й розуміють;
- 3) визначити, чи потрібна медична допомога, у разі необхідності викликати лікарів;

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА МЕНЕДЖМЕНТУ: РЕАЛІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

4) якщо особа спроможна говорити (або ж за наявності у неї документів), встановити її прізвище, ім'я, місце проживання;

5) доповісти керівництву підрозділу, отримати вказівки з приводу подальших дій;

6) спробувати зв'язатися з рідними або близькими особи, повідомити про місце її перебування;

7) далі діяти за вказівкою керівництва.

4. Алгоритм розмови з іноземцем:

1) представитися;

2) виявляти доброзичливість мімікою;

3) при зверненні до особи встановити, чи розуміє вона українську або іншу слов'янську мову;

Якщо іноземець розуміє українську або іншу слов'янську мову:

– перейти на мову, зрозумілу іноземцеві, знизити темп мовлення, активно інтонувати, виділяти логічні наголосу.

Якщо іноземець не розуміє українську або іншу слов'янську мову:

– встановити, чи є поруч громадяни, які могли б перекласти суть розмови (наприклад, супутник затриманої особи), людина із знанням мови (наприклад із вільною англійською);

– При наявності доступу до мережі Інтернет можливо використати онлайн перекладачі. Наприклад, Google Translate: [http:// translate.google.com.ua](http://translate.google.com.ua).

Визначити мову спілкування та використати перекладач для спілкування.

Якщо посередника не знайшлося, перейти на мову жестів. Використовуйте слова, що можуть мати однакові значення в різних мовах (POLICE, HELP, DOCUMENTS, МЕТКО) та ін. Перевірити документи. За потреби доставити особу до райвідділу поліції, викликати перекладача.

5. Алгоритм спілкування з колегами під час масових заходів:

1. В залежності від відстані встановити можливість підтримання комунікації (за допомогою засобів радіозв'язку, за допомогою жестів тощо).

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА МЕНЕДЖМЕНТУ: РЕАЛІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

2. Перейти на умовні словесні формули, що не викликають у оточуючих підозри або некерованої поведінки.
3. Бути готовим до взаємодії при ускладненні ситуації.
6. Алгоритм спілкування з громадянами під час масових заходів:
 1. Говорити гучно, чітко, впевнено;
 2. Стисло відповідати на відволікаючі запитання, не втрачаючи пильності;
 3. Не вступати в дискусії;
 4. Стежити за певним сектором, що охороняється, звертати увагу на можливих провокаторів;
 5. Керувати ситуацією за вказівкою командира.
 6. При спілкуванні із великою кількістю осіб, робіть основний акцент на спілкуванні із лідерами угруповання.
 7. При спілкуванні із громадянами, постійно стояти до них обличчям або в півоберта, щоб бачити їхні дії.
 8. Намагатись тримати всіх учасників події в полі зору, на відстані декількох метрів. При можливості, не допускати, аби хтось заходив збоку або за спину
 9. Звертати особливу увагу на сторонніх людей (мати з дитиною, яка випадково потрапила в натовп, громадяни похилого віку), намагайтесь виводити їх з натовпу.
 10. Уважно слідкуйте за власним сектором, при можливості вираховуйте провокаторів, порушників правопорядку, аби при необхідності нейтралізувати їх або фіксувати їхню зовнішність для подальших слідчих дій.
 11. У випадках коли, патрульний протистоїть великому скупченню людей, в першу чергу слідкувати за власною безпекою та безпекою сторонніх громадян (тих, що не мають відношення до групових акцій).

7. Рекомендації по спілкуванню із громадянами, що повернулись із зони проведення АТО:

1. Загальне ставлення – обережна повага.
2. Уникати різких рухів, гучного тону мовлення.
3. При можливості, уникати погроз, наказів, використання авторитарного стилю у спілкуванні, силових дій по відношенню до співбесідника.

4. Варіанти відповідей у випадку провокативних питань («Чому Ви тут, а не на фронті?»):

- Необхідність забезпечити лад (громадський порядок) у тилу.
- Необхідність захисту правопорядку, щоб сім'ї не боялися ввечері повертатись додому.

- Кожен виконує свої накази: «Ти виконуєш накази свого керівництва. У мене також є моє керівництво, я також виконую його накази»?

- Ми маємо достатньо ворогів, щоб ще один із одним сваритись.

Отже, ґрунтовне знання поліцейськими особливостей спілкування з різними категоріями громадян та чітке використання правоохоронцями алгоритмів взаємодії з ними сприятиме, на нашу думку, успішному менеджменту правоохоронних органів України в цілому щодо забезпечення ними громадської безпеки в суспільстві в сучасних умовах.

Література

1. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України, головний ред. В.Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – С. 484-485.

2. Ефективна комунікація // Методичні матеріали курсу первинної професійної підготовки (спеціалізації) працівників підрозділів патрульної служби. – Херсон, 2015.

Великий В.М. – к.пед.н., доцент
ДВНЗ « Херсонський державний аграрний університет»

АДЕКВАТНА РЕАКЦІЯ НА ЗМІНИ ЯК ЧИННИК КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МОЛОДОГО ФАХІВЦЯ

Поняття "конкурентоспроможність" сьогодні активно входить не лише в економічну але й в науково-педагогічну термінологію. Разом з теми, на відміну від економічної науки, в педагогіці недостатньо вивчені сутність та процеси формування і розвитку конкурентоспроможності фахівців. Важливим аргументом на користь вивчення конкурентоспроможності молодих фахівців є їх значна вразливість з точки зору працевлаштування та професійної кар'єри.

У сучасних наукових дослідженнях проблема формування конкурентоспроможності фахівця розглядається в соціальному, економічному, організаційному і педагогічному аспектах (Н.В Корнейченко, Л.Г. Семушина, Н.Г., Ярошенко і ін.).

Відповідно до наведеного, актуальним є вирішення таких задач:

1. Визначення сутності конкурентоспроможності спеціаліста.
2. Розробка критеріїв, показників та технологій визначення рівнів сформованості конкурентоспроможності фахівців.
3. Розробка моделі процесу формування конкурентоспроможності сучасних фахівців.

Термін "конкуренція" має латинське походження і означає " змагання, сутичка, суперництво".

Ми виходимо з припущення, що конкурентоспроможність фахівця може розглядатись в багатьох аспектах: як затребуваність на ринку праці, як продукт виробництва учбового закладу, і як особистісний параметр, що характеризує інтегрований набір якостей, які забезпечують високий рівень результатів його діяльності, здатність підтвердити свою відповідність вимогам і

запитам працедавців, демонструвати професійні переваги порівняно з іншими спеціалістами, вистояти і перемогти в конкурентній боротьбі. Конкурентоспроможний фахівець повинен бути здатний до динамічної горизонтальної і висхідної вертикальної мобільності, оптимальної зміни видів діяльності, освоєння нових видів діяльності, творчого знаходження ефективних шляхів вирішення протиріч, які виникають в умовах конкуренції. Разом з тим, особистісний аспект конкурентоздатності будь-якого професіонала характеризується не лише за рівнем його компетенцій, а й за здатністю конструктивно вибудувувати професійні, ділові стосунки з роботодавцем, колегами і більш широким соціумом.

Досить часто конкурентоспроможність молодого фахівця трактується як критерій оцінки відповідності рівня підготовки у навчальному закладі певним параметрам. У даному випадку конкурентоспроможність фахівця ототожнюють з рівнем його професійної підготовки або з поняттям «професіоналізм». На нашу думку, це обмежене розуміння конкурентоспроможності фахівця. Вказана категорія характеризується не лише сформованим комплексом знань, вмінь, навичок та професійно значимих якостей, а й більш високим порівняно з іншими фахівцями рівнем кваліфікації, наявними соціальними ролями, входженням у певні соціальні страти тощо. Практика наводить безліч прикладів, коли не дивлячись на об'єктивні високі оцінки кваліфікації та реально видатні результати професійної діяльності, фахівець не може зайняти належне робоче місце на ринку праці або певну посаду в організації. Особливо це яскраво помітно останні десятиріччя, які часто називають епохою перемін. Великий масив висококласних фахівців не змогли пристосуватись та реалізувати свій професійний потенціал у нових соціально-економічних умовах. При цьому, маємо безліч прикладів, коли фахівці значно нижчого рівня професіоналізму успішно пристосувались до нових обставин.

Вказане явище можна пояснити відсутністю у перших певних якостей, які можливо не відносяться на пряму до професіоналізму, однак їх нестача не

дає можливість ефективно реалізувати себе на ринку праці. На нашу думку, одним із таких опосередкованих чинників є здатність фахівця адекватно адаптуватись до змін в професійному середовищі.

Зазвичай готовність сприймати нові обставини життя або професійної діяльності залежить від міри руйнування життєвих засад, традицій, звичок, принципів і норм; швидкості і інтенсивності процесу змін; характеру і масштабів загроз для особистості; розуміння необхідності змін, здатності оцінити їх і раціонально пристосуватись.

Серед можливих реакцій особи на зміни можна виділити такі.

1. Намагання повернути ситуацію назад.
2. Активне намагання уникнути змін та протидіяти їм.
3. Прийняття змін – конструктивний пошук можливих шляхів адаптації до них, та активна їх реалізація.
4. Намагання пристосуватись до нових реалій або вимог без належної оцінки їх раціональності .

Кожна з цих реакцій, крім останньої, в залежності від конкретних обставин, може вважатись адекватною.

На відміну від конкурентоспроможності товару, яка є кінцевим поняттям (після продажу товару неможливо вплинути на рівень його конкурентоспроможності), конкурентоспроможність спеціаліста в сучасних перемінних умовах може і повинна безперервно розвиватись і підвищуватись.

Беззаперечно, що конкурентоспроможність фахівця характеризується інтегрованими показниками, які можуть вивчатись у межах різних досліджень: економічних, соціологічних, педагогічних тощо. Дослідження впливу готовності фахівця до змін на його конкурентоспроможність, на нашу думку має відбуватись у межах психологічного підходу по-перше, через призму конкретної ситуації (аналізу сутності змін, їх видів, можливих наслідків і т.п.) та по-друге, через вивчення особистості в ситуації змін (мотиви, очікування,

рівень домагань, здатність до раціонального ризику, комунікабельність, креативність, стресостійкість, індивідуально-типологічній властивості людини).

Робота, спрямована на формування здатності молодого спеціаліста сприймати та адаптуватись змін у професійному середовищі має включати в себе такі складові:

- виявлення серед молодих спеціалістів осіб, які болісно переживають ситуації новизни;
- прогнозування поведінки осіб в ситуаціях новизни, як позитивної конструктивної, так і деструктивної;
- аналіз причин болісного переживання ситуацій новизни та характеру отримуваних психотравм, пов'язаних зі змінами;
- розстановка молодих спеціалістів по робочим місцям (посадам) у залежності від їх психологічної готовності до діяльності, які характеризуються надлишковим потоком змін та новизни;
- аналіз професійної діяльності на предмет очікуваних та неочікуваних змін, характеру цих змін, можливих реакцій на них та наслідків;
- підготовка молодих спеціалістів до діяльності в умовах змін і новизни, у тому числі шляхом технологій професійного саморозвитку та проведення тренінгів;
- включення молодого фахівця у ланцюжок ситуацій змін (від простих до більш складних), які мають діагностичний та розвиваючий характер;
- формування у молодого фахівця досвіду конкурентної поведінки на ринку праці – здатність повною мірою конструктивно розкривати свої професійні переваги перед роботодавцями, оволодіння стратегією працевлаштування та подальшого кар'єрного росту;
- формування у молодих фахівців установки на саморозвиток;
- використання системи психогігієнічних процедур профілактики психотравм або пом'якшення їх перебігу та наслідків;

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА МЕНЕДЖМЕНТУ: РЕАЛІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

- включення молодого фахівця в групи (команди) досвідчених професіоналів, прикріплення за наставниками, які можуть бути взірцем адекватного реагування на складні обставини - для яких характерні активність, креативність, позитивне відношення до змін, успішність та результативність діяльності;

- залучення молодого фахівця до безпосередньої розробки і реалізації програм впровадження змін, надання у зв'язку з цим йому певних повноважень;

- створення системи підтримки та заохочення фахівців, які прагнуть до впровадження конструктивних змін та здатних вирішувати проблеми, пов'язані з цими процесами. Така система має включати стимули, соціальні (підвищення статусу), фінансові, кар'єрні тощо.

Розуміючи, що на формування молодого фахівця впливає безліч чинників та обставин (сімейне виховання, референтна група, педагогічний колектив навчального закладу, вік, стать, ментальність тощо), вважаємо, що здатність адекватно реагувати на зміни та пристосовуватись до них є тим параметром, який суттєво характеризує конкурентоспроможності особи.

Петько В.М. - старший викладач

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

ПОРУШЕННЯ АВТОРСЬКОГО ПРАВА В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Сьогодні українські, як втім і зарубіжні сайти переповнені статтями, книгами, аудіо- та відеозаписами, що розміщені без згоди авторів. «Переходячи» з одного сайту на інший, матеріали, як правило, втрачають імена своїх авторів, а часто присвоюються іншим. Власники домашніх веб-сторінок мотивують розміщення матеріалів використанням їх для особистих цілей, що за законом не потребує згоди автора та виплати йому винагороди. Але як бути з безперервним процесом перетворення друкованих матеріалів у періодичних

виданнях на статті та повідомлення без вказівки автора на веб-сторінках? А цей метод збагачення власного сайту, до речі, дуже розповсюджений серед Інтернет-редакторів. І якщо авторство на друкований твір ще можна довести, то з величезним інформаційним простором – Інтернет ситуація значно гірша. На жаль, діюче українське законодавство у галузі авторського права поки що сприяє покращенню цього становища. Проте останнім часом значно зросла увага правоохоронних органів до діяльності різного роду Інтернет ресурсів, які використовують об'єкти інтелектуальної власності: музичні твори, фото- та відео зображення.

Головним питанням, яке на сьогодні існує стосовно порушення авторського права у мережі Інтернет, є визначення того, хто повинен нести відповідальність за зазначене правопорушення. В Україні відносини у сфері телекомунікаційних послуг регулюються вимогами Закону України «Про телекомунікації» та Правил надання та отримання телекомунікаційних послуг, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 09.08.05 року. Відповідно до яких визначено, що:

– оператори, провайдери телекомунікацій не несуть відповідальність за зміст інформації, що передається їх мережами (п. 4ст. 40 Закону «Про телекомунікації»);

– оператори, провайдери телекомунікацій не мають права контролювати зміст інформації, що передається або приймається споживачем (абонентом), а відповідальність і ризики за використання інформаційних ресурсів Інтернету несе споживач (абонент) (п. 427 та п. 428 Правил надання та отримання телекомунікаційних послуг).

Відповідно до цих вимог відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності мають нести саме ті особи, які розмістили матеріали на Інтернет-ресурсах не будучи автором або правонаступником – тобто самі користувачі Інтернет мережі.

У вересні 2005 року Верховна Рада України підписала конвенцію у Будапешті. Відповідно до статей Конвенції кожна її сторона повинна вживати законодавчі та інші заходи, які можуть бути для встановлення кримінальної відповідальності відповідно до її внутрішнього законодавства за порушення авторських та суміжних прав.

Для виконання вимог п. 3 ст. 19 Конвенції Україна, в особі її уповноважених органів, може вживати таких законодавчих та інших заходів, які можуть бути необхідними для надання своїм компетентним органам повноважень арештовувати або вчиняти подібні дії щодо комп'ютерних даних. Такі заходи будуть включати повноваження на:

- арешт або подібні дії щодо комп'ютерної системи або її частини, або комп'ютерного носія інформації;
- копіювання і збереження копії таких комп'ютерних даних;
- збереження цілісності відповідних збережених комп'ютерних даних;
- заборона доступу або виключення цих комп'ютерних даних з комп'ютерної системи, до якої здійснювався доступ.

Отже, уповноважені органи, керуючись положеннями Конвенції, мають право здійснювати заходи щодо усунення правопорушень, що посягають на права інтелектуальної власності третіх осіб, в т.ч. арешт або подібні дії щодо комп'ютерної системи або її частини або комп'ютерного носія інформації.

Враховуючи, що інформація (матеріали), яка містить ознаки посягання на об'єкти інтелектуальної власності третіх осіб і яка передається користувачами (споживачами) мережею Інтернет зберігається на комп'ютерному носії (сервері) оператора або провайдера, уповноважені органи мають достатньо підстав для арешту комп'ютерної системи або комп'ютерного носія інформації. Звичайно, оператора або провайдера не притягнуть до відповідальності за розміщення користувачами (споживачами) інформації (матеріалів), що посягають на інтелектуальну власність, проте його комп'ютерна система або носій (сервер) можуть бути вилучені уповноваженими органами до

встановлення осіб, винних у скоєні правопорушення. Таким чином, з одного боку, маємо ситуацію, коли оператори і провайдери не несуть відповідальність за дії користувачів (споживачів), а з іншого – саме оператори і провайдери можуть постраждати за розміщення користувачами (споживачами) інформації (матеріалів), що посягають на права інтелектуальної власності третіх осіб.

Отже, головним недоліком у сфері законодавчого регулювання та захисту авторського права у мережі Інтернет є відсутність нормативно-правового акту, який би чітко визначав осіб, які повинні відповідати за правопорушення у цій сфері, а також прописував механізм реалізації протидії правопорушенням, які здійснюються за допомогою мережі Інтернет, і взаємодії операторів і провайдерів телекомунікацій з уповноваженими компетентними органами. Тому дуже важливим є якнайшвидше прийняття відповідних законодавчих актів, а також створення відповідних органів, які б забезпечували захист авторських прав у інтернет мережі.

Список використаних джерел

1. Конституція України. К. – 2006. – 27 с.
2. Шпиталенко Г.А., Шпиталенко Р.Б. Основи правознавства. Навч. посібник. Київ: Каравела. – 2004. – 448 с.
3. Дахно І.І. Право інтелектуальної власності Навч. посібник. – Київ: Либідь, 2002. – 200с.

Петько В.М. - старший викладач

ДВНЗ « Херсонський державний аграрний університет»

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ТА МЕХАНІЗМ ВІДШКОДУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ

Моральна шкода – це інститут цивільного права, який має міжгалузевий характер і властивий іншим галузям права: трудового, кримінально-процесуального, адміністративного і господарського.

Моральна шкода є супутньою шкодою будь-якого правопорушення.

Питання відшкодування моральної шкоди нині є досить актуальним. Це новий інститут, який вимагає проведення як теоретичних досліджень, так і перевірок практикою. Проблема ґрунтується у визначенні того, що є моральною шкодою, як обчислюється розмір її відшкодування.

Чинне законодавство України не містить вичерпного переліку обставин, за наявності яких юридична особа може вважати, що їй заподіяно моральна, тобто немайна шкода.

У постанові Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про відшкодування моральної шкоди» № 4 від 31.03.1995 року зазначається, що моральна шкода може полягати, зокрема: у приниженні честі і гідності, престижу або ділової репутації, у моральних переживаннях у зв'язку з ушкодженням здоров'я, у порушенні нормальних життєвих зв'язків через неможливість продовження активного громадського життя, у розладі стосунків з оточуючими людьми, у порушенні права власності, прав, наданих споживачам, а також при настанні інших негативних наслідків.

Відповідно до ч. 1 ст. 440 ЦК України фізична чи юридична особа має право вимагати відшкодування моральної (немайнової) шкоди у разі порушення її права, неправомірними діями у правовідносинах.

Найпоширенішими випадками, коли вирішується питання про відшкодування моральної (немайнової) шкоди є:

а) розповсюдження зокрема через ЗМІ інформації, відомостей, які не відповідають дійсності або викладені неправдиво, ганьблять честь, гідність, репутацію;

б) порушення прав споживачів;

в) неправомірні дії службових осіб органів державної влади, дізнання, слідства, прокуратури, суду;

г) пошкодження здоров'я, що пов'язане з виконанням трудових обов'язків;

д) порушення авторських прав.

Відповідно до ч. 1 ст. 440 ЦК України моральна (немайнова) шкода відшкодовується за рішенням суду, при цьому також встановлюється розмір такого відшкодування.

Пункт 9 Постанови Пленума Верховного суду України «Про судову практику у справі з відшкодування моральної (немайнової) шкоди» встановлює, що на розмір відшкодування впливають такі чинники, як характер і довготривалість страждань, стан здоров'я потерпілого, тяжкість отриманої травми, наслідки тілесних ушкоджень, сутність примусових змін у її життєвих та трудових відносинах, рівень зниження престижу, ділової репутації.

Докази наявності моральної (нематеріальної) шкоди є важливим чинником вирішення питання щодо її відшкодування і здійснюються шляхом визначення в позовній заяві конкретних обставин, при яких було завдано шкоди. Потерпіла особа оформляє свої вимоги щодо відшкодування моральної (немайнової) шкоди у вигляді позовної заяви. Відповідно до статті 27 ЦПК доказами є будь-які фактичні дані, виходячи з яких суд встановлює наявність моральної (нематеріальної) шкоди. Докази встановлюються свідченнями свідків, потерпілих, результатами експертиз, письмовими доказами (наприклад, результатами судово-медичних та інших експертиз тощо).

У судовому засіданні, яке відбувається у порядку цивільного судочинства, суд дає правову оцінку дослідженим доказам та приймає відповідне рішення, яке повинно строго ґрунтуватися на вимогах чинного законодавства. В новому ЦКУ не встановлений мінімальний чи максимальний розмір відшкодування моральної шкоди, тоді, як у попередній версії кодексу було передбачено мінімальну межу відшкодування у розмірі п'яти мінімальних заробітних плат.

Слід зазначити, що розмір моральної шкоди визначає сам позивач. Це ускладнює ситуацію, адже виходячи із соціально-етичної точки зору є доречною відсутність максимального розміру відшкодування, так як в кожному

конкретному випадку розмір виплат має бути індивідуально визначеним, з огляду на умови позову. Поряд з цим постає питання обґрунтованого співвідношення розміру відшкодування до серйозності заподіяної шкоди. Відсутність розміру мінімального відшкодування піднімає проблему об'єктивності суду у вирішенні даного позову. Питанню відшкодування моральної шкоди слід приділити більше уваги. При прийнятті відповідних змін необхідно врахувати досвід провідних європейських держав щодо моральної шкоди, адже законодавство України повинно відповідати європейським нормам.

Список використаних джерел

1. Конституція України. К. – 2006. – 27 с.
2. Цивільний кодекс України. К.: Школа, 2003. – 384 с.
3. Постанова Пленуму ВС України «Про судову практику у справі з відшкодування моральної (немайнової) шкоди».
4. Колодій О.М. Правознавство. К. – Юрінком Інтер, 2005. – 357 с.

Баздирєв І.І. – студент 5 курсу

Херсонського інституту ПрАТ ВНЗ «МАУП»

Науковий керівник: **Миронов В.В.** – к.е.н., доцент,

завідувач кафедри управління персоналом,

економіки та підприємництва

Херсонського інституту ПрАТ ВНЗ «МАУП»

БОРОТЬБА З КОНТРАБАНДОЮ ЯК ОДИН З НАПРЯМКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Забезпечення національних інтересів та економічної безпеки - найважливіші функції держави, реалізація яких покликана посилювати позиції в міжнародному співтоваристві. Мабуть, ні в кого не викликає сумніву те, що

найбільшою небезпекою для України є стан її економіки. Саме економічні проблеми ставлять під загрозу існування України як суверенної держави.

Важливу роль у забезпеченні національної безпеки України відіграє Державна митна служба України.

Діяльність митної служби України в частині захисту національних економічних інтересів держави свідчить, що однією зі значних загроз, за своїми масштабами, обсягами та наслідками, є контрабанда. В останній час контрабанда переміщується у сферу кримінальної діяльності різноманітних угруповань, координація якої, особливо в галузі наркобізнесу, відбувається на глобальному рівні.

На сьогодні можна констатувати, що контрабанда – це загроза національній та міжнародній безпеці, яка втілюється в її основних рисах та характері і наслідках прояву:

- контрабанда є одним з видів транснаціональної організованої злочинності;
- високий рівень контрабанди як форми організованої злочинності створює атмосферу суспільної недовіри до уряду й державних установ;
- існування контрабанди сповільнює процес розвитку правової ринкової економіки;
- суспільна небезпека контрабанди полягає в тому, що при незаконному переміщенні через митний кордон товарів та предметів порушується порядок державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності;
- контрабанда тісно пов'язана з іншими видами злочинності (зокрема, з хабарництвом і корумпованістю державних посадових осіб, тероризмом і відмиванням грошей);
- контрабанда сприяє незаконному обігу в Україні й світі наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, завдає шкоди здоров'ю людей, а також відносинам співпраці держав у боротьбі з міжнародним наркобізнесом;

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА МЕНЕДЖМЕНТУ: РЕАЛІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

- контрабанда зброї є одним із особливо небезпечних її видів, неконтрольоване поширення й нагромадження зброї сприяє дестабілізації політичної ситуації у світі;

- особливості та небезпечність контрабанди ядерних матеріалів обумовлює важливість безпеки ядерних об'єктів.

Боротьба з контрабандою та порушеннями митних правил є одним з основних завдань Державної митної служби України, в межах виконання якого здійснюється численна кількість заходів в межах компетенції з метою якомога значної мінімізації наслідків цієї загрози для держави.

Функціональну структуру митної служби України складають структурні підрозділи, які в межах покладених завдань, безпосередню здійснюють митну справу та реалізують митну політику держави.

Відповідно до функцій, покладених на митні органи України, до оперативних підрозділів митних органів відносяться підрозділи, що безпосередньо здійснюють митний контроль і митне оформлення товарів, а також підрозділи по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил.

Основними завданнями підрозділів, що безпосередньо здійснюють митний контроль і митне оформлення товарів, є здійснення в зоні діяльності митниці митного контролю та митного оформлення товарів, предметів і транспортних засобів відповідно до всіх митних режимів у межах зовнішньоекономічних операцій; забезпечення контролю за дотримання суб'єктами ЗЕД законодавства з питань митної справи; безпосереднє виявлення митних правопорушень. Основними завданнями підрозділів по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил є: забезпечення реалізації державної політики у сфері захисту економічних інтересів держави, боротьби з контрабандою й порушеннями митних правил; організація й проведення заходів з виявлення, розкриття та припинення порушень митного законодавства; розроблення, організація й проведення заходів для попередження незаконного переміщення через митний кордон України товарів, валюти, історичних і

культурних цінностей, зброї та боєприпасів, отруйних, сильнодіючих, радіоактивних або вибухових речовин, наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів; здійснення провадження у справах про порушення митних правил і дізнання в кримінальних справах про контрабанду й безумовне забезпечення законності при цьому тощо.

Отже, з урахуванням викладеного, одним з пріоритетних на сьогодні завдань Державної митної служби України є імплементація міжнародних стандартів у галузі митної справи та впровадження їх в практичну діяльність митних органів. При цьому ключовим аспектом в цьому ракурсі виступає оперативне, якісне та збалансоване досягнення в рамках діяльності митної служби двох міжнародних вимог: спрощення митних процедур з одночасним забезпеченням національної безпеки України в умовах, коли обсяги та наслідки загроз вже мають глобальні масштаби та становлять значну небезпеку для суверенної держави з власними національними інтересами.

Миронов В.В. – к.е.н., доцент

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ГОСПОДАРСЬКИХ СИСТЕМ

Поняття еколого-економічної безпеки має ряд рис, властивих у цілому системі природокористування як форми взаємодії природи і суспільства. Потреба в безпеці, у захисті від небажаних зовнішніх впливів і внутрішніх змін на життя окремої людини, сім'ї, їх майна, різних об'єднань людей, включаючи суспільство і державу, відноситься до типу базових потреб.

Будемо називати безпекою такий стан суб'єкта, який означає, що імовірність небажаної зміни яких-небудь якостей суб'єкта, параметрів приналежного йому майна і його зовнішнього середовища, невелика (менше визначеної межі).

Безпека як загальне поняття може бути конкретизована щонайменше в трьох напрямках: по типах суб'єктів; по сферах їхньої життєдіяльності; по конкретних предметах безпеки, тобто складових частинах відповідних сфер життєдіяльності суб'єктів.

У рамках першого напрямку виділяються такі суб'єкти, як: індивіди; різні організації; територіальні спільності людей; держава; суспільство.

У рамках другого напрямку конкретизації в якості сфер життєдіяльності загальноприйнято розглядати: фізичне існування, соціальні відносини; економічну діяльність; взаємовідносини з зовнішнім середовищем (екологію). Відповідно можна говорити про фізичну, соціальну, економічну і екологічну безпеки у системі забезпечення сталого розвитку. При цьому останні три терміни мають неоднозначний зміст.

Так, екологічна безпека — це, по-перше, безпека функціонування навколишнього середовища, відсутність значимих загроз для її існування, а, по-друге, відсутність екологічних загроз життєдіяльності індивідів і їхніх різних спільностей і організацій на макрорівні.

Аналогічно економічна безпека охоплює як низький рівень імовірності загроз функціонуванню і розвитку економіки країни, — так і низький рівень імовірності загроз розвитку суспільства з боку його економічної підсистеми, тобто тих процесів, що йдуть у народному господарстві.

Третій напрямок конкретизації поняття безпеки зв'язано з виділенням різних предметів безпеки. Ними можуть бути:

- якісь частини перерахованих вище суб'єктів, наприклад район міста або області, визначена соціальна група — діти, люди похилого віку і т.п.;
- ті або інші види ресурсів або майна, наприклад основні фонди підприємства або запаси корисних копалин на території держави;
- якісні характеристики ресурсів або майна, наприклад вік основних фондів тієї або іншої галузі, показники якості навколишнього середовища на визначеній території;

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА МЕНЕДЖМЕНТУ: РЕАЛІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

- окремі види діяльності і процеси, наприклад відтворення населення або відновлення основних фондів;

- якісні характеристики згаданих видів діяльності, наприклад швидкість відновлення основних фондів або темпи технологічного розвитку.

Критерії еколого-економічної безпеки, відповідно, повинні сигналізувати про влучення їх (або прогнозованих (очікуваних)) значень індикаторів еколого-економічної безпеки в зону загрози про їхній рух у бік зони неприпустимості, що перешкоджає сталому розвитку.

Практичне використання критеріїв еколого-економічної безпеки базується на розрахунках і оцінках граничних точок, що розділяють названі зони.

Потрібно відзначити, що їхнє визначення являє собою складну задачу, що вимагає для свого рішення застосування широкого арсеналу засобів, — від економіко-математичних моделей до добору якісних аналогів, аналізу прецедентів і використання методів експертних оцінок.

Складність рішення даної задачі тим більше зростає, що згадані граничні точки в принципі визначаються неоднозначно, оскільки їх значення залежать від суб'єкта безпеки, від того способу "нормального стану" господарської системи, яким він керується, від прийнятого для нього рівня безпеки, на який даний суб'єкт орієнтується.

Так, наприклад, якщо суб'єктом економічної безпеки виступає держава, всі владні структури, а предметом економічної безпеки — економіка наддержави, тобто такий стан народного господарства, при якому воно розвивається переважно направлено на досягнення військового домінування над переважаючим числом держав у світі, то одним із граничних показників для зони загрози виявиться зниження об'ємів виробництва військово-промислового комплексу.

Якщо при тому ж суб'єкті безпеки її предметом буде виступати "економіка добробуту", тобто народне господарство, орієнтоване на

забезпечення високого рівня і якості життя населення, то до складу показників економічної безпеки з високими пріоритетами увійдуть відповідні характеристики споживання, купівельної спроможності населення і т.д., а індикатором зони загрози стане зниження досягнутих значень згаданих показників.

Таким чином, проведений нами розгляд дозволяє уточнити вимоги до змісту відповідей на питання, сформульовані вище.

На нашу думку, програма забезпечення еколого-економічної безпеки господарської системи повинна включати характеристики:

- предмета безпеки, обумовленого її суб'єктом;
- складових частин предмета, параметри, що найбільше близькі до меж зони безпеки;
- основних загроз і породжуваних ними збитків для бажаного стану системи;
- типів стратегій забезпечення безпеки, що доцільно розробляти і здійснювати для складових частин предмета безпеки,
- зміст основних стратегій забезпечення безпеки і складових їхніх дій.

Потанер Л.Д. - асистент

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

ЛОГІСТИЧНІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗБУТУ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Розбудова національної соціально орієнтованої ринкової економіки та її інтеграція до світового економічного простору щільно пов'язані з проблемами продовольчого забезпечення населення країни, що є вагомим складовим у формуванні економічної безпеки. Усе зазначене вимагає формування внутрішніх чинників самозабезпечення необхідних обсягів виробництва

аграрної та продовольчої продукції. Незважаючи на наявність в Україні необхідного потенціалу, його використання у сфері агропродовольчого виробництва є неефективним, через відсутність сучасних, на рівні міжнародних стандартів, засобів виробництва; переважаючу кількість дрібнотоварних аграрних підприємств у структурі агровиробництва; недосконалість системи аграрного менеджменту; неефективність державного регулювання аграрного сектору; недосконалість інфраструктури аграрного ринку; недостатність та неефективність використання кадрового потенціалу тощо.

Грунтуючись на класичному розумінні, логістику варто розглядати як один із вагомих чинників підвищення конкурентоспроможності підприємств, що будується на щільних партнерських зв'язках як з постачальниками, так і з покупцями готової продукції. Інтегрування різноманітних за господарською діяльністю підприємств у єдину логістичну систему, яка допомагає реалізувати зусилля усіх її складових ланок на доведені кінцевої продукції до споживача, варто розглядати базовим у логістиці. Господарюючі суб'єкти мають вести постійний пошук мінімізації використання матеріальних ресурсів, оптимізації процесів закупівлі, транспортування, складування та утримання оптимальних запасів у сфері постачання, дистрибуції тощо. Логістичні аспекти здатні не лише прискорити інтегрування суб'єктів господарювання, а і забезпечити отримання точної, адекватної, швидкої інформації та її використання у формуванні розмірів запасів матеріалів, мінімізувати терміни виконання замовлень відповідної якості; сприяти ефекту синергії для підвищення ефективності виробництва та конкурентоспроможності товарної продукції.

Для підвищення ефективності управління потоками продукції аграрного виробництва (особливо швидкопсувної продукції рослинництва та тваринництва) виникає необхідність формування логістичних систем на базі аграрних підприємств, до якої має бути залучена розширена мережа гуртових селянських ринків (популярних серед населення), що вимагає обґрунтованої

державної підтримки та законодавчого супроводу. З метою стимулювання агропідприємств до збільшення посівних площ і збільшення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції, варто запроваджувати на державному рівні такі заходи: надавати податкові канікули (на протязі не менше трьох років) для тих агропідприємств, які несуть витрати на будівництво складських приміщень для зберігання продукції; залучати пільгові кредити, кредитне відшкодування та податкові пільги на витрати з виробництва зазначеної продукції. Варто також здійснювати впровадження компенсаційних виплат та податкових пільг у розмірі не менше 50 %, від існуючих податкових ставок, тим аграрним підприємствам, що займаються розбудовою зрошувальних систем, що має забезпечити розширення площ вирощування продукції рослинництва.

Вагомою проблемою ефективного господарювання аграрних підприємств є недостатня забезпеченість їх висококваліфікованими кадрами. Для вирішення зазначеної проблеми запропоновано впровадження диференціації розмірів відрахувань у пенсійний фонд від фонду оплати праці працівників агропідприємств (за працівників у віці до 30 років – відрахування до пенсійного фонду мають складати 20 % від фонду оплати праці, у віці до 40 років – на рівні 25 %, а у віці – після 40 років – на рівні 30 %). Зазначене стимулювало б агропідприємства залучати до господарської діяльності молоді кадри, шляхом зменшення витрат на пенсійне забезпечення і збільшення оборотних засобів.

Для підвищення ефективності збутової діяльності аграрних підприємств запропоновано створення логістичних підрозділів у крупних аграрних підприємствах та включення до функціональних підрозділів дрібних агропідприємств фахівців з логістики, до професійних обов'язків яких має входити проведення логістичного аналізу та обґрунтування управлінських рішень щодо впливу на потоки продукції.

Ключовим напрямком підвищення ефективності збуту продукції рослинництва має стати створення спеціальних гуртівень на основі теоретико-

методичних принципів логістики. Логістично-збутове підприємство здатне забезпечити ефективне управління потоком товарної продукції та відповідними йому інформаційними та фінансовими потоками, а також виконувати функції інтегратора розрізаних дрібнотоварних агропідприємств з метою формування ефективних об'єднань вертикального та горизонтального характеру. Логістичні принципи мають сприяти формуванню необхідних умов функціонування ринку, спонукати до складання рівноважних цін і забезпечувати збалансування обсягів пропонування та попиту на неї. Зазначене має сформувати ефективні умови функціонування аграрних та інших підприємств, залучених до ланцюжка просування продукції.

Література

1. Струк Н.Р. Аналіз розвитку сільського господарства України як передумова впровадження логістичного менеджменту в підприємствах АПК / Н.Р. Струк // Вісник Львівського національного аграрного університету: економіка АПК. – 2010. – № 17 (2). – С. 782-785.
2. Писаренко В. В. Тенденції зміни організаційної структури агробізнесу країн з ринковою економікою та формування моделі подальшого розвитку аграрного сектору України /В. В. Писаренко, А. П. Дорошенко// Таврійський науковий вісник: зб. наук. праць ХДАУ. – Херсон : «Айлант», 2007. – №53. – С.321–325

Вальховський Д.С. - студент ЕФ

Науковий керівник асистент Потанер Л.Д.

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

АНАЛІЗ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ МАТЕРІАЛЬНОГО І МОРАЛЬНОГО СТИМУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ КОЛЕКТИВІВ І ПРАЦІВНИКІВ ПІДПРИЄМСТВА

Матеріальне стимулювання праці це - управлінська діяльність, яка забезпечує процес спонукання себе та інших працівників на дії, спрямовані на

досягнення особистих цілей або цілей організації. Стимулювання потрібне для ефективного виконання робіт і реалізації управлінських рішень.

У сучасній економіці стимулювання працівників не обмежується лише заходами матеріальної винагороди, а спрямоване на вдосконалення особистості працівника, формування в ньому зацікавленості в успіху організації в цілому.

Дослідження матеріального стимулювання персоналу в ТОВ «Дріада» дозволило зробити наступні висновки.

В ТОВ «Дріада» використовується погодинно-преміальна оплата праці, при якій додатково вводиться преміювання за якісне та своєчасне виконання завдань. Обов'язковою умовою преміювання є виконання місячного плану продаж. Премії робочим нараховуються по місячних результатах роботи пропорційно відпрацьованого часу.

Рівень оплати праці персоналу ТОВ «Дріада» відповідає ринковому рівню та має тенденцію зростання. Проте відмічено, що заробітна плата працівників зростає не в залежності від особистої кваліфікації, кількості виконуваних завдань, якості їх виконання, а застосовується загальне однакове для всіх підвищення окладів і премій.

В ТОВ «Дріада» для вдосконалення системи оплати праці і посилення стимулюючої функції заробітної плати необхідно встановити мінімальний базовий оклад у розмірі як мінімум 1600 грн. Базовий оклад по кожному розряду визначається шляхом множення МБО на розрядний коефіцієнт поділений на мінімальний 9 розряд.

Для вдосконалення системи преміювання в ТОВ «Дріада» пропонується здійснити розробку розгалуженої платіжної матриці бонусів. Матрицю в ТОВ «Дріада» потрібно побудувати таким чином, щоб максимально можливий бонус був важко досяжним.

Мінімальний рівень, з якого починається виплата бонусів, крок по розміру виручки й сума бонусу на кожному щаблі розраховуються, виходячи із

середньої й максимальної закупівлі, необхідної й можливої інтенсивності продаж новим клієнтам, бажаного розміру фонду оплати праці й т. п.

З метою орієнтації торговельного персоналу ТОВ «Дріада» на постійний професійний розвиток і вдосконалювання персоналу рекомендується використовувати премію за професіоналізм. Така премія може призначатися за результатами атестації. На атестації, як правило, оцінюється відповідність співробітника формальним вимогам, що висуваються до його посади, наприклад, кількість залучених і потенційних клієнтів у роботі одночасно, рівень освіти, заповнення звітності, розмір середньої закупівлі.

Зміни до системи оплати праці в ТОВ «Дріада» необхідно розробити для кожної категорії персоналу й внести в «Положення про оплату й преміювання праці на підприємстві». Запропоновані умови мотивації будуть мати більше диференційований вплив на кожного з співробітників і зможуть стимулювати роботу окремих категорій працівників.

Література:

1. Ареф'єва О.В., Сахаєв В.Г., Ареф'єв О.В. Економіка підприємства / О.В. Ареф'єва, В.Г. Сахаєв., О.В. Ареф'єв // - К.: ЄУФІМБ, 2008. - 237 с.
2. Денисенко М.П. Економіка підприємства / М.П.Денисенко // - К.: МАУП, 2002. - 80 с.
3. Крушельницька О.В., Мельничук Д.П. Управління персоналом / О.В. Крушельницька, Д.П. Мельничук // - К.: Кондор, 2008. - 308 с.

Туркот Т.І., к. пед. н., доцент,

Херсонська академія неперервної освіти

ЗАСОБИ ЗАПОБІГАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

Видатний український педагог, директор Павлиської школи В. О. Сухомлинський зазначав: «Добре здоров'я, відчуття повноти,

невичерпності фізичних сил — найважливіше джерело життєрадісного сприйняття, оптимізму, готовності переборювати будь-які труднощі». Особливого значення ця теза набуває для менеджерів освітньої галузі, адже саме від їхнього самопочуття залежить працездатність, настрої педагогів, батьків, учнів.

Слід зазначити, що особливістю професійної діяльності в системі «людина — людина» є те, що вихователь, учитель, керівник освітньо-виховного закладу окрім професійних знань та вмінь у значній мірі використовує інтелектуальні та емоційно-вольові ресурси власної особистості, і є свого роду емоційним та інтелектуальним донором для вихованців. А тому протиріччя між динамічно зростаючими вимогами до якості професійно-педагогічної діяльності, об'єктивізовані сучасними соціально-педагогічними реаліями (зростання обсягів інформації, ускладнення науково-методичної роботи, викликане переходом до оновленої системи освіти, соціально-економічні пульсації тощо), та психолого-фізіологічними, інтелектуальними і емоційними ресурсами особистості педагога, широким спектром його професійних функцій, підвищує ризик професійного стресу та синдрому так званого «професійного вигорання». При цьому порушується нормальна течія педагогічної діяльності, відбувається екстремізація (наближення до крайніх меж) взаємовідносин між учнями і викладачами, між колегами. Саме тому стають можливими професійні деформації, порушення етичних норм педагогічної взаємодії і т.п.

Нині посилюється увага дослідників до гендерних аспектів проблеми «психологічного вигорання» менеджерів освітньої галузі, серед яких майже 75% жінки. Аналізуючи статеві відмінності за такими симптомами «вигорання» як «загнаність у кут», «емоційне відчуження», «психосоматичні та психовегетативні порушення», Л. Карамушка та Т. Зайчикова стверджують, що 12,3% чоловіків у стресовій ситуації відчують себе «загнаними у кут» (жінки — 9,1%). Чоловіки більш схильні до емоційного відчуження (17,5%), у жінок цей показник — 9,7%. У той же час жінки більше, ніж чоловіки, схильні до

психосоматичних та психовегетативних порушень (жінки — 32,1%, чоловіки — 5,3%). Чоловіки менш схильні до пошуку соціальної підтримки, вони намагаються бути «сильними і мужніми», вирішувати проблеми власними силами і в результаті наслідування тендерних стереотипів виявляються «загнаними у кут». Жінки більш емоційно відкриті, однак їх схильність до емпатії, емоційного заглиблення у переживання оточуючих (на роботі, вдома, серед друзів) ставить під загрозу емоційне здоров'я, збільшує ймовірність емоційного та фізичного виснаження, отримання психосоматичних та психовегетативних порушень. Ризик «вигорання» залежить також від того наскільки функції, які виконують фахівці, відповідають їх статево-рольовій орієнтації. Встановлено, що чоловіки більш чутливі до ситуацій, які вимагають від них демонстрації маскулітних якостей, таких як фізичні дані, відвага, емоційна стриманість, демонстрація власних успіхів у роботі. Жінки більш чутливі до чинників «вигорання» при виконанні тих обов'язків, які потребують від них співчуття, виховних умінь, підкорення. Жінки схильні займати позицію «матері», що особливо помітно у царині освітньої діяльності. Ураховуючи, що велику частину професійної роботи жінка-учитель, жінка-викладач виконує поза межами навчально-виховного закладу (підготовка до занять, самоосвіта, підготовка дидактичних матеріалів, наукових праць тощо), поєднуючи професійні обов'язки з додатковими у порівнянні з чоловіками домашніми та родинними функціями, то ризик «психологічного вигорання» жінок-освітянок значно вищий, ніж чоловіків-педагогів. Це в повній мірі стосується і жінок-керівників навчально-виховних закладів.

Особливо значущим у виникненні синдрому «психологічного вигорання», з точки зору К. Кондо, є організаційний чинник: недосконале керівництво (спонтанне чи імпульсивне), постійні зміни режиму діяльності, невизначеність функцій та залучення співробітників до діяльності, котра за змістом та функціями є нижчою рівня їх кваліфікації, авторитарний стиль керівництва, відсутність у менеджерів здібностей прогнозування наслідків прийнятих

рішень, і байдужість вищого керівництва до нагальних професійних проблем пересічних співробітників. Вчені підкреслюють, що недосконалість організації педагогічної діяльності, яка спричиняє «гальмування» особистісного зростання, відсутність творчої автономії, є достатньо впливовим стресором, котрий викликає «психологічне вигорання». Таким чином, на думку психологів, професійна допомога щодо запобігання «психологічного вигорання» повинна полягати в першу чергу в пом'якшенні організаційного чинника. Не вдаючись у глибокий аналіз причин його виникнення, у той же час слід звернути увагу менеджерів освіти на необхідність інтенсифікації пошуку шляхів попередження цього негативного професійного синдрому.

Першочергово слід урахувати, що особистісний чинник може коригуватися розвитком у менеджерів освітньо-емоційної галузі стійкості, умінь володіння собою та запобігання болісних емоційних реакцій. Тому їх слід ознайомлювати з методами попередження професійного стресу (релакс-масаж, ауторелаксація, дихальна гімнастика, аромотерапія, засоби, які сприяють розслабленню нервової системи), вчити виконувати вправи для діагностування і самокорекції поведінки, опановувати засоби психологічного захисту.

Послабленню ризику виникнення синдрому «психологічного вигорання» в педагогічній діяльності сприяє проведення професійних тренінгів з використанням «Синанон»-методу. Цей метод спрямований на формування в учасників таких особистісних установок та рис як емоційна рівновага в екстремальних професійних ситуаціях, виваженість, відкритість у спілкуванні, толерантність до різних точок зору і критично-аналітичне відношення до негативних емоційних впливів. На наш погляд, розробка та упровадження подібних методів в практику підготовки магістрів-майбутніх менеджерів освітньої галузі та в систему підвищення педагогічної кваліфікації могли б стати перспективним напрямом досліджень у галузі дидактики вищої школи та післядипломної освіти.

Цибуленко Г. – к.і.н., доцент
Херсонський державний університет

КРЕДИТНА КООПЕРАЦІЯ В СИСТЕМІ АДАПТАЦІЇ СІЛЬГОСПВИРОБНИКА ДО РИНКОВИХ УМОВ НА ПОЧАТКУ ХХ ст.

В сучасних умовах щільної і системної інтеграції українського агросектору економіки в загальний ринок ЄС перед сільгоспвиробниками стоять не тільки проблеми адаптації внутрішніх виробничих, якісних та правових стандартів до європейських, а і проблеми соціальних та господарських наслідків. Для вирішення внутрішніх і зовнішніх викликів найголовнішим є знання про визначення їх суті та форм впливу, а також механізмів реалізації.

Вирішення аналогічних проблем гостро постали перед дрібними агровиробниками з кінця ХІХ ст. на українських землях, що перебували у складі Російської імперії. По-перше, це зміна кон'юнктури світового ринку сільгосптоварів та наявність потужніших конкурентів в особі латифундистів. По-друге, це внутрішні проблеми: напівтоварність дрібного виробника, його низька продуктивність та технологічна і технічна оснащеність, відсутність власних потужних структур просування сільгосптовару не тільки на зовнішній, а і на внутрішній ринок, всеохоплююче побоювання ринку та інституту приватної власності, в чому селяни вбачали загрозу власному добробуту, засилля посередницького та лихварського капіталу, що паразитував на багатокладному селянському господарстві, вимиваючи з нього кошти та вилучаючи продукцію гальмуючи, тим самим, розвиток села.

Подолання цих проблем вдалось через симбіоз двох потужних зустрічних потоків. Першим стала широка державна програма. Вона здійснювалась по напрямку забезпечення правового захисту селянства для адаптації його до ринкових умов і приватного володіння землею. По-друге, держава організувала

систему дрібного кредиту, що дало сільському виробнику резервні кошти і систему контролю та навчання. Другим потоком стала ініціатива селянства у створенні кредитних кооперативних установ та активізація концентрації власних фінансових, виробничих та трудових ресурсів.

Такі дії вже протягом 10 років забезпечили глобальні зрушення. Кооперативам вдалось на низовому ринку не тільки знищити лихварський капітал, а і залучити його на пільгових умовах до власних оборотних коштів, а пізніше кредиспілкам вийти на широкий фінансовий простір, залучивши кошти міського населення. Було створено умови, що дозволили виходити на внутрішній ринок оптових операцій та формувати на ньому мережу роздрібної торгівлі. Ці дії поступово забезпечили формування кооперацією власних переробних та фінансових потужностей, координуючи зусилля на рівні цілих повітів і губерній.

Цибуленко Л. - к.і.н, доцент

Херсонський державний університет

ПРОБЛЕМИ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИ ЕКСПЛУАТАЦІЇ КРАСНОЗНАМ'ЯНСЬКОЇ ЗРОШУВАЛЬНОЇ СИСТЕМИ

Дієвість меліоративної системизалежить від якості функціонування всіх без винятку її складових і за наявності відхилень в будь-якій її ланці не може вважатися достатньою і якісною в цілому. Такою проблемною ланкою для Краснознам'янської зрошувальної системи на початковому етапі її функціонування було кадрове забезпечення.

Господарства-водокористовачі не мали досвіду в організації правильного ведення зрошувального землеробства, спостерігалось несумлінне ставлення частини керівників до питань освоєння зрошувальних площ. Як наслідок серед недоліків були: відсутність цілодобового поливу, своєчасної після поливної

обробки, здійснення поливів із запізненням у термінах, наявність повторних поливів замість впусування.

З метою виправлення ситуації управління експлуатації Краснознам'янською зрошувальною системою проводились практичні покази по організації поливів, правильній техніці наземного самоплинного поливу, по організації роботи дощувальних машин, по нарізці поливних борозн і організації поливів одночасно з оранкою. Також при управлінні було організовано лабораторію, що давало можливість контролювати якість поливу на основі вологості ґрунтів.

Окрім того, на початковому етапі штат було підібрано поспіхом – штатний розклад заповнено інженерно-технічним складом більше 90% робітниками, які не працювали на зрошувальних системах. При реорганізації в червні 1959 р. управління експлуатації й технічного нагляду за будівництвом Краснознам'янської зрошувальної системи інженерний склад було перерозподілено згідно його знанням та досвіду. Було проведено заходи щодо укріплення дисципліни.

Для підвищення кваліфікації кадрів було організовано курси по підготовці механіків насосних установок. Також розроблено службові інструкції для усіх робітників мережі та проведено інструктаж і перевірку знань інструкцій. Навчались поливальники, бригадири господарств-водокористувачів як правильно проводити полив, облік води. Створювалась система експлуатації зрошувальним масивом, впорядковувались норми праці, передбачалась механізація окремих ланок, що забезпечувало механізацію системи в цілому.

Формування кадрового потенціалу працівників Краснознам'янської зрошувальної системи забезпечило їх професійну спроможність, що безпосередньо вплинуло у кінцевому рахунку на загальні позитивні показники ефективності експлуатації зрошувальних земель.

Шепель Т.С. – аспірант

Науковий керівник – д.е.н., професор Соловійов І.О.

ДВНЗ « Херсонський державний аграрний університет»

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛІНГУ

Жваве зростання економічної та іншої інформації, яка має бути ефективно оброблена та інтерпретована в корисну та обґрунтовану, призводить до того, що в світовій економічній практиці з'явився контролінг як процес координації, який дає можливість поєднати функції обліку, контролю і аналізу для здійснення ефективного управління економічною інформацією підприємства.

В практичній діяльності європейських підприємств ефективно функціонують відповідні служби контролінгу, діяльність яких спрямована на комплексне вирішення проблем. Серед вітчизняних науковців спостерігається значний інтерес до питань контролінгу. В основному увага вітчизняних авторів зосереджується на загальнотеоретичних аспектах. Питання щодо використання та забезпечення необхідною інформаційною підтримкою системи контролінгу на підприємстві відображаються в працях як вітчизняних (О.І. Головіна, Г.П. Мізерна, С.Н. Петренко, М.С. Пушкар, В.П. Савчук, Л.А. Сухарева, О.О. Терещенко, Г.Ф. Шепітко), так і зарубіжних науковців (А. Дайле, Е. Майер, Р. Ман, Д. Хан, Х. Фольмут).

Оскільки система контролінгу базується на збиранні інформації та спирається на систему інформаційних потоків підприємства, то їй необхідно будувати свою систему збору інформації на основі налагодженої роботи інших інформаційних підрозділів. Створення та організація системи контролінгу на певному підприємстві повинна розглядатись через призму функціонування системи обліку, оскільки саме в цій системі створюється основна інформація, яка використовується контролінгом. Отже, більшу частину інформації, яка

безпосередньо необхідна для прийняття оперативних та стратегічних рішень, надає система бухгалтерського обліку [1].

Бухгалтерський облік виступає центральним джерелом інформації для потреб контролінгу, а саме для досліджень, складання планів, оцінки економічної ситуації на підприємстві. За допомогою бухгалтерського обліку забезпечується своєчасне та повне відображення всіх господарських операцій, надання широкому колу користувачів інформації про фінансові результати діяльності підприємства, формування відповідної бази даних, визначення змісту, здійснення оцінки й відбір даних для характеристики кількісного і якісного стану досліджуваних об'єктів.

Вимоги відділу контролінгу на підприємстві повинні враховуватись при побудові організаційної структури, яка має бути раціональною та відповідати умовам господарської діяльності і розмірам підприємства. Саме належна організація бухгалтерського обліку супроводжує процес створення підприємства та забезпечує його підготовку до ефективної діяльності. У широкому розумінні, організація бухгалтерського обліку є упорядкуванням всіх елементів системи бухгалтерського обліку, налагодженням і удосконаленням його процесу.

Отже, щоб організувати систему облікового забезпечення контролінгу на підприємстві необхідно визначити яка інформація, як часто та в якому вигляді буде необхідна.

Для забезпечення вимог відділу контролінгу інформація бухгалтерського управлінського обліку повинна відповідати наступним критеріям [2]:

- достатність та цінність (повнота охоплення кількісного та якісного опису для розуміння та прийняття рішень; цінність інформації залежить від завдань, які вирішуються за її допомогою);
- істинність та достовірність (доведена, обґрунтована, не повинна викривляти справжній стан справ та бути надійною, визначається джерелом

отримання, якістю технічних засобів виміру та контролю, технології отримання, обробки та збереження управлінської інформації);

- своєчасність отримання інформації (управлінська інформація, в тому числі інформація про відхилення, повинна бути надана особам, уповноваженим приймати рішення в максимально короткі строки; якщо на вимогу інформація подається не своєчасно, то втрачається її суть; крім того, ускладнюються небажані наслідки різного роду відхилень);

- організованість та зрозумілість (рівень технології формування інформації, зрозумілості та зручності її надання, правильність оформлення).

Питання, що стосуються строків подання інформації та її вигляду, повинні вирішуватись за допомогою організації бухгалтерського обліку, яка має бути раціональною та за якої облік може найбільш успішно виконувати поставлені перед ним завдання при найменших затратах часу і засобів праці [3].

Таким чином, бухгалтерський управлінський облік є основним інформаційним джерелом системи контролінгу, він є своєрідним фундаментом, без якого не можливе її якісне функціонування. При впровадженні системи контролінгу на підприємстві необхідно враховувати її взаємоузгодження з іншими складовими системи управління та методами управління. Бухгалтерський управлінський облік та контролінг доповнюють один одного і забезпечують управлінський персонал всією необхідною інформацією, яка сприяє прийняттю ефективних управлінських рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Денчук П.Н. Напрями формування інформації в підсистемах контролінгу та управлінського обліку [Текст] / П.Н. Денчук, В.М. Рожелюк // Проблеми економіки України: Збірник наукових праць / Відповідальний за випуск проф. М.С. Пушкар. – Тернопіль, 2006. – випуск II – С. 31 – 33.

2. Юсупова С.Я. Контроллинг в системе управленческого учета / С.Я. Юсупова // Бухгалтерский учет. – 2008. – № 10 – С. 64-66.

3. Брохун Н.С. Організаційні засади бухгалтерського обліку в системі контролінгу / Н.С. Брохун // Науковий вісник УжНУ / Серія “Економіка”. Спец. випуск 29 (частина 2) Удосконалення обліку, аналізу, аудиту у звітності в сучасних умовах глобалізаційних процесів у світовій економіці – Ужгород, 2010. – 353 с.

Виноградова Т.І. - старший викладач

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

ПСИХОЛОГО – ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УПРАВЛІНСЬКИХ КАДРІВ

Одним із найважливіших стратегічних завдань на сучасному етапі модернізації системи вищої освіти України є забезпечення конкурентоспроможності підготовки фахівців згідно рівня міжнародних стандартів.

Формування конкурентоспроможності майбутнього спеціаліста тісно пов'язано із психолого - педагогічними проблемами пошуку технологій, умов, механізмів цього процесу, який спрямований на розвиток особистісних якостей, реалізацію потенціалу і здібностей людини. Національна доктрина розвитку освіти України [1] наголошує на необхідності забезпечення підготовки кваліфікованих кадрів, конкурентоспроможних на ринку праці.

У вітчизняній педагогічній науці спостерігається тенденція до зростання кількості наукових праць присвяченим пошукам різноманітних підходів, механізмів, аспектів конкурентоспроможності у сфері освіти, в тому числі і випускників навчальних закладів на ринку праці. Але ці дослідження пов'язані з окремими напрямками підготовки фахівців і присвячені питанням формування професійної компетентності, навчально-пізнавальної діяльності, професійної підготовки, готовності до професійної діяльності, адаптації до професійної діяльності. Аналіз результатів наукових досліджень свідчить про те, що поняття

професіоналізму вітчизняною педагогікою розроблено набагато детальніше, ніж поняття конкурентоспроможності.

Актуальність формування конкурентоспроможності фахівця полягає в тому, що ринок праці, який знаходиться у стані динамічного розвитку, і «ринок особистостей» висовують до спеціалістів високі вимоги. Все більшої ваги набувають такі якості як соціальна відповідальність, адекватне сприйняття і мобільне реагування на нові фактори, самостійність і оперативність у прийнятті рішень, готовність до демократичного спілкування, до соціально активних дій, здатність швидко адаптуватись до нових умов та інші якості, що визначають конкурентоспроможність особистості.

У зв'язку з цим ще більш актуальною стає задача визначення сутності конкурентоспроможності фахівця та її складових елементів, які мають становити базу психолого - педагогічного процесу формування згаданої якості у майбутнього фахівця – випускника вищого навчального закладу

А. І. Кузьмінський [6] наголошує, що головне завдання професійної школи полягає в тому, щоб забезпечити оптимальні соціально-економічні й психолого-педагогічні умови для належного інтелектуального розвитку громадян. Це має здійснюватися шляхом перебудови системи навчання, вибору таких типів, форм, засобів, методів і прийомів пізнавальної діяльності, які б забезпечували прилучення кожного студента до самостійної навчальної діяльності. Ефективність навчання на будь-якому рівні слід оцінювати за рівнем інтелектуального розвитку особистості. Одним з основних постулатів, на яких має ґрунтуватися освітня діяльність, – це забезпечення інтелектуального розвитку особистості, оволодіння нею ефективними методами самостійної пізнавальної діяльності, формування у молодих поколінь високих морально-духовних якостей на засадах загальнолюдських і національних цінностей.

Ґрунтуючись на цієї позиції, можна стверджувати, що конкурентоспроможність фахівця у будь якій сфері діяльності визначається

якостями особистості, зокрема професійними й особистісними, якістю діяльності та її потенційними можливостями.

Таким чином, конкурентоспроможність фахівця являє собою переваги конкретного спеціаліста перед іншими спеціалістами, які виконують аналогічні трудові операції, у вияві якостей, властивостей, результатів власної трудової діяльності, найбільш значущих для забезпечення лідерства фірми, організації, де він працює.

Педагогічна сутність конкурентоспроможності полягає в тому, щоб розглядати її як складну, багаторівневу інтегральну властивість, яка дозволяє особистості відповідно до її індивідуальних здібностей, інтересів і потреб брати участь і отримувати переваги в конкурентних відносинах в обраній для себе сфері професійної діяльності. Визначення конкурентоспроможності як багаторівневого інтегрального особистісного утворення, що проектується на всі сфери життєдіяльності людини, яке є фактором активізації діяльності особистості, перш за все професійної, має бути важливим орієнтиром освітньої діяльності. Поряд з теоретичним визначенням існує практична задача систематизації якостей конкурентоспроможності фахівця, оскільки це стосується соціокультурного і особистісного самовдосконалення людини. Науковці до структури конкурентоспроможності особистості включають професійні, психологічні і особистісні характеристики; якості пізнавальні, виробничі і соціальні; індивідуальні здібності; ціннісні орієнтації; професійні компетентність і кваліфікацію.

Це дозволяє стверджувати, що конкурентоспроможність фахівця не можна зводити лише до професійного аспекту. Не менш важливими є позапрофесійні, соціально зумовлені аспекти компетентності особистості. Від того, яке враження здійснить майбутній фахівець на роботодавців і оточуючих, значною мірою залежатиме його соціальний і професійний успіх. Тому до структури конкурентоспроможності особистості майбутнього фахівця має входити як професійно значущі, так і соціально затребувані якості особистості.

Сутність конкурентоспроможності фахівця та її функціональну структуру пропонується визначати через особистісні і професійно-діяльнісні компоненти. До особистісних компонент конкурентоспроможності фахівця пропонується відносити аксіологічну (мотивація на успіх / невдачу; потреба в досягненнях, потреба в незалежності / автономії), когнітивну (прагнення до здобування знань і їх застосування у професійній діяльності, схильність до творчості), праксеологічну (вміння і навички пізнання інших людей, ідентифікація та емпатія, такі якості особистості, як гнучкість, прагнення до постійного професійного зростання, креативність, творчість в діяльності, поновлення знань), рефлексивну компоненти (механізм осмислення людиною власних мотивів, вчинків, отриманих результатів, здібності адекватної діагностики своїх дій і дій членів колективу, прогнозування власного особистісного і професійного росту).

До професійно-діяльнісних компонент конкурентоспроможності фахівця пропонується відносити професійну, діяльнісну і адаптаційну компоненти.

Професійна компонента охоплює компетенції фахівця, що визначають професіоналізм діяльності, який відбивається в ефективності і якості результатів, відображає професійний і соціальний статус фахівця, прагнення до особистісних і професійних досягнень.

Діяльнісну компоненту конкурентоспроможного фахівця визначають як активну складову діяльності людини, що спрямована на предмет праці, на соціальне середовище і самого себе.

Адаптаційна компонента визначається процесами перебудови діяльності і поведінки особистості у відповідь на нові вимоги оточуючого середовища. Це безперервні процеси оволодіння професійними і особистісними якостями для зростання конкурентоспроможності в умовах, що постійно змінюються. Результатом таких процесів є формування самосвідомості і рольової поведінки, адекватних зв'язків з оточуючими, прийняття індивідом своєї соціальної ролі, а

також узгодження самооцінки і прагнень особистості з його можливостями і з реальністю соціального середовища.

Отже психолого - педагогічна сутність конкурентоспроможності фахівця полягає у її визначенні як складної, багаторівневої інтегральної властивості, яка дозволяє особистості відповідно до її індивідуальних здібностей, інтересів і потреб мати переваги у конкурентних відносинах в обраній для себе сфері професійної діяльності. Функціональну структуру фахівця утворюють особистісні і професійно-діяльнісні компоненти, які у процесі свого динамічного розвитку і взаємодії забезпечують його найважливішу властивість – конкурентоспроможність.

Література

1. Національна доктрина розвитку освіти, затверджена Указом Президента України від 17 квітня 2002 року № 347/2002. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/>.
2. Варій М. Й. Загальна психологія : навчальний посібник [текст] / М. Й. Варій. – 2-ге видан., випр. і доп. – К.: «Центр учбової літератури», 2007. – 968 с.
3. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи [текст]: навчальний посібник / А. І. Кузьмінський. – К.: Знання, 2005. – 486 с.
4. Кривега Л. Д. Сутність конкуренції та її роль в розвитку суспільства / Л. Д. Кривега, О. С. Александрова // Культурологічний вісник. – Вип. 9. – Запоріжжя, 2002. – С. 64–69.

Скороход А.Р. - студентка ЕФ

Науковий керівник: доктор економічних наук, проф. Соловйов І.О.,

ДВНЗ « Херсонський державний аграрний університет»

СПЕЦИФІКА УПРАВЛІННЯ ТРУДОВИМ КОЛЕКТИВОМ

Людину треба розглядати як багатство підприємства, тому створення цілісної системи управління людськими ресурсами є обов'язковою умовою

розвитку підприємства в ринкових умовах. Головною метою цієї системи є залучення, розвиток, збереження та заохочення працівників.

При правильному використанні людських ресурсів в організації, при вірній обробці конфліктних ситуацій виникає певний прорив, синергетичний ефект, і організація стає чимось більшим, ніж просто відкрита система. Керівництво колективом - це поєднання науки і мистецтва. З погляду американського менеджменту, суть керівництва полягає в тому, щоб виконувати роботу не своїми, а чужими руками. Насправді ще складніша задача - примусити працювати не тільки чужі руки, але і чужі голови. Тому не вірно сподіватися тільки на себе, вважаючи себе всезнаючим і всесильним. Ніколи не слід робити самому те, що можуть і повинні виконувати підлеглі. Виконання кожного завдання слід обов'язково контролювати і оцінювати; відсутність контролю може навести працівника на думку про непотрібність виконуваної ним роботи. Кожне досягнення працівника і його ініціативу потрібно негайно відзначити. Можна дякувати підлеглому у присутності інших співробітників. Людину підбадьорює позитивна оцінка його дій і засмучує, якщо не помічають і не цінують успіхів в роботі. Коли працівник опиняється в чомусь талановитішим та успішнішим за свого керівника, не треба розцінювати цей фактор як негативний, а навпаки - репутація підлеглих – це похвала керівнику і його заслуга. Якщо підлеглий вчинив не правильно, не треба робити йому зауваження в присутності інших осіб, співробітників або підлеглих, адже приниження людини - не кращий спосіб виховання. Ні в якому разі не треба критикувати людей. Більш конструктивною буде критика їх помилок з вказівкою на ті недоліки, через які були здійснені подібні помилки. І вже тим більше не потрібно вказувати на ці недоліки в людині - він має зробити всі висновки сам. В конфліктній ситуації згубним буде вживання різких, образливих слів. Дуже важливо: іскра пошани і тим більше симпатії, яка виражається з боку керівника, здатна зарядити його на творчу самовіддану роботу і породити високі результати. Керівник має точно висловлювати свої

думки, адже легко сформульована думка дає ґрунт для спілкування, позбавляє від потенційної можливості конфлікту, викликаного непорозумінням. Уміння керівника відстояти інтереси колективу і кожного з підлеглих - спосіб завоювання авторитету і об'єднання працівників в єдину групу . Довіра чи недовіра - найважливіша якість особи, від якої залежить соціально-психологічний клімат в колективі. Їм важко стати ефективними керівниками. Але гірше всього – відчуття підозри. Недовіра керівника майже завжди породжує недовіру з боку підлеглих. Проявляючи недовіру до людей, людина майже завжди обмежує можливість взаєморозуміння, а значить, і ефективність колективної діяльності. Отже, основна мета управління персоналом - поєднання ефективного навчання персоналу, підвищення кваліфікації і трудової мотивації для розвитку здібностей працівників, стимулювання їх до виконання робіт вищого рівня

Література

1. Друкер П.Ф., Стрибук О.І. Аналіз ефективності управління // Актуальні проблеми економіки. - 2008. - №4. – с. 88-97., - М:1994
2. Мескон М.Х. Альберт М. Хедоурі Ф. Основні засади управління персоналом // Ефективний керівник. - 2008. - №11. – с. 50-53.
3. 2.Завадський Й.С. Підручник для студ. екон. спец.ВНЗ/ Й.С. Завадський – К: Вид-во Європ. Ун-ту,2003-640с.

Козярін Є.О. – студент ЕФ

Науковий керівник – к.с.-г.н., доцент Боліла С.Ю.

ДВНЗ « Херсонський державний аграрний університет»

АНАЛІЗ РИНКУ ШОКОЛАДУ В МІСТІ ХЕРСОНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Шоколад та шоколадні вироби на сьогодні є одним із важливих складових раціону сучасної людини. Підтвердженням цього є те, що за рівнем споживання

кондитерських виробів на одну особу наша країна знаходиться в першій десятці держав. А ось за споживанням шоколаду ми відстаємо від багатьох країн світу. Середньостатистичний українець споживає в рік приблизно 2,5 кг шоколаду, в той час як англієць – 8,9 кг, а швейцарець – 12 кг. Тим не менш, попит на шоколад на вітчизняному ринку достатньо високий – близько 73% населення України є споживачами даного продукту. Тому актуально дослідити ринок плиткового шоколаду в нашому місті, оскільки сьогодні є перспективи переходу шоколадних виробів до окремого сегменту кондитерських виробів. Слід також зазначити, що конкурентоспроможність кондитерської галузі є показником діяльності компаній, запорука їх ефективного функціонування і прибутковості. [1]

З метою визначення смаків, уподобань і мотивів споживачів щодо вибору даної продукції – саме плиткового шоколаду, було проведене маркетингове дослідження. Об'єктом дослідження виступив ринок шоколаду міста Херсону. Первинна інформація збиралася кількісним методом за допомогою структурованої закритої анкети. [2,3] Всього було опитано 33 респонденти, різного соціального статусу і з різним рівнем доходу. Похибка результатів дослідження становить 17%. [4]

В ході дослідження було встановлено, що основним місцем покупки плиткового шоколаду є супермаркети, яким віддали перевагу 46% опитаних. Саме ці торгові заклади дають змогу покупцям з достатньо великого асортименту продукції вибрати потрібний товар за певною ціною і в необхідній кількості. Велику роль відіграє також обслуговування персоналу, консультації торгових представників, продавців. 36% респондентів купують товар в магазинах, бо вони більше розповсюджені на території Херсону, строки придатності продукції в них викликають більшу довіру, ніж в кіосках. Найменший відсоток опитуваних купують товар на ринках та в кіосках - 18%.

Серед респондентів 40% віддають перевагу чорному плитковому шоколаду (більшість робітників та службовців), 30% - молочному. Білий і

пористий шоколад користується не значним попитом - відповідно 6% і 3% ,а 21% покупців споживають більшою мірою плитковий шоколад з наповнювачами (родзинками, лісовими горіхами, рисовими кульками та ін.).

Найбільшим попитом на ринку користується плитковий шоколад торгової марки Крафт-Фудз Україна - 30%, Rainford – 24%, Roshen – 21% та Світоч відповідно 18%. Найменшим попитом – торгова марка Житомирські ласощі – 6%. Слід зазначити, що покупці взагалі не відзначили таких виробників шоколаду як: АВК, Київ - КОНТІ, Полтава – кондитер, Харків'янка. Це пов'язано із низьким ступенем поінформованості споживачів про дану продукцію.

Аналізуючи мотивацію вибору споживачів, ми встановили, що більшість з них, купуючи товар, приділяють увагу його смаковим якостям (55%). 21% респондентів основним орієнтиром при виборі плиткового шоколаду вважає його вартість (ціну), 18% - зовнішній вигляд, склад. Найменше турбує покупців такий фактор як популярність торгової марки – 6%.

За результатами нашого дослідження було виявлено, що найбільший вплив на купівлю плиткового шоколаду того чи іншого виробника справляють рекомендації друзів, родичів, знайомих, а найменший – реклама.

Більшість опитуваних нами респондентів (88%) не беруть участі у розіграшах, акціях, конкурсах, що проводять виробники тому, що переконані в їхній несправедливості, вважають це марною тратою часу.

Велику роль на шоколадному ринку відіграє команда професіоналів, яка покликана створювати та покращувати продукцію, а також представляти її на світовому ринку шоколадних виробів. Важливо також, щоб на вітчизняному ринку експорт переважав над імпортом, це дозволить захистити споживача від неякісного імпортного товару, а також збільшить продаж вітчизняної продукції.

[5]

Підприємствам слід продовжити нарощування інвестицій в модернізацію виробництва. Також слід звернути увагу на рівень поінформованості покупців з приводу того чи іншого виробника шоколаду.

Пріоритетною залишиться продукція дорогої та середньої цінової категорії в шоколадній галузі. Можна прогнозувати постійне оновлення асортименту за рахунок активного просування упакованої та брендової продукції.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Стекольщикова М.П. Кондитерське виробництво /М.П. Стекольщикова //“Особливості і конкурентне середовище кондитерської галузі”. – 2002 – №1 – с.12 – 14.
2. Сирохман І.В., Задорожний І.М., Пономарьов П.Х. Товарознавство продовольчих товарів. Підручник /І.В. Сирохман, І.М. Задорожний, П. Х. Пономарьов.- К.: Лібра, 2000. – 308с.
3. Черчилль Г.А. Маркетинговые исследования / Г.А. Черчилль.- СПб.: Питер, 2000.-752с.
4. Голубков Є.П. Маркетинговые исследования: теория, методология и практика / Є.П. Голубков.- М.:Финпресс, 1998.
5. Аннікова Т.Д. Кондитерське виробництво / Т.Д. Аннікова //“Справжній смак шоколаду”. – 2002 – №3 – с.24– 25.

Кравець О. В. - студент ЕФ

Науковий керівник – к.с.-г.н., доцент Осадчук І.В.

ДВНЗ « Херсонський державний аграрний університет»

ЛОГІСТИЧНІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НЕВЕЛИКОГО ВУЗЬКОСПЕЦІАЛІЗОВАНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Подальше ефективне функціонування підприємств транспортно-експедиційної діяльності України неможливе без оцінки ефективності їх

господарювання. Питання ефективності логістичної діяльності на підприємствах досліджували Чеботаєв А.А., Крикавський Є.В., Кубів І.І., Ларіна Р.Р. та Мішина С.В. Зокрема, А.А. Чеботаєв розглядає окремі види забезпечення логістичної діяльності, але не наводить конкретні шляхи підвищення ефективності функціонування логістичних підприємств.

Мета дослідження: визначити основні шляхи підвищення ефективної діяльності підприємства логістичного типу на прикладі невеликої вузькоспеціалізованої компанії.

Кількість основних діючих логістичних компаній та логістичних операторів в Україні дуже невелика, тоді як у розвинених західних країнах їх кількість вимірюється сотнями. В Україні в основному надаються транспортно-експедиційні послуги та послуги складування. Надання інших логістичних послуг поки що не так розповсюджено. Це зумовлено багатьма факторами, одним з яких є те, що далеко не всі підприємства в Україні на сьогоднішній момент готові користуватися послугами професіоналів у цій сфері через занадто високу вартість логістичних послуг (вартість цих послуг складає приблизно 15 – 25% від вартості товару) [2]. Хоча більшість автотранспортних компаній в Україні надають якісні послуги, конкуренція тут набагато вища, ніж у сегменті складських послуг, і тому їх вартість більш-менш прийнятна [1].

Дослідження показали, що при недостатній ефективності використання наявних потужностей вузькоспеціалізованого логістичного підприємства, керівництво часто розпочинає роботу з його розширення. Пояснюють ці керівники таку свою поведінку появою нових ринкових можливостей. Однак, більш імовірно, що у цьому випадку найбільш вагомим чинником є амбіції самого керівника. Така поведінка керівництва логістичного підприємства у подальшому може стати причиною настання «кризи зростання».

Отже, розширення діяльності вузькоспеціалізованого логістичного підприємства часто є не виправданим. Відсутність прогнозів і стратегічного планування призводить до того, що кінцевим результатом розширення компанії

стає її збитковість і закриття. Розширення є виправданим тільки тоді, коли воно приводить до підвищення стабільності компанії, збільшення її ринкової вартості.

З метою уникнення таких можливих негативних моментів, необхідно вдаватися до аналізу господарської діяльності логістичного підприємства за такими її аспектами: використані ресурси, основні фонди, продуктивність праці, виробничі потужності (розрахунок), техніко-організаційний рівень транспортування, виробничий потенціал (ресурсний, структурний та цільовий підходи), функціонально-вартісний аналіз виробничих та окремих технологічних процесів. Особливу увагу слід акцентувати на зонах, що опинилися в стані спаду.

З метою зменшення впливу негативних явищ, пов'язаних з розширенням діяльності невеликого вузькоспеціалізованого підприємства логістичного типу, необхідно розробити і не гаючи часу реалізовувати відповідні стратегії, як то: стратегії розвитку, стратегії підтримки виробничого потенціалу або стратегії скорочення, що передбачає проведення виробничої реструктуризації.

Дослідження показало, що невелике вузькоспеціалізоване логістичне підприємство ТОВ «Екозерно» спеціалізується на перевалці та транспортуванні зернових вантажів і має у своєму розпорядженні парк вантажних автомобілів з причепами та складські приміщення для перевалки вантажу. З метою підвищення ефективності діяльності цьому підприємству слід активно впроваджувати в життя ті чи інші альтернативні стратегії мінімізації власних логістичних витрат. Дослідник Пальчик І.М. [3] запропонував декілька альтернативних стратегій мінімізації логістичних витрат підприємства (табл. 1).

Таблиця 1 – Альтернативні напрями мінімізації витрат

№ п/п	Назва стратегії	Характеристика стратегії
1.	Можливості побудови логістики поза складами	Можливості організації прямих поставок продукції без витрат на склади

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА МЕНЕДЖМЕНТУ: РЕАЛІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

2.	Послуги сторонніх організацій	Можливості залучення логістичних провайдерів
3.	Зменшення витрат вхідної логістики	Зменшення витрат вхідних потоків за рахунок консолідації навантажень, зниження управляємості
4.	Зменшення витрат вихідної логістики	Можливості зменшення транспортних витрат за рахунок маршрутизації транспорту, консолідації навантажень тощо
5.	Оптимізування кількості точок поширення товару	Розрахунок економічних вигід від зменшення кількості точок поширення товару
6.	Скорочення запасів продукції	Побудова правильного асортименту, для мінімізації зберігання і транспортних витрат та задоволення потреб споживачів

*- за джерелом <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3575>

Застосування та вибір оптимальних логістичних стратегій для досліджуваного підприємства здійснювалися на основі трьох ключових параметрів: планових логістичних витрат (оскільки вони визначатимуть фінансове забезпечення обраної стратегії), якості логістичного обслуговування (даний параметр визначатиме задоволеність споживачів логістичною системою) та доходів підприємства (результати логістичної стратегії). Ефективність вибору тієї чи іншої стратегії визначатиметься динамікою зростання доходів підприємства та підвищенням якості логістичного обслуговування і задоволення запитів споживачів.

Для ТОВ «Екозерно», із запропонованих Пальчиком І.М. стратегій, підходять лише дві: №3 – зменшення витрат вхідної логістики та №4 – зменшення витрат вихідної логістики. З метою збільшення ефекту зменшення ризиків надлишкових витрат доцільно ці дві стратегії об'єднати в одну.

Однак, розглядаючи можливості підвищення ефективності діяльності невеликого вузькоспеціалізованого логістичного підприємства, яким є ТОВ «Екозерно», можна зауважити, що існує цілий ряд ризиків, які в майбутньому можуть негативно позначитися на його діяльності. Ці ризики, в першу чергу, зумовлені місце розташуванням підприємства у посушливому регіоні Півдня

України, який називають «зоною ризикованого землеробства», досить тривалими періодами неврожаїв, що може зумовити зниження в окремі роки / періоди попиту клієнтів на послуги з перевалки й транспортування зернових вантажів.

З метою запобігання зниження виробничої активності через вузьку спеціалізацію невеликого логістичного підприємства ТОВ «Екозерно» доцільно: диверсифікувати його діяльність, надавати послуги з перевезення не лише зерна, а й, наприклад, будівельних матеріалів (таких як пісок, щебень, гравій та інше); облаштувати на підприємстві спеціальну систему знезараження зернових вантажів та їх упакування, що дозволить розширити асортимент наданих послуг, підвищить кількість клієнтів та зменшить ризик зниження попиту на вузько направлені послуги. Можливим шляхом може також бути співпраця з одним з великих логістичних підприємств України у сегменті складської логістики, яке займає достатньо сильні позиції на цьому ринку, наприклад представництво німецької компанії «Kuehne and Nagel». Така співпраця дозволить великій компанії розширити площу наданих послуг, а малому та вузько направленому підприємству - не зникнути під впливом зовнішніх ризиків, незначно змінювати власний автопарк, переобладнувати деякі складські приміщення, які наразі простоюють порожніми.

У подальших дослідженнях ми плануємо сконцентрувати увагу на розробці інших дієвих стратегій мінімізації витрат невеликих вузькоспеціалізованих підприємств логістичного типу з урахуванням регіональних особливостей їх функціонування.

Література

1. Сумец А. М. Новости логистики. Логистические расходы и упущенная выгода: экономический аспект / А. М. Сумец, Е. Ф. Пелихов // Логистика: проблемы и решения.– 2010.–№ 1.– С. 15 – 27.
2. Ключко Р. Логистика в Украине / Р. Ключко // Финансовая консультация.– 2005.– № 17.– С. 13 – 14.

3. Пальчик І. М. Формування логістичної стратегії підприємства у сучасних умовах господарювання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3575>.

Каліберда О.А. - студент ЕФ,
Науковий керівник – к.с.-г.н., доцент Боліла С.Ю.
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

РОЛЬ МАРКЕТИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ДЛЯ РОЗВИТКУ РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

На сьогоднішній день в умовах кризи та економічної нестабільності країни, одним із важливих факторів є якість освіти. Економічний розвиток все більше залежить від спроможності здобувати нові знання та застосовувати їх в повсякденному житті, у зв'язку з цим освіта стає фактором соціального виживання і безпеки. Грандіозність поставлених перед нею завдань і низька ефективність традиційної системи освіти змушує шукати не лише нові форми й методи навчання, але й нові освітні напрями.

Дослідженням даного питання займаються багато українських вчених – М.Матвеев, В. Андрієнко, І.Каленюк, Ю.Шамарін, а також –зарубіжні науковці – практики: Н.Моїсеев, Л.Романенко, Е.Пугачова, Т.Жукова та інші. Проте недостатньо розкриті питання розвитку ринку освітніх послуг за рахунок проведення маркетингових досліджень.

Метою якісних змін в сфері освіти є відповідність актуальних і перспективних потреб особистості, суспільства і держави на фоні підвищення економічної самостійності ВУЗів. По – новому ставлять запитання маркетингового дослідження навчального закладу, що обумовлено, з однієї сторони, необхідністю стійкого його функціонування, а з іншої – забезпечення

територіальних потреб у висококваліфікованих спеціалістах. Тому розглянемо послідовність етапів маркетингового дослідження.

Одним із основних етапів є збір і обробка ВУЗаами країни інформації про місце роботи теперішніх і майбутніх випускників. При цьому дане дослідження доцільно проводити саме силами ВУЗу, так як залучення до цієї роботи територіальних маркетингових служб може призвести до неточних даних.

У багатьох ВУЗах країни дисципліна «Маркетинг» викладається, значить, є і маркетологи, проте у деяких навчальних закладах діють спеціалізовані маркетингові служби. На цьому етапі маркетингового дослідження ВУЗи можуть поновити і налагодити нові зв'язки з виробництвом, які завжди бажано розширювати. Зібрана інформація має бути максимально достовірною, оскільки є базовою для всього дослідження.

Наступним складовим етапом маркетингового дослідження в сфері освіти є збір результатів досліджень у місті. Зібрану ВУЗаами інформацію необхідно систематизувати та на основі неї визначити загальну стратегію всіх навчальних закладів у межах міста. Потрібно відзначити фактори, які позитивно впливають на спільну роботу ВУЗів міста: конкуренція між ними може бути трансформована у їх співробітництво. У розробці стратегії можуть приймати участь наукові й виробничі кадри міста, повинна залучатися міська влада (органи регіонального управління, служби зайнятості).

Влада може повідомити ВУЗам плани розвитку міста, його підприємств, зазначити власні пропозиції з приводу змін у навчальних закладах і визначити, які спеціалісти будуть потрібні у місті. На цьому етапі органи міського управління можуть вплинути на стратегічну орієнтацію ВУЗів. Міська влада може із найбільшою ефективністю та з найменшими зусиллями вплинути на стратегічний вибір навчальних закладів однією лише підтримкою потрібних їй спеціальностей. При цьому ці зусилля незначні порівняно із витратами, які місто мало б понести, у разі дефіциту даних спеціалістів, а також – якщо не буде викладачів, що зможуть їх підготувати.

Після визначення стратегії у місті, необхідно провести збір результатів досліджень і розробити стратегії по регіону, а потім – на рівні країни. Завдання ставляться такі ж самі, що й на попередньому етапі, однак зростає їх масштаб і вплив їх рішень на життя не лише окремого міста чи регіону, а й країни в цілому. Слід зазначити, що ігнорування владою моменту допомоги і спільних дій стосовно розвитку вищої школи, стало причиною адаптації ВУЗів до реальних умов, не зважаючи на державні інтереси.

Виконана за таким алгоритмом маркетингова схема дозволить на рівні країни гармонізувати потреби ринків праці та існуючого ринку освіти, а також – визначити перспективи і напрямки його подальшого розвитку.

З метою активної самоорганізації слід поінформувати вузівське суспільство про результати маркетингових досліджень і запропонувати заходи їх розвитку. Далі на основі проведених досліджень слід визначитися із основною стратегією розвитку вищої школи, уточнити кожним Вузом власну тактику і стратегію із урахуванням специфіки кожного регіону. Таким чином, розвиток системи освіти охоплює не лише внутрішнє середовище ВУЗу, але і зовнішні фактори, від впливу яких залежить стійкий розвиток окремого навчального закладу та регіону в цілому. Запропоноване маркетингове дослідження дозволяє враховувати як інтереси влади, так і потреби підприємств, ВУЗів, що у сукупності дозволяє гармонізувати ринки праці і освітніх послуг.

Башканова К.- студент ЕФ

Науковий керівник – к.с.-г.н., доцент Боліла С.Ю.

ДВНЗ « Херсонський державний аграрний університет»

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

Становлення системи безперервного професійного навчання державних службовців стало нагальною потребою та одним із важливих факторів

зміцнення державності та становлення соціально-орієнтованої ринкової економіки. Удосконалення системи професійного навчання державних службовців обумовлене, перш за все, стратегією та змістом перетворень, в яких все більше підвищується роль особистісного фактору, наукових знань, професіоналізму та компетентності кадрів державного апарату. Зміст та рівень їх фахового навчання мають носити випереджаючий характер, враховувати високий динамізм соціальних процесів, завдання та труднощі становлення нової моделі державного управління.

Удосконалення системи має йти одночасно у двох напрямках: по лінії зміцнення взаємозв'язку, скоординованості роботи всіх навчальних закладів, що займаються навчанням державних службовців, з урахуванням відомчих видів (в рамках гілок влади та структур їх органів) та рівнів; шляхом впровадження системності в професійно-освітній процес на базі забезпечення єдиної державної політики через визначення моделі державного службовця, цілей, пріоритетів і принципів професійного навчання, введення єдиних державних стандартів і критеріїв їх реалізації з урахуванням різноманітності термінів, форм і методів навчання.

Серед основних заходів удосконалення навчання державних службовців можна виділити: запровадження професійного навчання службовців як складової їх професійної діяльності, важливого напрямку реалізації державної кадрової політики, невід'ємної частини роботи з персоналом; забезпечення випереджаючого характеру навчання з урахуванням перспектив розвитку держави, ускладнення завдань і функцій її органів, впровадження інноваційних рішень і технологій, сучасних наукових досліджень; неперервність і обов'язковий характер навчання всіх службовців, органічно пов'язаний з професійним розвитком персоналу, плануванням і реалізацією кар'єри, службово-посадовим просуванням, присвоєнням чергового рангу, врахуванням особистих інтересів співробітника; обов'язковість цільової спрямованості навчання на основі дотримання

державних освітніх стандартів і критеріїв при його гнучкості в сполученні всіх видів і форм навчання, досягнення інтенсифікації та оптимізації навчального процесу, розвитку післявузівської освіти; організації навчального процесу на основі широкого запровадження в навчання результатів науково-дослідної діяльності, аналізу сучасної практики державного управління, забезпечення активної участі в навчальному процесі слухачів, що має сприяти розвитку в них нового стилю мислення, самостійності та персональної відповідальності в роботі; функціонування системи переважно на основі державного замовлення та за рахунок коштів державного та місцевого бюджетів, шляхом залучення інших джерел фінансування, дозволених чинним законодавством; єдине навчально-методичне управління та координація практичної діяльності всіх елементів системи; широке використання вітчизняного та зарубіжного досвіду державного управління та навчання державних службовців.

В концептуальному плані доцільно запровадити розгорнуту, упорядковану та обов'язкову систему підвищення кваліфікації державних службовців з різними формами навчання. На наш погляд доцільним є доповнення базової складової післядипломної освіти блоком управлінських дисциплін. Необхідним є створення нового мотиваційного механізму для державного службовця з метою постійного оновлення своїх професійних знань, умінь та навичок; слід пов'язати службове просування, заробітну плату з рівнем кваліфікації, компетенції, діловими якостями. Одним з перспективних напрямів удосконалення системи підготовки, перепідготовки кадрів державних службовців є запровадження дистанційного навчання з використанням телекомунікаційної мережі, що за умови дії регіональних вузлів мережі надасть можливість державним службовцям набувати знання без відриву від основних обов'язків. Заслуговує на увагу вдосконалення управління системою підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації службовців, що має бути зосереджена в повноваженнях центрального органу виконавчої влади із

спеціальним статусом відповідального за проведення єдиної державної кадрової політики у сфері державної служби.

Таким чином розвиток державної служби шляхом удосконалення системи навчання кадрів має забезпечити виконання місії сучасної держави - служби суспільству та захисту інтересів громадян.

Косміна І.О. - студент ЕФ,

Науковий керівник – к.с.-г.н., доцент Боліла С.Ю.
ДВНЗ « Херсонський державний аграрний університет»

-

АСПЕКТИ ПОЛІТИЧНОГО МАРКЕТИНГУ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН

Політична діяльність, що є регулятором суспільних відносин і є, по суті, похідною від реального політичного процесу, спрямована на функціонування організаційних чинників суспільно-політичного життя і здійснення політичних процесів. Розглянемо політичну діяльність з позицій узагальнення й аналізу її соціально-політичних, психологічних та організаційно-технологічних аспектів в умовах демократичного суспільства. Ці умови полягають в особливостях здійснення заходів політичного маркетингу, спрямованих на цивілізоване змагання за політичну владу в суспільстві і збереження контролю за його політичною сферою насамперед через участь у діяльності суспільно-політичних організацій, депутатського корпусу, органів системи виконавчої влади.

Вивчаючи проблеми виборювання та утримання політичної влади, виокремимо поняття "політичний ринок", що передбачає купівлю-продаж влади і певних іміджів суб'єктів політики. А якщо існує політичний ринок, то постає проблема його дослідження й регулювання процесів, що відбуваються в його межах, що можна зробити за допомогою маркетингу, який в даному випадку можна назвати політичним. До сфери політичного маркетингу відноситься: дослідження політичних структур, політичної культури, настанов

суспільної свідомості; створення інформаційного банку лідерів і суспільних структур; регулювання правовими, адміністративними та іншими засобами політичних відносин у процесі функціонування політичної сфери суспільства; розробку відповідних іміджів суб'єктів політики; систему заходів укорінення в суспільну свідомість і коригування реальних іміджів суб'єктів політики.

Специфіка ринку влади і особливості політичної діяльності визначають функції політичного маркетингу, такі як: формування інформаційного банку об'єктів і суб'єктів політики; розробка методів аналізу й обробки інформаційного банку; оцінка й аналіз маркетингового макро- і мікросередовища; аналіз ринкових можливостей суб'єктів політики; розробка оціночних і прогнозних моделей політичного попиту, життєвого циклу об'єктів політики, їх політичної поведінки; аналіз ефективності політичного маркетингу і коригування обраних форм і методів політичної діяльності. Виділяються такі напрями політичного маркетингу, як дослідження політичного ринку, виборча інженерія та політичне рекламування.

В політичній сфері важливо знати об'єктивну картину і стан соціально-економічної структури країни й регіону, у межах яких відбувається діяльність; мати уявлення про соціально-демографічний портрет електорату; мати інформацію про національні групи; враховувати історичні та географічні особливості територій; знати про реальний розподіл політичних сил, вплив різних політичних партій, рухів, громадсько-політичних об'єднань; враховувати політичні традиції голосування виборців на виборах, референдумах, результати опитування громадської думки; зважати на впливовість авторитетних осіб — неформальних лідерів виборців; мати знання про найгостріші соціальні проблеми у державі чи в регіоні, й механізми їх віддзеркалення в масовій свідомості. Слід також враховувати діяльність найвпливовіших на певній території засобів масової комунікації, оскільки вони багато в чому формують громадську думку. При цьому публічна комунікація передбачає: підготовку та розповсюдження дискусійних паперів та специфічних документів, адресованих

громадськості, де б презентувалися ідеї, проекти рішень, обґрунтовувалися альтернативи, перспективи та дієві рішення; проведення політичних колоквиумів, неформальних презентацій на зразок дня відкритих дверей; публічних слухань (виступи посадових осіб); зустрічей з громадськістю (форумів, де відбувається обмін думками між посадовими особами та громадськістю). Організують також зустрічі-навчання (група від 5 до 20 чоловік, що діє під керівництвом фахівця) з обговорення важливих суспільних проблем. Відомою є практика апробації рішення через обговорення в рамках створення так званих фокус-груп (8-10 чоловік) та серії робочих круглих столів, члени яких представляють увесь спектр специфічних інтересів й зорієнтовані на досягнення консенсусу.

Призначення виборчої інженерії полягає в пристосуванні виборчих процедур до реалізації інтересів правлячих політичних еліт щодо завоювання та збереження влади в державі, регіоні, місті, районі, населеному пункті. Як доводить світовий та національний досвід використовуються такі основні методи виборчої інженерії: вибір відповідного часу проведення виборів; зміна виборчих процедур; стимуляція і переміщення виборців з одних округів в інші; маніпуляція кордонами виборчих округів; підбір складу лояльних до влади виборчих комісій. Зазначені методи сприяють досягненню завдань суб'єктів політики, але це не означає, що вони спричинять позитивні наслідки для вирішення гострих соціальних проблем. Політичне рекламування, що є одним з найвідповідальніших видів політичного маркетингу, відбувається за етапами: дослідження характеристик ідеального суб'єкта політики (інституту, лідера), які домінують у суспільній свідомості; вивчення і аналіз характеристик реального суб'єкта політики; побудова іміджу, що має бути впроваджений через проведення рекламної кампанії; розробка форм і методів використання засобів масової комунікації; реалізація рекламної кампанії та аналіз її ефективності.

Таким чином розробка стратегій в політичній сфері суспільства, ґрунтується на оцінці політичної ситуації і використовує інструменти маркетингу, який надає можливість зробити певні прогностичні оцінки відносно суспільного розвитку в майбутньому і запровадити систему дій, що будуть сприяти побудові заможного, процвітаючого демократичного суспільства, в якому кожна особа, кожна соціальна чи національна група могла б задовольняти властиві саме їй потреби та інтереси.

Кравець О.В.- студент Е ЕФ

Науковий керівник – к.с.-г.н. доцент Боліла С.Ю.

ДВНЗ « Херсонський державний аграрний університет»

СПОЖИВЧІ УПОДОБАННЯ НА РИНКУ КОВБАСНИХ

ВИРОБІВ МІСТА ХЕРСОНА

В умовах ринкової економіки особливо важливим є випуск і забезпечення населення конкурентоспроможною харчовою продукцією. М'ясні товари займають вагомую частку у структурі роздрібного товарообороту серед інших товарних груп. Сьогодні на українському ринку фігурує понад 20 тисяч найменувань м'ясних та ковбасних виробів.

Ковбасні вироби і копченості мають велике значення у харчуванні населення, а їх виробництво є найбільш поширеним методом переробки м'яса та інших продуктів забою тварин у м'ясній промисловості.

Ковбасні вироби - це продукти з м'ясного фаршу із сіллю і спеціями, в оболонці або без неї, піддані термічному обробленню або ферментації до готовності до споживання. Вони характеризуються високою харчовою цінністю завдяки вдалому поєднанню високоякісної сировини, відповідній її обробці, наявності широкого вибору продукції, яка задовольняє потреби різноманітних споживачів.

Найбільшими обсягами серед готової м'ясної продукції в Україні виробляються ковбаси. У 2015 р. виробництво даних виробів зросло на 9% у зв'язку із збільшенням попиту на даний товар у країні. Загалом ринок ковбасних виробів представлений здебільшого вітчизняними виробниками. Проте останніми роками, загалом по Україні, імпорт ковбасних виробів збільшився на 70%. Головним постачальником ковбас (більш 90%) стала Білорусія. Крім того, українці спожили 203 тонн ковбас з Євросоюзу: продукція з Естонії, Іспанії, Франції й Угорщини. З метою визначення споживчих переваг та попиту на ковбасні вироби нами було проведено дослідження на ринку міста Херсона протягом грудня 2015 року. У ході дослідження був використаний кількісний метод (опитування споживачів). Розмір вибіркової сукупності складатиме 25 респондентів при помилці 20%, інструментом дослідження виступила структурована закрита анкета. У ході дослідження були виявлено, що у раціоні своєї родини споживачі пріоритетне місце віддають м'ясній продукції (33,14%).

Найбільшим попитом у споживачів м. Херсона серед запропонованих ковбасних виробів користується копчена ковбаса, шинка та сирокочена ковбаса, останнє місце займає ліверна та кров'яна ковбаси. Аналіз цього питання у залежності від доходу показав, що у родинах з більш високим рівнем доходу найбільшим попитом користується сирокочена та копчена ковбаса, а у родинах з низьким рівнем доходу пріоритетом користуються варена ковбаса та сосиски.

Аналіз пріоритетів споживачів серед торгових марок виявив, що попит серед запропонованих виробників ковбасних виробів серед усіх вікових категорій належить виробникам «Юбілейний» (32%) та «Мясной двор»(32%), саме ці торгові марки були обрані більшістю респондентів. Ще досить високим попитом користується така торгова марка, як «Скворцово», 28% опитаних споживачів віддають перевагу ковбасним виробам цього виробника. Саме ці три виробники займають лідируючі позиції на ринку ковбасних

виробів. Всім іншим виробникам потрібно підвищувати якість та знижувати ціну, за рахунок зниження собівартість виготовленої продукції, для того щоб підвищити попит на свою продукцію. Процес дослідження показав, що пріоритетними критеріями при виборі ковбасних виробів є якість, ціна, виробник та асортимент.

Звідси можна зробити висновок, що для підвищення попиту потрібно знижувати ціну, з одночасним збереженням та підвищенням якості. Виробнику потрібно підтримувати свій імідж та місце серед конкурентів, так як чималу вагу при виборі ковбасних виробів займає саме такий чинник, як виробник, тобто його репутація на ринку. Також необхідно розширювати асортимент продукції, який пропонується споживачеві, щоб максимально задовольнити його потреби.

Пріоритетними каналами збуту для виробника мають бути спеціалізовані магазини та великі супермаркети. Близько 60% респондентів здійснюють свої покупки саме в спеціалізованих магазинах та великих супермаркетах. Саме тому маркетинговому відділу потрібно звернути особливу увагу на побудову та оптимізацію політики збуту. Для максимального збільшення обсягів продажу необхідно розширювати, а при необхідності навіть змінювати канали розподілу.

Загалом якість ковбасних виробів оцінюється споживачами, як добра, проте споживачі похилого віку вважають її лише задовільною. Тому, як уже не одноразово говорилося, потрібно більшу увагу приділяти саме якості товару – тобто процесу виробництва.

Для ефективного розвитку даної галузі потрібно і надалі продовжувати проводити періодичні дослідження споживчих уподобань ринку ковбасних виробів для своєчасного оновлення і доповнення асортименту ковбасних виробів, виявлення пріоритетних каналів збуту та засобів просування продукції, щоб не втратити свого покупця.

ЛІТЕРАТУРА:

1. І.В. Сирохман, І.В. , Т.М. Раситюк . Товарознавство м'яса і м'ясних товарів / І.В.Сарохман, Т.М. Раситюк- Київ - 2004.- 382с.
2. Віннікова Л.Г. Теорія і практика переробки м'яса. Навчальний посібник / Л.Г. Віннікова.- Ізмаїл: СМІЛ, 2000.-171 с.
3. <http://ukrexport.gov.ua> Україна. М'ясопереробна промисловість.

Вальтер А.О. - аспірант

ДВНЗ „Херсонський державний аграрний університет”

**ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОФІЛЮ СПОЖИВАЧА
М'ЯСОПЕРЕРОБНОЇ ПРОДУКЦІЇ НА РИНКУ
ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

За визначенням, наведеним у Міжнародному процесуальному кодексі маркетингових і соціальних досліджень ICC/ESOMAR: «Маркетингові дослідження – це ключовий елемент у цілісному полі маркетингової інформації». Воно поєднує споживача, клієнта, громадськість і маркетолога через інформацію, яка використовується, щоб ототожнити й визначити можливості та проблеми маркетингу; виробити, деталізувати й оцінити дії маркетингу; вдосконалити розуміння маркетингу як процесу і засобу [3, с. 178].

Задля виявлення можливості виробників м'ясопереробної продукції посісти конкурентні позиції на ринку, знизити ризик і міру невизначеності, збільшити ймовірність успіху діяльності було проведене маркетингове дослідження споживчих уподобань, а також визначення попиту на ринку м'яса та м'ясопродуктів для м. Херсона за методикою Є.П. Голубкова [2, с.416 с].

При цьому були поставлені наступні завдання:

- провести оцінку частоти, місця, обсягу покупки споживачами ковбасної продукції;

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА МЕНЕДЖМЕНТУ: РЕАЛІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

- визначити лідерів м'ясопереробної промисловості, представлених на регіональному ринку з позиції споживачів;
- визначити найбільш важливі фактори, з точки зору покупців, що враховуються ними при придбанні ковбасних виробів;
- дослідити вплив асортиментних стратегій м'ясопереробних підприємств на впізнаваність їх продукції та досягнення прихильності споживача;
- розробити рекомендації виробникам ковбасних виробів щодо актуальних напрямів розвитку їх виробничо-збутової діяльності.

За результатами маркетингового опитування – в постійному раціоні споживачів переважає доля м'ясної продукції, а найменшу частку займає рибна продукція. Більшість споживачів (65 %) купують переважно перероблену м'ясну продукцію. Серед розмаїття її видів виділяються: варені, копчені, сирокопчені ковбаси, кров'янка, сосиски, сардельки та шинка. При визначенні питомої ваги ковбасної продукції у раціоні респондентів, виявилось, що в основному споживачі (61,3% опитаних) купують перераховані види продукції щотижня. Одним із цікавлячих нас питань є вибір місця покупки споживачами продуктів харчування. Серед переліку чинників, які можуть здійснити вплив на вибір місця покупки немає такого, як близькість розташування, адже зараз він не є актуальним. Натомість, вагомими виявились наступні чинники (табл. 1).

Таблиця 1

Чинники вибору місця придбання продукції харчування

Вплив на вибір місця покупки	%	Кількість людей
порада знайомих	12	48
відомість ТРТ	57	228
виставки-ярмарки	6	24
реклама	25	100

Як бачимо, самим дієвим чинником впливу на вибір місця придбання продукції харчування є відомість торгової точки (57 %) та реклама (25 %). Основними місцями придбання продукції харчування є: супермаркет, спеціалізований магазин, продуктовий магазин, оптові бази, ринок, кіоск. Всі вони відрізняються певними якостями, серед яких найбільш важливими та

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА МЕНЕДЖМЕНТУ: РЕАЛІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

вагомими для споживачів є ціна, асортимент, швидкість та якість обслуговування. Як показали дослідження, більшість споживачів (93%) вважають вітчизняну продукцію переробки цілком конкурентоспроможною, незначна частина респондентів (2%) - неконкурентоспроможною, та не визначились з думкою - 5% респондентів. Як виявилось, більшість споживачів (75 %) , купують м'ясну продукцію відомих їм виробників. На продукцію невідомого виробника припадає 25 % покупців, які переважно споживають цю продукцію рідко.

На ринку м. Херсона представлена чимала кількість виробників м'ясної продукції, причому переважна їх кількість є вітчизняними виробниками, відомими і споживаними по всій території України. Одним із завдань анкетування була оцінка популярності м'ясопереробних підприємств і торговельних марок ковбасних виробів [1, с.472]. Серед найбільш вживаних торговельних марок споживачами були визначені – ТМ «Глобино», «М'ясна Лавка», «Ковбасний Ряд», «Добров», «Ювілейний», «Фарро», «Ятрань», «Золоте Теля», «М'ясна гільдія». Наведемо структуру споживання м'ясопереробної продукції в розрізі охоплення регіонального ринку основними вітчизняними виробниками (табл.2):

Таблиця 2

Структура споживання м'ясопереробної продукції в розрізі охоплення регіонального ринку основними вітчизняними виробниками

№	Область виробника ТМ	Кількість вживаних ТМ	Найменування ТМ	Частка споживання, %
1	Полтавська область	2	ТМ Глобино	27
			ТМ Фарро	14
2	Дніпропетровська область	5	ТМ АЛАН	1
			ТМ М'ясна лавка	16
			ТМ Колбасний Ряд	4
			ТМ Добров	1
			ТМ Ювілейний	17
3	Кіровоградська область	1	ТМ Ятрань	6
4	Житомирська область	1	ТМ М'ясна гільдія	1
5	Харківська область	1	ТМ Роганський	2

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА МЕНЕДЖМЕНТУ: РЕАЛІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

6	Миколаївська область	2	ТМ "Золотой Теленок"	7
			ТМ "Марка Малицького"	1
7	Одеська область	1	ТМ Єрміївський	2

Джерело: розроблено автором

Розподіл попиту на м'ясну продукцію основних вітчизняних виробників представлених в м. Херсоні відображено на рис.1:

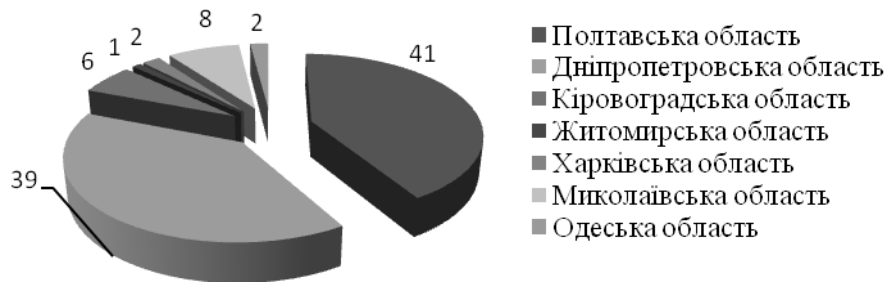

Рис. 1. - Попит на м'ясну продукцію основних виробників в м. Херсоні

Як показали результати дослідження, ковбаса є продуктом, який має значну кількість стійких прихильників конкретних марок. Якщо в магазині не виявиться бажаної марки, аналогічну за ціною і якістю продукцію куплять 60% опитаних, в той час як 40% - не стануть купувати взагалі нічого.

Причини, які спонукають споживачів обирати продукцію тієї чи іншої торгівельної марки можуть бути різними (табл.3):

Таблиця 3

Розподіл ключових факторів впливу при прийнятті купівельного рішення

№	Чинники впливу	Питома вага чинника, %
1	Доступна ціна	17
2	Смакові характеристики	24
3	Якісне пакування	1
4	Натуральність	11
5	Презентабельний вигляд	12
6	Розповсюдженість продукції	10
7	Тривалість зберігання	3
8	Широкий асортимент	10
9	Рекламні акції	5
10	Порада продавця	7
	Всього	100

Отже, вирішальним фактором при виборі м'ясопродуктів для споживача є смак, ціна, і зовнішній вигляд продукції. Слід зазначити, що асортиментні показники та розповсюдженість товару виявились доволі вагомими чинниками, стимулюючими процес вибору продукції. Виробники ковбасних виробів в умовах високої насиченості ринку мають постійно привертати увагу потенційних споживачів до своєї продукції – оновленням асортименту, розробкою нових видів, варіаціями упаковки тощо.

Проведене дослідження споживчих уподобань покупців м'ясопродуктів на ринку м. Херсона показало, що, з точки зору споживачів, регіональний ринок ковбасних виробів можна охарактеризувати як висококонкурентний, рівень обізнаності респондентів щодо виробників даної продукції доволі високий і складає 63 %. Більше половини опитаних вважає, що м'ясопереробним підприємствам слід, перш за все, працювати над підвищенням характеристик якості продукції.

Виробникам, які випускають ковбасні вироби, на нашу думку, необхідно піклуватися про розширення асортименту, підвищення якості продукції, підвищення впізнаваності торгових марок ковбаси, оскільки перераховані чинники стали найвагомішими в процесі прийняття рішення про купівлю продукції потенційними споживачами.

Список використаних джерел:

1. Веснин В.Р. Основи менеджменту. Курс лекцій для студентів вищих навчальних закладів. - М.: Суспільство "Знання" Росії. Центральний інститут безперервного утворення, 1996. - 472 с.
2. Голубков Е..П. Маркетинговые исследования: теория, методология и практика /Е..П.Голубков. - М.: Издательство «Финпресс», 1998. – 416 с.
3. Директиви та керівництво ESOMAR/ [упоряд.Павленко А.Ф., Лілик І.В.]. – Київ, Українська асоціація маркетингу, «Демос-Сервіс». – 178 с.

Степанова І.В. – к.е.н., доцент

ДВНЗ „Херсонський державний аграрний університет”

МАРКЕТИНГОВІ СТРАТЕГІЇ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ: ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ

В теорії стратегічного управління поняття стратегії є базовим, оскільки саме вона є об'єднуючим механізмом цілей можливостей та умов зовнішнього середовища. Орієнтуючись на цілі бізнесу, стратегія визначає засоби, за допомогою яких підприємство може перетворити свої стратегічні наміри в ринкові переваги, взаємодіючи з факторами зовнішнього впливу, без цього його ефективна адаптація до стратегічних змін в умовах невизначеності і мінливості середовища неможлива. Крім того, ситуація ускладнюється неузгодженістю процесів, що відбуваються всередині підприємств, неадекватному ринковим вимогам управлінню господарською діяльністю. Управлінська стратегія допомагає підприємству вибрати свій раціональний шлях розвитку і створити найважливіші переваги у його функціонуванні: готує його до змін у зовнішньому середовищі, пов'язує його ресурси зі змінами зовнішнього середовища, прояснює проблеми, які виникають, координує роботу різних структурних підрозділів, покращує контроль на підприємстві.

Важливого значення сьогодні набуває система розвитку маркетингових стратегій діяльності аграрних підприємств, яка представляє собою комбінацію великої кількості стереотипів, підходів, за допомогою яких збалансовується поєднання пріоритетів, врівноваження суперечливих інтересів товаровиробника, споживача, посередника і постачальника, вимог виробництва, просування продукції і збуту. Саме система маркетингових стратегій в умовах достатньо високого рівня невизначеності функціонування підприємства на ринку сприяє збереженню і нарощенню частки ринку, дозволяє передбачати вимоги постачальників, конкурентів, споживачів, забезпечувати встановлені терміни поставок, випускати продукцію потрібної споживачам якості і

асортименту, визначати ціни з врахуванням умов конкуренції і забезпечувати підтримку іміджу підприємства. В сучасному ринковому просторі кількість і складність ситуації в зовнішньому середовищі постійно зростають, підприємству потрібно набувати нових якостей, посилювати свої можливості щодо генерування і реалізації обґрунтованих управлінських рішень. Це і обумовлює необхідність формування і розвитку системи маркетингових стратегій аграрних підприємств на ринку. Вагомий науковий внесок у дослідження проблем формування маркетингових стратегій зробили такі відомі вітчизняні та зарубіжні науковці: Алтухова Н.В., Ансофф І., Гаркавенко С.С., Голубков Є.П., Котлер Ф., Мінцберг Г., Портер М., Скибінський С.В., Ципкін Ю.А. та багато інших. Ці дослідники в своїх роботах розглядаються питання методичних підходів до маркетингового планування та використання маркетингових стратегій, класифікації видів стратегій маркетингу і т. д. Але, слід зазначити, що в них відсутній комплексний підхід до формування маркетингових стратегій практично відсутній, що зумовлює необхідність проведення подальших досліджень. В умовах української економіки основним завданням суб'єктів господарювання аграрного сектору за умови практичного використання концепції маркетингу необхідно розробити дієву виробничо-господарську стратегію, яка об'єктивно врахує зміни зовнішнього середовища та буде сприяти більш ефективному використанню виробничого потенціалу підприємства. Маркетингову стратегію, на наш погляд, слід розглядати як вибір оптимального напрямку розвитку фірми на перспективу, що базується на глибокому аналізі ринкової ситуації, вивченні поведінки і намірів споживачів, конкурентів, посередників та інших суб'єктів ринку, за умови об'єктивної оцінки власних можливостей підприємства. Таким чином, виробничо-маркетингову стратегію необхідно розглядати як набір пріоритетів стратегічного характеру, що використовуються господарюючими суб'єктами для досягнення головних цілей ринкової діяльності на основі маркетингового підходу. Спираючись на світовий досвід, зазначимо, що маркетингові стратегії

одночасно є системою, процесом і механізмом, теорією і практикою. Це — раціональна, логічна побудова цілей, принципів, інструментів, використовуючи які конкретне агропідприємство вирішує перспективні маркетингові задачі. Відповідно, маркетингова стратегія означає концентрацію маркетингового потенціалу, тобто сильних сторін фірми на слабких факторах ринку.

Маркетингова стратегія, яка забезпечує розвиток підприємства, повинна точно визначити сегменти ринку, на яких агропідприємство зосередить свої основні зусилля. Ці сегменти відрізняються один від одного за показниками переваг, зворотних реакцій споживачів і прибутковості. Підприємству необхідно сконцентрувати свої зусилля на сегментах, які воно спроможне обслуговувати найкраще порівняно із основними конкурентами.

Під комплексом маркетингу повинно розглядати усі інструменти, які перебувають у розпорядженні підприємства, необхідних для повного задоволення потреб цільового ринку та досягнення бажаної позиції підприємства на ринку. Слід виділити чотири складові маркетингу: продукт, місце, ціна і просування. У комплексі маркетингу доцільно визначитися щодо таких елементів, як нова продукція, організація продажів, реклама, стимулювання збуту, ціни і позиціонування продукції. При цьому кожен маркетингову стратегію необхідно обґрунтувати з погляду небезпек, можливостей і ключових проблем діяльності підприємства на ринку.

Особливістю агромаркетингу, а відповідно й розвитку маркетингових стратегій є невідповідність процесу виробництва і процесу споживання. У зв'язку з цим, при формуванні стратегій важливо врахувати діалектику споживчого попиту, можливості його задоволення на основі моніторингу, знання тенденцій кон'юнктури ринку та інші аспекти.

Література

1. Минцберг Г., Куинн Дж.Б., Гошал С. Стратегический процесс: концепции, проблемы, решения. - СПб.: Питер, 2001.- 684 с.
2. Скибінський С.В. Маркетинг: Підручник. - Ч. 1. - К.: КНЕУ, 2005. — 568 с.

5. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ

Федорчук О.М. - к.е.н, доцент

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

РОЗВИТОК АГРАРНОГО СЕКТОРУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ НА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО-ІННОВАЦІЙНІЙ ОСНОВІ

Інтелектуально-інноваційний розвиток сектору національної економіки пов'язаний із комплексним використанням наукоємних чинників виробництва, що визначають техніко-технологічну, фінансово-економічну та організаційно-управлінську діяльність із метою забезпечення сталого розвитку. Остання вимагає подальшої трансформації з урахуванням інтелектуально-інноваційних чинників. Тільки за цієї умови можливе створення конкурентоспроможної галузі, що відповідає сучасним вимогам глобалізації і сталого розвитку. При цьому потрібне якісне перетворення продуктивних сил, удосконалення організаційно-економічного механізму взаємодії усіх складових сектору. Це можливо лише за умови розвитку технологій в аграрному виробництві та харчовій промисловості, використання сучасних інформаційних систем, організаційно-економічних методів управління та організації виробництва. Щоб виконати ці умови, потрібна відповідна інфраструктура. Саме тому формування інфраструктурного забезпечення сектору є імперативом інноваційного розвитку галузі.

Світова практика довгострокового економічного розвитку свідчить про його нелінійність, що породжує нову рису в теорії та практиці економічного зростання – її багатоваріантність. Вважається що найбільш результативною економічною моделлю в умовах взаємозв'язаного світового розвитку є відкритість економіки та лібералізація зовнішньоекономічних зв'язків. Однак в умовах домінування сировинної складової відкритість української економіки обертається тенденцією "дисконтного розвитку". Зламати цю небезпечну з

точки зору середньострокових і довгострокових перспектив України тенденцію можна, заклавши підвалини інтенсивного випереджального розвитку. Для цього необхідно: прискорити формування індустріально-інформаційного устрою; забезпечити широке впровадження інтенсивного типу відтворення суспільного продукту; суттєво підвищити якість державного та корпоративного управління економікою; довести в перспективі частку інноваційних продуктів та високих технологій до 35% ВВП; скоротити поступово енергомісткість ВВП у 2–3 рази; збільшити частку інвестицій в основний капітал в структурі ВВП за категоріями кінцевого використання щонайменше до 25%; налагодити повноцінне функціонування фондового ринку, створивши умови для ідентифікації ринкової вартості національного капіталу, розширення спектру фінансових ресурсів корпоративних структур, перетоку їх в галузі з високим вмістом доданої вартості [1].

Серйозний внесок у забезпечення інноваційного розвитку здійснює аграрна наука, зокрема наукові установи Національної академії аграрних наук України. Тут проводяться випробування завершених наукових розробок, маркетингові дослідження, трансфер інновацій та наукове супроводження інноваційних проектів, науково-консультаційне та інформаційне обслуговування агроформувань. Центри наукового забезпечення агропромислового виробництва академії, які функціонують у регіонах, активно працюють над створенням, освоєнням та організацією впровадження інновацій. Останніми роками ними випробувано 630, упроваджено 957 завершених наукових розробок, що має позитивно позначитися на результатах господарської діяльності сільськогосподарських підприємств у майбутньому [3].

Проте в Україні поки що не створено ефективної системи інноваційного забезпечення сектору. В окремих галузях все ще переважають системи ведення господарства, що базуються на застарілих технологіях. Це унеможливує досягнення суттєвого зниження витратоутворюючих факторів виробництва,

підвищення конкурентоспроможності продукції. Внаслідок цього собівартість виробництва зростає випереджаючими темпами, знижується його рентабельність. Зокрема, з 2010 по 2014 рік показник рівня рентабельності зернових і зернобобових культур зменшився із 28,7 до 11,7%, що опосередковано підтверджує загальну неефективність інноваційного забезпечення галузі.

Створення нової парадигми соціально-економічного розвитку країни, прийнятної для такого етапу, означає одночасно і вихід із стану застою. Визначаючи завдання економічного зростання, слід враховувати, що підтримання економічного ефекту досягається через розвиток інфраструктури. Підтвердженням цьому є і розробки українських вчених [2], котрі характеризують організаційну модель національної інноваційної системи як сукупність суб'єктів і об'єктів інноваційної діяльності, що взаємодіють у процесі створення і реалізації інноваційної продукції та функціонують за наявності діючих підсистем.

Тому становлення та інтелектуально-інноваційний розвиток аграрного сектору можливий лише за умови створення цілісної інфраструктури. На сучасному етапі світова економіка характеризується переходом до інноваційної моделі розвитку, що передбачає стабілізацію і поступове підвищення технічного і технологічного рівня виробництва, наближення його до рівня високорозвинених країн. Ця модель пов'язана із системною інтеграцією науково-технічної сфери у процесі економічного і соціального розвитку суспільства, визначенням стимулів для інноваційно орієнтованого розвитку в усіх галузях економіки.

Література:

1. Гольц Г.А. Инфраструктура и общество: принципы стратегии опережающего развития России / Г.А.Гольц // Экономическая наука современной России. – 2000. - №2. – с.5-21

2. Онікієнко В. В. Розвиток національної інноваційної системи на етапі становлення в Україні постіндустріального суспільства / В. В. Онікієнко, Л. М. Ємельяненко. – К.: РВПС України НАН України, 2008. – 65 с.

3. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року / за ред. Ю. О. Лупенка, В. Я. Месель-Веселяка. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2012. – 182 с.

Аверчев О.В. – доктор с-г наук, професор

Аверчева Н.О. – кандидат економічних наук, доцент
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА КРУП'ЯНИХ КУЛЬТУР

Ринкові трансформації економіки суттєво змінили характер відносин товаровиробників і споживачів сільськогосподарської продукції. Актуальність формування регіональних аграрних ринків і круп'яного, зокрема, викликана необхідністю швидкого і цілеспрямованого переведення вітчизняної економіки на ринкові засади. Нові тенденції економічного середовища зумовлюють необхідність досліджень регіональних особливостей ефективності виробництва, переробки та збуту круп'яних культур, формування його ринку [1].

Об'єктом дослідження є процеси регіонального розвитку круп'яного підкомплексу Херсонської області в умовах ринкових відносин та напрями його підвищення.

Збалансований розвиток аграрного виробництва в області залежить від частки в загальній структурі виробництва країни. Херсонська область забезпечила 0,7 % виробництва гречки в Україні у 2015 р., а проса – 7,36 %.

За досліджуваний період виробництво продукції круп'яної галузі в Херсонській області зростає в економіці країни на 0,18 в. п. по гречці, а виробництво проса – на 0,19 в. п. Отже, можна зазначити, що даний регіон має великі потенційні можливості щодо нарощування валових зборів зерна

круп'яних культур внаслідок розширення посівних площ та підвищення їх урожайності.

Питома вага Херсонської області у загальнодержавному рівні виробництва проса становить у 2015 р. лише 7,36 % при наявності 8,95 % зібраних площ, а у 2010 р. в області вироблено 7,1 % загальнодержавного рівня і питома вага площі, з якої зібрано врожай, становить 6,9 %. Рівень урожайності у 2015 р. на 3,4 ц /га нижчий, ніж в цілому по Україні, а у 2010 р. був 15,7 ц / га – на 0,5 ц /га вищий, ніж по країні. Отже, на обсяги виробництва проса в області позитивно впливає зростання врожайності, а скорочення посівних площ негативно впливає на валовий збір.

Значно відрізняється ситуація з вирощуванням гречки. Питома вага області у загальнодержавному рівні виробництва незначна – 0,5-0,8 %. А урожайність перевищує середній рівень тільки у 2010 р. на 2,6 ц /га або 38,8 % і у 2012 р. – на 1,1 ц /га (10,3 %). Таким чином, область має значний потенціал у нарощування виробництва проса і гречки, але значний вплив мають певні умови року та специфіка вирощування даних культур, їх агротехнічні вимоги, місце в сівозміні, терміни вирощування. Більш детальний аналіз вимагає дослідження структури посівних площ зернових культур в господарствах області в динаміці.

У структурі посівів зернових культур у господарствах всіх категорій Херсонської області питома вага проса у 2015 р. становить 1,3% проти 3,1 % у 2000 р. Гречка має 0,1 % у структурі посівів зернових культур, а у 2000 р. її частка була 0,6 %.

В області питома вага посівів круп'яних культур у загальній площі посівів зернових дуже низька та спостерігається тенденція до її зниження.

Дослідження розвитку зерно-круп'яного виробництва показало цікаву тенденцію: при зменшенні валових зборів проса та гречки, зумовлених скороченням посівних площ, спостерігається поступове зростання врожайності культур. Врожайність рису за 5 років взагалі зросла в 1,7 рази. Це говорить про

структурні зміни посівів культур за сільськогосподарськими виробниками: частина господарств відмовляється від круп'яних культур або скорочує їх посіви, галузь перекочує до підприємств, які зуміли побачити в ній свій сегмент ринку й організувати її на достатньо ефективному рівні. До таких, частіш за все, належать підприємства чи об'єднання підприємств, які займаються сільськогосподарським виробництвом та мають власні потужності з виготовлення і пакування круп, що за рахунок реалізації готової продукції значно збільшує розмір отримуваної доданої вартості.

Величина виручки від реалізації круп'яних у загальному обсязі грошових надходжень в сільськогосподарських підприємствах також є незначною, і це при тому, що ціни реалізації зерна круп'яних культур суттєво зросли. Якщо порівнювати ціну реалізації 1 ц, то в 2012 р. вона була в 4 рази більша, ніж у 2005 р. У 2013-2015 рр. ціна на гречку зросла в Херсонській області лише на 6,3 %. Виручка від реалізації збільшується непропорційно зміні ціни реалізації продукції, а це означає що на величину виручки впливають й інші фактори, у першу чергу покращення маркетингової діяльності.

Аналіз регіональних особливостей розвитку виробництва круп'яних культур в Херсонській області свідчить, що їх вирощування в сільськогосподарських підприємства є перспективним і відповідає агроекологічним вимогам. Ці культури здатні забезпечувати великі обсяги виробництва необхідної продукції і досить високі показники продуктивності, за умови виконання всіх агротехнічних прийомів, дотримання технологічної дисципліни і впровадження у виробництво сучасних інноваційних засобів виробництва на основі інтенсифікації галузі вирощування круп'яних культур.

ЛІТЕРАТУРА

1. Орленко О.В. Виробництво і роль круп'яних культур у формуванні збалансованого продовольчого ринку України / О.В. Орленко // Фінанси. Бізнес-навігатор. - №1 (27). – 2012. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mubip.org.ua/wp-content/uploads/2015/11/314.pdf>.

2. Статистичний бюлетень «Основні економічні показники виробництва продукції сільського господарства в сільськогосподарських підприємствах рік», - К: Державна служба статистики України (1990-2015 рр).

Боліла С.Ю., к.с-г.н, доцент
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

ІНСТРУМЕНТИ ДЕБЮРОКРАТИЗАЦІЇ У СИСТЕМІ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ ТА УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Бюрократія - важлива структура соціально неоднорідного суспільства, неминучий атрибут державних, особливо виконавчих органів. Бюрократія обслуговує інтереси насамперед соціально - політичних сил, що є панівними в суспільстві, створює умови для утвердження таких політичних відносин, які б сприяли зміцненню базових відносин. Проте бюрократичний чиновницький апарат є не тільки породженням об'єктивних обставин, домінуючих в економіці сил, а й здатний, докладати конкретних зусиль, сприяти докорінним перетворенням у суспільстві з метою формування нових панівних в економіці і політиці сил. Ознаки бюрократизму (формалізація, ієрархічність, регламентація) властиві будь-якій системі соціально-політичного управління. «Недоторканність високопосадової еліти приводить її до бездуховності, невідповідальності та безвідповідальності й створює сприятливі умови для формування нових «каст бюрократії», які перетворюються на так звані сучасні «бюрократично-демократичні клани », що утверджують свої корпоративні інтереси, намагаючись підпорядкувати їм решту суспільних інтересів, внаслідок чого виникають конфлікти влади й народу, що спричинені неефективною, непрозорою політикою високо посадовців.

Дослідження феномена бюрократії актуальне для всіх розвинених країн і привертає увагу фахівців, які вважають, що гострі соціально-політичні кризи

доцільно розглядати як реакцію інтелектуальних кіл на крайній ступінь бюрократизації суспільства [1, 2, 3]. Сьогодні існують переконливі свідчення того, що сучасну кризу суспільства слід розглядати передусім як кризу бюрократичну, коли спостерігається розширення сфери, в якій застосовується бюрократичне управління, що призводить до обмеження свободи приватного громадянина, підміни приватної ініціативи державним контролем. Практика державотворення в Україні та більшість науковців світу, які досліджують проблеми конфліктів та психоаналізу суспільно-політичних процесів, вважають, що подолання бюрократизації в політико-владних інститутах держави вимагає, щоб політико-владна еліта вирізнялася: інтелектуальною відкритістю, умінням встановлювати контакт з народом та виражати його волю, оскільки саме він є носієм влади; орієнтацією на ефективність і результативність своїх дій, виправданим ризиком в інтересах народу та держави; почуттям громадянськості та національної відповідальності; професіоналізмом та інноваційністю мислення; ініціативністю щодо прийняття стратегічних рішень, пов'язаних із суспільно-економічним та політичним розвитком держави, і ефективних політико-управлінських рішень та наданням ефективних публічно-політичних послуг. Таким чином, розробляючи раціональну модель державного управління на національному підґрунті з метою запобігання надмірної бюрократизації у системі суспільно-політичної та управлінської діяльності необхідно:

- змінити сприйняття інституту держави, в тому числі державного управління та його функцій, у сучасному суспільстві; відродити та зміцнити ідеологічне управління, коли держава і бюрократичний апарат діятимуть злагоджено для того щоб довести до громадян концепцію розвитку держави та її інститутів з метою створення єдиної політичної нації в країні, суспільства без внутрішніх соціальних ворогів, у якому відсутня взаємна ворожість між державним службовцем і пересічним громадянином;

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА МЕНЕДЖМЕНТУ: РЕАЛІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

- вдосконалити кадрову державну політику та кадровий менеджмент на всіх рівнях з метою підвищення професіоналізму кадрів

- сприяти реформуванню механізмів взаємодії політичного керівництва і державного управління з метою подолання дисгармонії між ними, переважати ділові процеси з метою отримання принципово кращих результатів на мікро- та макрорівнях економіки і політики;

- запровадити аудит адміністративної діяльності, цілі якого можуть визначатися законодавчо або в результаті внутрішніх рішень аудиторських установ, що буде сприяти дебіюрократизації суспільного життя;

- здійснювати пошук нових структур органів законодавчої, виконавчої та судової влади, що адекватно відповідали б новим умовам суспільно-політичного життя, реалізації публічної політики та публічного управління в умовах формування громадянського суспільства;

- впровадити постійний моніторинг громадської думки щодо оцінки діяльності як органів державної влади в цілому, так і державних посадових осіб зокрема, а також впровадити механізм оперативного реагування всіх гілок влади на потреби демократизації та дебіюрократизації суспільно-політичного життя в Україні.

Політико-владна еліта повинна усвідомлювати, що майбутнє будь-якої держави пов'язане з молодим поколінням, а тому публічна політична діяльність має слугувати якісним змінам суспільної системи, її демократизації та утвердженню засад сталого розвитку громадянського суспільства.

Література:

1. Кононенко С. Адекватність політичної еліти сучасним моделям політичного і соціально-економічного розвитку / С. Кононенко // Політ. менеджмент. - 2006. - Спец. випуск. - С. 156-162..
2. Парсон Вейс. Публічна політика: Вступ до теорії й практики аналізу політики / Вейс Парсон - К.: ВД "Києво-Могилян. акад.", 2006.-549 с.

3. Пірен М. І. Основи політичної психології : навч. посіб. /М. І. Пірен. - К. : Міленіум, 2003. - 418 с.

Прищеп А. - студент ЕФ
Науковий керівник – к.с.-г.н., доцент Боліла С.Ю.
ДВНЗ « Херсонський державний аграрний університет»

ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

Науково-технічний прогрес вимагає запровадження сучасних методів професійної діяльності державних службовців. Тому сьогодні значно зростає роль науки державного управління, яка повинна на основі новітніх досліджень розробляти та оперативно втілювати нові форми та методи трудової діяльності в практику органів державної влади. Адже державні службовці - це насамперед спеціально підготовлені професіонали-управлінці.

Відомо, що частка державних службовців, які мають спеціальну професійну підготовку, досить мізерна. В умовах соціально-економічної кризи, суттєвого, певною мірою спеціально організованого падіння престижу державної служби, нормативно визнаного пріоритету конкурсного добору на основі співбесід, а не незалежного тестування, державні службовці, на жаль, нерідко допускаються до роботи без неупередженого та незалежного оцінювання професійної, освітньої та загальнокультурної підготовки.

Досвід - це важлива річ, але працювати у багатьох випадках лише інтуїтивно за умов сьогодення неможливо. Тому назріла необхідність введення в практику роботи з кадрами обов'язкового оцінювання професійних досягнень, управлінської та загальнокультурної освіченості

державних службовців, не дивлячись на ранг чи посаду. Такий підхід до добору державних службовців, у тому числі для тих, хто вже працює, має бути законодавчо закріплений як необхідна умова та головна складова атестації. А кожен новачок повинен обов'язково складати екзамен ще до вступу на державну службу у не залежних від адміністрації, яка його приймає на роботу, установах (наприклад, при магістратурах державного управління або центрах підвищення кваліфікації державних службовців) й отримати відповідне посвідчення з оцінкою його знань, умінь, здібностей та здатностей, пропозиціями по їх удосконаленню.

Сьогодні значно зростає роль науки державного управління, яка повинна звертати особливу увагу на розробку системи заходів для впровадження наукових засад у роботу органів державного апарату. На основі сучасних досліджень мають розроблятися та оперативно втілюватися новітні форми та методи праці в професійну діяльність державних службовців. Перш за все необхідно починати з підвищення рівня професіоналізму державних службовців. Тому назріла потреба вивчення питання стосовно обов'язкового запровадження комплексного оцінювання державних службовців з питань професійних досягнень та загальнокультурної освіченості кожного державного службовця, а також розробки науково-методичного обґрунтування запровадження цього процесу в життя. Широке вивчення державними службовцями наукових основ державного управління та державної служби принесе значну користь країні. Суттєво зміниться мислення державних службовців, що сприятиме втіленню в роботу державної служби новітніх управлінських технологій.

На сьогодні вкрай необхідні невеликі, конкретні науково-методичні розробки з головних проблем державного управління та їх широке поширення як серед державних службовців, так і всіх верств населення. Вони мають носити суто практичний характер і визначати конкретні дії державного службовця в різних ситуаціях трансформаційного періоду роботи органу державної влади.

Порівняльний аналіз європейської та американської систем професійної підготовки державних службовців свідчить, що наша система може певним чином схибити, якщо надасть значну перевагу юридичному нахилу та теоретичному навчанню. Завдання поєднання теоретичної та практичної підготовки державних службовців у нашій країні вдало може вирішувати тільки магістратура державного управління. Однак до самого процесу навчання також потрібно вносити відповідні зміни. Але, щоб вносити якісь зміни, треба попередньо ретельно та всебічно вивчати ситуацію, тому що просте копіювання іноземного досвіду ще ніде й ніколи не сприяло удосконаленню системи державного управління.

Наукова організація праці державних службовців тісно пов'язана із вивченням мотивації їх діяльності та з підвищенням ефективності їх роботи. Тому від керівників вимагається професійне знання людської психології та вміння її використовувати в організації роботи колективу. Необхідно адаптувати до вимог сучасної ситуації в Україні теоретичні розробки мотиваційних теорій, розробити свої вітчизняні теорії мотиваційного менеджменту органів державної влади, що певним чином мають використовувати досвід управління в приватному секторі. Подібні методики та розробки потрібно створити й відповідно до розв'язання проблеми соціалізації новачка. Тому нагальною є розробка рекомендацій щодо адаптації новачка на новому місці роботи та посилення уваги до стилю керівництва при кадрових перебудовах.

Бойко Л.О. – к.с-г.н., доцент

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

РОЛЬ АГРАРНОГО СЕКТОРУ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ

Продовольча безпека - важлива складова безпеки національної, що гарантує політичну незалежність країни, її економічну цілісність та стабільну

соціальну забезпеченість населення. Продовольча безпека відтворює систему різних факторів, а саме кількісних та якісних показників наявності власних ресурсів, використання альтернативних джерел отримання ресурсів, рівень їх споживання та ін. Все це формує три сутнісні аспекти даного поняття [1]:

1. Політичний: характеризує здатність країни підтримувати стабільний позитивний міжнародний імідж як конкурентної на аграрних зовнішніх ринках держави; забезпечення своїх громадян повноцінними продуктами харчування відповідно до міжнародних стандартів і норм.

2. Економічний: відображає здатність держави до мобілізації внутрішніх ресурсів і агропромислового потенціалу країни для організації виробництва сільськогосподарської продукції та постачання населення продовольством шляхом власного виробництва, що гарантує економічну самостійність і достатню незалежність від зовнішніх ринків.

3. Соціальний: визначає зайнятість населення в аграрному секторі економіки з відповідною продуктивністю праці та її оплатою, передбаченням повного забезпечення інфраструктурними складовими функціонування сільських районів.

Таким чином, продовольча безпека обов'язково включає не тільки споживчий аспект (з урахуванням фізіологічних норм), а й виробничий (за рахунок розвитку власного виробництва, а вже потім – необхідного імпорту сільськогосподарської продукції [2].

Різкий ріст населення планети привів до збільшення споживання основних продуктів харчування.

У Європі найбільше хліба споживають жителі Італії. Це тому, що в їхньому раціоні велика кількість макаронних виробів. Значним є споживання хліба і хлібобулочних виробів в Україні, але в 2013р. споживання хліба на одну особу впало до 101 кг (норма 101 кг) проти 105 кг в 2012р. і 111 кг в 2011р.

Середній показник споживання картоплі в країнах ЄС становить 80 кг на людину за рік. Споживання картоплі з розрахунку на душу населення в Україні

стабільне - в межах 130–140 кг (за раціональної норми - 125). В Україні на продовольчі цілі використовують не більше 35% валового збору, тоді як у середньому в світі цей показник становить 50, у європейських країнах - 75%. Різні й способи продовольчого споживання: жителі України купують картоплю в сирому вигляді й готують із неї страви в домашніх умовах, натомість у країнах ЄС переважає споживання готових продуктів чи напівфабрикатів із картоплі. Споживання цукру в усіх країнах зменшується з огляду на небезпеку надмірної ваги, карієсу, цукрового діабету. Існує одна вагома особливість: раціональною нормою споживання цукру в нашій країні вважається величина 38 кг, мінімальною, фізіологічно необхідною – 32 кг на душу населення. У 2014 р. споживання цукру однією особою знизилося до критичної межі - 30 кг на рік

Традиційно багато в Європі споживають молока, молокопродуктів та м'яса. За виробництвом та споживанням цих продуктів на особу Україна відстає від високорозвинутих країн світу у 2,0-3,5 рази, а за асортиментом та якістю ще більше. Споживання м'яса в розрахунку на душу населення в Україні скоротилося на 8,2% або в середньому на 3,2 кг, а молока - на 8,7 відсотка (на 15,5 кг) у січні-вересні 2015 року з порівняннi з аналогічним періодом минулого року [3]. В Україні останніми роками також виявляється тенденція до зменшення споживання яловичини і збільшення споживання м'яса птиці. Частково це пояснюють уведенням ембарго на ввезення в Україну дешевої яловичини з Західної Європи з огляду на існуючі хвороби тварин. Для значної кількості населення України споживання м'яса птиці є привабливішим завдяки нижчій ціні. Зниження доходів населення та відсутність заощаджень змушують населення зменшувати споживання продовольства. За калорійністю харчування Україна упродовж років трансформаційного спаду підійшла до нижньої межі продовольчої безпеки (2500 ккал). Для порівняння: у США середньодобовий раціон харчування на особу становить 3630 ккал, в тому числі 1307 ккал тваринного походження. За загальною калорійністю раціон пересічного американця перевищує аналогічний показник в Україні на 43%, а за

споживанням продуктів тваринного походження майже в 2,5 раза. Середня українська сім'я витрачає на продукти харчування до 60% свого бюджету, американська лише 11%.

Відмінності в реальних грошових доходах різних категорій населення зумовлюють нерівномірність розподілу і споживання продуктів харчування. Якщо ця нерівномірність посилюватиметься і зростатиме кількість найбідніших верств населення, то споживання продовольчих товарів зменшуватиметься. Бідні сім'ї орієнтуватимуться на придбання менш якісних, менш калорійних, а тому значно дешевших продовольчих товарів іноземного виробництва. Це негативно позначатиметься на вітчизняному аграрному секторі, оскільки попит на його продукцію знижуватиметься, а тому національні агровиробники не отримають необхідних коштів для модернізації та розширеного відтворення.

Література:

1. Кваша С. Стан агропромислового ринку та продовольча безпека країни/С.Кваша, В.Холянюк // Економіст. - 2000. -№7, 8.
2. Щекович О.С. Формування пріоритетів та розвиток аграрної політики України. / О.С. Щекович. – Київ: ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2009. – 278 с.
3. Сучасні виклики продовольчої безпеки: матеріали круглого столу (19 травня 2015 року). – Львівський НАУ. - Львів, 2015. – 77 с.

Смолієнко Н.Д. - к.с.-г.н, доцент

ДВНЗ « Херсонський державний аграрний університет»

ТРАНСФОРМАЦІЯ ФОРМ ГОСПОДАРЮВАННЯ

В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ

Трансформація командно-адміністративної економічної системи в ринкову здійснюється в Україні поступово, але невідворотно. Ці перетворення охоплюють і агропромисловий комплекс, в тому числі його складову, провідну

ланку - сільське господарство. Необхідність таких перетворень зумовлена тим, що сформовані і законсервовані протягом десятиріч форми господарювання у сільському господарстві виявились малоефективними, не здатними забезпечити розвиток продуктивних сил, їх ефективне використання, зацікавленість працівників у результатах своєї праці і економічну відповідальність суб'єктів за кінцеві результати ведення господарства, неспроможність вирішити проблему продовольчого забезпечення країни.

Усі організаційні одиниці виробничого підприємництва, тобто фірми, розрізняються за правовими, фінансово-економічними та організаційно-управлінськими ознаками.

Правові ознаки характеризують юридичні аспекти створення статутного фонду фірми, статусу учасника (або засновника) фірми, регулюють майнові відносини між учасниками та фірмою.

До правових ознак належать такі:

- право власності на капітал та засновники;
- джерела формування та розмір статутного фонду;
- обмеження права стати учасником;
- права учасника на майно у разі його виходу зі складу фірми;
- юридична відокремленість фірми від учасників.

Фінансово-економічні ознаки дають змогу з'ясувати та однозначно визначити належність учасникам відповідної частки прибутку фірми; ризики учасників (майнові, грошові), у тому числі в разі припинення діяльності фірми.

Фінансово-економічні ознаки такі:

- участь у розподілі прибутків;
- відповідальність за зобов'язаннями фірми;
- розподіл майна у разі припинення діяльності фірми.

Організаційно-управлінські ознаки характеризують можливість для учасників займатися безпосередньо управлінською роботою, тобто виконувати

функції керівництва фірмою, впливати на її оперативну виробничо - господарську діяльність, у тому числі забезпечення трудовими ресурсами.

Організаційно-управлінськими ознаками є:

- участь в управлінні фірмою;
- використання найманої праці;
- автономність виробничо-господарської діяльності від учасників.

Аграрні реформи зачіпають інтереси не тільки сільського населення, а й всього суспільства. В аграрній сфері розвивається нове явище - агробізнес. Цей процес відбувається у двох основних напрямках. По-перше, у сферу агробізнесу (підприємництва) включається все більше суб'єктів. По-друге, агробізнес в Україні набуває, хоча нині це ще мало виражено, властивостей, які йому притаманні у країнах з розвинутою ринковою економікою. Прийнятий Земельний кодекс сприяв прискоренню аграрних перетворень, надав їм неперворотного характеру.

Відбувається розширення кола суб'єктів агробізнесу - приватні підприємства, фермерські господарства, кооперативні, орендні та інші господарства матеріально-технічного забезпечення і обслуговування сільськогосподарських підприємств. На їх основі формуються господарські товариства, кооперативи, пайові господарства, акціонерні товариства, агрофірми тощо. На відміну від фермерських і партнерських господарств, вони є великими і за своїми розмірами не відрізняються від колишніх підприємств, на базі яких створюються. Проте на відміну від останніх їм властиві нові риси, нові ознаки, інші закономірності розвитку, нова соціально-економічна сутність.

Аграрний сектор економіки країни – це цілісний комплекс, тісно пов'язаний з природними умовами, ресурсами, технічними можливостями та кваліфікованими спеціалістами. На території країни виробництвом аграрної продукції займалися аграрні підприємства різних організаційно-правових форм господарювання. У господарських товариствах зосереджено 51,2% сільгоспугідь, у фермерських господарствах – 20,0%, у приватних

підприємствах – 16,0%, у виробничих кооперативах – 4,6%, у державних підприємствах – 2,6%, у підприємствах інших форм господарювання – 7,7%.

Із загальної кількості підприємств близько 15 тис. становлять господарські товариства, приватні, державні та інші підприємства і кооперативи (крім фермерських господарств), з яких 15,8% підприємств мають площу до 100 га, 17,3% – від 100 до 500 га, 11,2% – від 500 до 1000 га, 14,1% – від 1000 до 2000 га, 18,8% – понад 2000 га. Середній розмір господарства становить 1169 га сільськогосподарських угідь [329].

Аграрний сектор – один з найбільших галузей народного господарства, що залучає природні ресурси в економічний обіг. Українські сільськогосподарські угіддя становлять 0,8% площі сільськогосподарських земель світу [2].

Проведене реформування відносин власності в аграрній сфері було спрямовано на формування ефективного сільськогосподарського землекористувача. При цьому держава втратила монопольне право власності на земельні ділянки.

Слід зазначити, що саме з 2003 року розпочався пореформенний розвиток аграрного сектора економіки. На цьому етапі аграрних перетворень основне завдання було перехід до ринку, з метою підвищення ефективності виробництва сільськогосподарської продукції. Проте, в аграрному секторі економіки за роки становлення ринкових відносин соціально-економічний ефект виявився негативним порівняно з іншими секторами. Ресурсний потенціал зараз істотно зруйнований, що стосується і всієї економіки.

Стратегія розвитку аграрного сектору економіки України повинна бути спрямована на формування ефективного соціально спрямованого сектору економіки держави, здатного задовольнити потреби внутрішнього ринку та забезпечити провідні позиції на світовому ринку сільськогосподарської продукції та продовольства на основі закріплення його багатокладності, що на даному етапі розвитку вимагає пріоритету формування різних категорій господарств (селоутворюючих господарств), власники яких проживають у

сільській місцевості, поєднують право на землю із працею на ній, а також – власні економічні інтереси із соціальною відповідальністю перед громадою.

Література

1. Гавриленко О.П. Екогеографія України / О.П. Гавриленко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – http://pidruchniki.ws/ekologiya/suchasniy_stan_zemelnoho_fondu_ukrayini.
2. Мороз П. Органічне виробництво: земля і люди / П. Мороз [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://www.agroprofi.com.ua/content/view/455/40>.
3. Сільське господарство України: Статистичний збірник за 2011 рік / [За ред. Ю. М. Остапчука]. – К.: Держкомстат України, 2012. – 384 с.

Рудік Н.М. – к.с-г.н., доцент

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

ПРАВОВА ОСНОВА РЕАЛІЗАЦІЇ КОНКУРЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Конкуренція є головною ознакою і елементом сучасної економіки. Регулювання її є засобом державного регулювання економічних процесів, передумовою інтеграції національних ринків у загальний європейський ринок чи світовий. Саме від динаміки розвитку національної економіки, ступеню її відкритості й залучення у МПП, її вміння адаптуватися до умов міжнародного господарського життя залежить роль і місце країни у світовому господарстві й міжнародному поділі праці (МПП).

Відносини між Україною та Європейським Економічним Співтовариством були фактично започатковані у грудні 1991 року, офіційним визнанням незалежності України ЄЕС. 14 червня 1994 року у Люксембурзі була підписана Угода про партнерство та співробітництво (УПС) між Україною та ЄС. Вона набула чинності 1 березня 1998 р., що стало ще одним кроком

України до Євросоюзу. Указом Президента України від 11 липня 1999р. була затверджена Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу.

УГОДА ПРО АСОЦІАЦІЮ між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони ратифікована із заявою Законом №1678 від 15.09.2014р. задекларувала, що Європейський Союз визнає європейські прагнення України та зобов'язання розбудувати розвинуту й сталу демократію та ринкову економіку. Угодою визнано, що політична асоціація та економічна інтеграція України з Європейським Союзом залежатиме від прогресу в імплементації цієї Угоди, а також від досягнень України в забезпеченні поваги до спільних цінностей і прогресу в наближенні з ЄС у політичній, економічній та правовій сферах. Процес реформ та адаптації законодавства в Україні, сприятиме поступовій економічній інтеграції і поглибленню політичної асоціації.

Вступ України до Європейського Союзу об'єктивно вимагає гармонізації національного законодавства із законодавством даного міжнародного об'єднання. Право цього інтеграційного об'єднання має пріоритет щодо національного права та найвищу юридичну силу і реалізується через пряму дію.

За умов інтеграційних процесів в економіці та посилення міжнародної конкуренції створювалися національний та наднаціональний рівні конкурентного законодавства в Європі. У кожній країні Європейського Союзу діє національне конкурентне законодавство, скоординоване із загальноєвропейським. Європейське конкурентне законодавство базується на статтях Римського договору 1957 р. про утворення Європейського економічного співтовариства, а саме ст. 81, яка забороняє фіксувати ціни, обмежувати або контролювати економіку, ділити ринок, дискримінувати, нав'язувати товари або умови та ст. 82, яка забороняє зловживання домінуючим ринковим становищем - встановлювати нечесні ціни та умови торгівлі, обмежувати виробництва, ринки чи технічний розвиток на шкоду споживачам.

В 1985 році була прийнята та затверджена Європейською Радою Біла книга про “Завершення формування внутрішнього ринку”, яка змінила курс від інституційної до функціональної гармонізації права в рамках єдиного ринку. Основою стало взаємне визнання або використання нових норм та підходів до технічної гармонізації і нормалізації законодавства.

Конкурентне середовище є одним з головних рушіїв, що забезпечує поступ національної економіки за інноваційною моделлю розвитку. Воно є результатом взаємодії чинників та умов, які створюють необхідне оточення для досягнення суб'єктами господарювання конкурентних переваг. Формують його політика органів державної влади, дії та поведінка суб'єктів господарювання на ринку, діяльність цільових асоціацій та об'єднань. Роль держави у функціонуванні конкурентного середовища реалізується шляхом послідовної конкурентної політики.

Конкурентна політика ЄС має регулятивний характер і спрямована проти недобросовісних монополістичних прийомів. На засіданні Європейської Ради у Копенгагені у червні 1993 р. були схвалені критерії, яким мають відповідати країни-кандидати на вступ до Європейського Союзу (Копенгагенські критерії). У сфері економіки відповідно до Копенгагенських критеріїв, вимоги до членства полягають «у наявності як дієвої ринкової економіки, так і здатності витримувати конкурентний тиск і дію ринкових сил у рамках ЄС. Критерій здатності витримувати конкурентний тиск і дію ринкових сил у рамках ЄС передбачає в тому числі і ступінь впливу урядової політики і законодавства на конкуренцію шляхом проведення торговельної політики, політики конкуренції, надання державної допомоги. І поліпшення умов конкуренції є одним із головних критеріїв членства в ЄС. Ефективна конкурентна політика України є однією з передумов інтеграції національного ринку в загальноєвропейський ринок.

Найбільш поширеними є дві головні концепції конкурентної політики держави. За першою, закон дозволяє підприємцям займати монопольне

становище на ринку, але не допускає зловживання із застосуванням ринкової влади, що сприяє створенню здорового конкурентного середовища та контролю за дотриманням суб'єктами господарювання встановлених правил поведінки на ринку. За другою (влада над ринком) законодавство держави спирається на визначення частки на ринку підприємницьких структур та структури ринку, вивчення умов виходу на ринок, наявності бар'єрів та товарів-замінників.

У країнах - членах ЄС конкурентна політика є дворівневою. Перший рівень це система державного захисту і розвитку конкуренції та здійснення відповідної політики на національних ринках країн. Кожна країна формує власні, властиві лише їй, основні засади розвитку конкуренції. Другий рівень - конкурентна політика на спільному ринку ЄС, правовою базою здійснення якої є конкурентне законодавство ЄС. Обидва рівні є взаємопов'язані. На теперішній час конкурентна політика та конкурентне законодавство ЄС зазнали істотних змін, нові підходи до конкурентної політики базуються на новому, більш економічному ніж правовому підході до змісту конкуренції та конкурентних відносин.

В Україні політика захисту конкуренції почала набувати рис активної конкурентної політики з прийняттям Указів Президента України "Про основні напрями конкурентної політики на 1999—2000 рр. та заходи щодо їх реалізації" від 26 лютого 1999 р. та "Про основні напрями конкурентної політики на 2002—2004 роки" від 19.11.2001 р. Найбільш позитивні зміни відбулися у 1999—2001 рр., коли в Україні змістилися акценти державної економічної політики зі здійснення заходів демонополізації на забезпечення розвитку і вдосконалення конкурентного середовища. До цього часу антимонопольна політика основним чином зосереджувалася на недопущенні монопольних утворень, а розвитку та захисту конкуренції у вітчизняній економіці приділялось менше уваги.

Правове поле регулювання конкуренції в Україні та правова основа для реалізації конкурентної політики в Україні окреслені законодавством про

захист економічної конкуренції, яке ґрунтується на нормах, визначених Конституцією України, Законами України "Про Антимонопольний комітет України" (1993 р.), "Про захист від недобросовісної конкуренції" (1996 р.), "Про захист економічної конкуренції" (2001 р.), нормативно-правовими актами, що приймалися відповідно до цих законів.

Базові засади захисту конкуренції закладені Конституцією 1996 року. Так стаття 42 закріплює принцип державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності; стаття 92 правила конкуренції та норми антимонопольного регулювання. Правові засади становлення та розвитку чесних звичаїв ведення конкуренції при здійсненні підприємницької діяльності були визначені Законом України "Про захист від недобросовісної конкуренції" від 07.06.1996 р.[1,2]. Інституційне регулювання в Україні конкуренції здійснюється: Антимонопольним комітетом України; Верховною Радою України через прийняття законів, постанов стосовно конкурентної політики; Президентом через укази і розпорядження щодо конкурентної політики.

В умовах інтеграційних процесів економіко-правове регулювання конкуренції в Україні має розвиватися шляхом адаптації та гармонізації до законодавства Європейського Союзу. В концептуальному плані воно наближається до європейської моделі з окремими рисами американської моделі конкурентного права. Проблемними для України є інституційна структура регулювання конкуренції та система саморегулювання реклами.

**6. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ЕКОЛОГІЧНОГО
МЕНЕДЖМЕНТУ ТА МАРКЕТИНГУ, ПИТАННЯ ОРГАНІЧНОГО
ВИРОБНИЦТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ**

Чмут А.В. - к.е.н., головний спеціаліст,
Департамент агропромислового розвитку
Херсонської обласної державної адміністрації

**ПЕРЕВАГИ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ
БЕЗПЕЧНІСТЮ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ
ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**

Угода про Асоціацію України з Європейським Союзом зумовила необхідність гармонізації українського законодавства в галузі харчових продуктів з європейськими вимогами. Законом України 1602-VII від 22.07.2014 року, більшість положень якого набули чинності з 20 вересня 2016 року, внесено зміни до Закону України 771/97-ВР «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів». Нова редакція закону дозволила гармонізувати його з Регламентами ЄС: 178/2002, 852/2004, а також частково з регламентом 882/2004. Нова редакція закону пропонує кращий захист споживача завдяки впровадженню на підприємствах харчової промисловості постійно діючих процедур засновані на принципах НАССР (Hazard Analysis and Critical Control Points) [1].

Концепція НАССР є важливою частиною ключових сучасних стандартів ЄС, що регламентують вимоги до безпечності продовольчих товарів, та знаходить відображення в стандарті Codex Alimentarius CAC/RCP 1-1969 «Рекомендований міжнародний Кодекс практичних загальних принципів гігієни продуктів харчування» [2].

Codex Alimentarius визначає, що безпечність харчових продуктів – це забезпечення того, що продукт не зашкодить споживачеві, якщо він виготовлений і спожитий відповідно до призначення.

Система НАССР передбачає, що на всіх стадіях виробництва конкретного харчового продукту, починаючи від приймання сировини і закінчуючи реалізацією готової продукції, для кожної технологічної операції, необхідно виявити небезпечні фактори, які можуть загрожувати безпеці продукції (біологічні, хімічні та фізичні) і забезпечити управління процесами так, щоб виключити вплив цих факторів [3].

Наразі в Україні систему НАССР впровадили близько 300 підприємств и ще 100 перебувають в стадії впровадження. Найбільша кількість підприємств, що сертифікували систему управління безпечністю харчових продуктів знаходиться в економічно розвинених промислових регіонах (Київська, Дніпропетровська Харківська області). [4].

Основна причина повільного застосування систем безпечності харчових продуктів на українських підприємствах є те, що їх впровадження вимагає певних фінансових ресурсів. Процедура розробки та впровадження постійно діючих процедур заснованих на принципах НАССР включає в себе впровадження програм-передумов, навчання персоналу, проведення внутрішніх аудитів, розробку документації (методики, процедури, тощо), процедури впровадження системи, консультації, які при залученні сторонніх експертів-консультантів можуть коштувати підприємству від 50 до 200 тис грн.

В той же час застосування НАССР дає підприємству значну частину вигід, які компенсують витрати на її впровадження. Застосування системи НАССР у харчовій промисловості дає найбільш повні гарантії безпеки продукції, дозволяючи заощадити значні кошти за рахунок уникнення рекламачії готової продукції та витрат часу на переробку браку [5]. Система забезпечує раннє виявлення невідповідностей, їх причини та раціональне використання обладнання. В сучасних умовах євроінтеграції наявність на

підприємстві НАССР забезпечує достатній рівень конкурентоспроможності підприємства та дає змогу розширити ринки збуту продукції, як в Україні, так і за її межами на 15-25% за 2-3 роки.

Інтеграція української економіки у світову економічну систему зобов'язує українські підприємства враховувати вимоги міжнародних партнерів та вітчизняного законодавства до безпечності продукції. Тому впровадження та застосування постійно діючих процедури заснованих на принципах НАССР є об'єктивною необхідністю функціонування підприємств харчової промисловості в сучасних умовах.

Література

1. Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80>

2. Рекомендований міжнародний Кодекс практичних загальних принципів гігієни продуктів харчування [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Кодекс Алиментариус. – Режим доступу: <http://www.codexalimentarius.org/standards/list-of-standards/>

3. Чмут А.В. Впровадження системи управління безпечністю та якістю харчових продуктів на підприємствах харчової промисловості України //Актуальні проблеми теорії і практики менеджменту в контексті євроінтеграції: Збірник тез V Міжнародної наукової конференції 14 квітня 2016 року. Рівне. НУВГП, 2016. –С.363-365.

4. Ткаченко Л. А. Підхід до управління якістю продукції на підприємствах харчової промисловості [Електронний ресурс] . – Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1693/1/>

5. Окман С. Система НАССР як провідник до безпечної продукції // Упаковка. - 2012. - №2. - с 56-58

Соловйов І.О., д.е.н., професор

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

ЕКОЛОГІЧНИЙ МАРКЕТИНГ: ПОГЛЯД У МАЙБУТНЄ

Екологічний маркетинг є видом людської діяльності, спрямованим на задоволення екологічних нужд і потреб. Суб'єкти господарювання які займаються екологічним маркетингом, з одного боку задовольняють екологічно орієнтований попит, а з іншого – дбають про навколишнє середовище. І саме екологічний маркетинг поєднує три важливі аспекти діяльності підприємства: забезпечує попит на екологічні товари та послуги, забезпечує та підтримує прибутковість підприємств та сприяє збереженню довкілля та раціональнішому використанню товарів та послуг.

Залежно від носіїв екологічних потреб та умов їх задоволення виділяють такі типи екологічного маркетингу: маркетинг звичайних товарів та послуг, виробництво яких здійснюється з врахуванням екологічних нормативів, обмежень та вимог природоохоронного законодавства; маркетинг екологічних товарів та послуг (уся продукція виготовлена з екологічних матеріалів; маркетинг природних ресурсів та екологічних товарів, однак споживачами цих товарів є органи державної та місцевої влади; маркетинг природоохоронної діяльності, метою якого є збереження середовища й генофонду біосфери, проведення відповідних заходів, щодо відновлення екосистем; маркетинг екологічних знань та технологій

Особливостями, які відрізняють компанії, що керуються у своїй діяльності принципами екологічного маркетингу є: краща обізнаність у суспільних пріоритетах споживачів; орієнтація політики фірми на дружнє ставлення до довкілля; розробка екологічних та енергозберігаючих продуктів; врахування екологічної складової у всіх аспектах діяльності фірми.

Як показали дослідження, до основних рис ринку екологічних товарів можна віднести: наявність механізму саморегулювання ринку; свобода вибору споживачами виробників та їх екологічної продукції; функціонування ринкової інфраструктури, що охоплює виробників, споживачів, учасників каналу розподілу екологічної продукції; наявність органів сертифікації та контролю екологічної продукції та учасників маркетингових комунікацій; присутність конкурентної боротьби між учасниками ринку за споживачів пропозиції.

Асортимент екологічної продукції, представленої на вітчизняному ринку, є досить обмеженим. Водночас проблема позиціонування такої продукції є надзвичайно актуальною. Позитивне ставлення до продукту створюється шляхом розробки та впровадження комплексу маркетингових заходів, в основі яких лежить поєднання знань щодо мотивів цільових покупців та конкурентних перевагах самого продукту або послуги. В таких випадках підприємства використовують маркетингові комунікації. На сьогодні можна виокремити такі тенденції у розвитку комунікації екологічно відповідального бізнесу: використання екологічно чистих носіїв зовнішньої реклами; стимулювання споживачів до збалансованого споживання; використання соціальних мереж у комунікаціях; акцент на візуалізації екологічної складової бренду; посилення важливості принципу відкритості у комунікаціях

Важливим елементом також є цінова політика підприємства, а найбільш поширені методи ціноутворення на екологічну продукцію, до яких вдається товаровиробник- встановлення ціни з урахуванням витрат виробництва; встановлення ціни з урахуванням цін конкурентів; встановлення ціни в залежності від попиту (ціна визначається в такому розмірі, що більшість споживачів готові за неї заплатити)

Потенціал розвитку ринку екологічно чистих продуктів в Україні є достатньо високим, адже більше половини споживачів готові купувати такі товари, навіть дорожчі за звичайні. Найбільшим є потенціал розвитку ринку за умови встановлення націнки за екологічні властивості товару не більше 25%. І,

відповідно, чим вищою є націнка на еко-товари, тим менше споживачів, готові їх купувати, що обов'язково необхідно враховувати виробникам при встановленні ціни. Саме за рахунок правильно встановленої ціни на еко-продукт здобувається його максимальний збут споживачам.

Товаровиробникам органічної продукції необхідно особливу увагу приділяти плануванню системи збуту товару. На сьогодні доволі перспективними каналами збуту еко-продукції є:

- електронна торгівля через інтернет-магазин та веб-сайти виробника;
- спеціалізовані магазини еко-продуктів;
- мережі супермаркетів та гіпермаркетів.

Кожний канал збуту має свої переваги та недоліки. Виробник органічної продукції має у кожному конкретному випадку зважати на свої можливості з врахуванням особливостей організації того чи іншого виду збутової мережі. Очевидним є те, що при достатніх масштабах виробництва органічної продукції необхідно, насамперед орієнтуватися на споживачів у великих містах.

В умовах розвитку ринкових відносин і концентрації надмірної уваги щодо забезпечення екологічної безпеки кожне сільськогосподарське підприємство має розробити чітку стратегію своєї господарської діяльності з урахуванням потреб ринку та узгодженням маркетингових цілей із власними можливостями створити комплекс екологічного маркетингу. Цільова орієнтація стратегії екологічного маркетингу полягає в досягненні відповідності в галузі екологічного маркетингу умовам, що детермінуються характеристиками зовнішнього і внутрішнього маркетингового середовища.

Успіх діяльності підприємства на сучасному етапі залежить від ефективності формування маркетингових стратегій, спрямованих на задоволення потреб споживачів, товаровиробників і суспільства в цілому при врахуванні раціонального використання природних ресурсів.

Саме тому дедалі більшої актуальності набуває запровадження системи екологічного маркетингу, яка забезпечує агропідприємствам конкурентні

переваги на ринку, задовольняючи суспільний попит та підтримуючи екологічну безпеку.

Самойлик Ю.В. - к.е.н., доцент

Полтавська державна аграрна академія

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА

Сучасний розвиток аграрного сектору економіки характеризується появою нових тенденцій, пов'язаних зі зміною вподобань споживачів. Останнім часом спостерігається зростання попиту на органічну продукцію. Культура споживання продовольчих товарів зростає, все більша частина населення віддає перевагу здоровому харчуванню. За таких умов все більшого значення набуває удосконалення технологій органічного виробництва сільськогосподарської продукції.

У науковій літературі зустрічаються незначна кількість комплексних праць, присвячених питанням органічного виробництва сільськогосподарської продукції. Вагомими є праці, присвячені загальним питанням переходу на органічний тип виробництва. Серед них варто звернути увагу на наукові дослідження Ю.С. Амеліної, О.Д. Барановської, Р.М. Безуса, О.І. Гуторова, В.В. Жебки, Г.П. Жемели, М.І. Зелінського, А.М. Клименка, О.М. Маслака, Л.С. Ревенка, О.В. Скидана, М.П. Талавирі, Ю. Урбана, В.І. Шемавн'юва, О. Шміда, О.М. Шпичака, Г. Штольца та ін.

Актуальність розвитку теоретико-методологічних та науково-прикладних аспектів органічного виробництва розкриті у дослідженнях Р.М. Безуса [2]. Зокрема, цікавою є теза науковця: "на відміну від сучасних методів ведення сільського господарства, органічні і особливо біодинамічні технології базуються на використанні внутрішніх ресурсів господарства. Отже, будучи самодостатніми, органічні землероби покращують землі і будують модель незалежності виробництва харчових продуктів від дорогих зовнішніх матеріалів. Подібна практика приводить до більшої економічної незалежності

аграрного виробництва і можливості зниження цін на харчову продукцію, до підвищення її якості та створення довірливих відносин між виробником і споживачем” [2, с. 24]. Ця теза обумовлює необхідність діагностики потенціалу різних організаційно-правових форм підприємств щодо їх технологічної та організаційно-економічної готовності до органічного виробництва. При цьому важлива роль відводиться інфраструктурному забезпеченню та розвитку відповідної нормативно-правової бази. Даний аспект також підкреслює Л.С. Ревенко: “Органічний сектор – це індустрія, причому висока, а сегрегація товаропотоків досягається за рахунок розвиненого законодавства та інфраструктури, які забезпечують його виконання”[4, с. 101].

Важливе значення в контексті розгляду проблем органічного виробництва має визначення критеріїв віднесення продукції до органічної чистої (екологічної). Ці питання досить глибоко розглянуті у працях В. Артиша, який пропонує такі критерії: продукція виготовлена з нешкідливих матеріалів, не містить у собі речовин, які негативно впливають на здоров'я людини; при виготовленні продукції застосовуються технології з мінімальним негативним впливом на навколишнє природне середовище; виробники й постачальники несуть повну відповідальність за безпеку використання продукції не лише у сфері споживання, але й щодо впливу на довкілля; пакувальні матеріали для продукції є нешкідливими, їх можна повторно переробляти, використовувати та безпечно утилізувати [1, с.243].

Актуальним питанням є ціноутворення на органічну продукцію, ця тема широко досліджена О.І. Котиковою і Ю.І. Юрченко, які зазначають: “підвищення ролі ціноутворення на органічну продукцію визначається досить високим рівнем інфляції, високою ціною на сировину органічного походження, підвищенням конкуренції в умовах Євроінтеграції та зниженням купівельної спроможності покупців” [3, с. 52].

Таким чином, органічна продукція являє собою екологічно чисту продукцію, виготовлену на основі застосування безвідвальної технології

обробітку ґрунту, без використання мінеральних добрив, гербіцидів, пестицидів, генетично модифікованих елементів та інших компонентів, що змінюють природній смак, запах та колір продукту.

Виробництво органічної продукції має низку конкурентних переваг як з точки зору підприємств, так і з позиції споживача. Серед них варто виділити такі: висока якість та безпечність продукції, що досягається насамперед за рахунок відсутності залишків пестицидів, отрутохімікатів, генетично модифікованих організмів тощо; позитивний вплив на здоров'я людини; безпечність для навколишнього середовища; позитивний вплив на відтворення природних ресурсів, зокрема родючості ґрунтів; збереження поживних речовин; підвищення якості та безпечності продуктів переробки. Перевагами виробництва органічної продукції для підприємств є насамперед охоплення нових сегментів ринку, що динамічно розвиваються, перспективи виходу на міжнародний ринок, унікальність виробництва, економія витрат на гербіцидах та пестицидах.

Недоліками органічного виробництва є значна трудомісткість, тривалий період переходу на дану технологію, недосконала система сертифікації та стандартизації органічної продукції, нерозвинений попит, вагома складова витрат на просування продукції, відсутність досконалих логістичних систем в ланцюгу “виробництво-переробка-реалізація”, відсутність державної підтримки органічного виробництва як пріоритетного напрямку аграрного сектору.

Таким чином, органічне виробництво – це перспективний напрямок розвитку аграрної сфери, який потребує особливої уваги як з боку держави, так і зі сторони приватних інвесторів. Розвиток даного сектору економіки забезпечить підвищення рівня конкурентоспроможності національних агровиробників як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках, а також сприятиме підвищенню рівня продовольчої безпеки країни.

Список використаних джерел:

1. Артиш В.І. Управлінські аспекти розвитку виробництва екологічно чистої продукції в сільському господарстві України / В.І. Артиш // Науковий вісник Національного аграрного університету. – 2006. – № 102. – С. 242-247.
2. Безус Р.М. Формування організаційно-економічних засад розвитку виробництва органічної продукції / Дис... доктора. еконн. наук : 08.00.04 / Р.М. Безус; Житомирський національний агроекологічний університет. – Житомир : ЖНАУ, 2015.– 499 с.
3. Котикова О.І. Фактори ціноутворення на органічну продукцію в Україні / О.І. Котикова, Ю.І. Юрченко / Органічне виробництво і продовольча безпека. – Житомир: Вид-во “Полісся”, 2015. – 648 с. – С. 52-56.
4. Ревенко Л.С. Потенциал и перспективы сотрудничества России и ЕС в сфере производства и оборота органического производства / Л.С. Ревенко // Актуальные вопросы сотрудничества России и ЕС: сборник научных статей / под общ. Ред. Н.Г. Адамчук. – М. : МГИМО-Университет, 2013. – С.93-114.

Бойко М.О. – аспірант

ДВНЗ « Херсонський державний аграрний університет»

**ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА СОРГО
ЗЕРНОВОГО В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ**

На сьогодні Україна переживає справжній сорговий бум оскільки надзвичайна посухостійкість, висока врожайність і стабільно зростаючий світовий попит на сорго роблять цю культуру дуже перспективною для вітчизняних аграріїв. Зернове сорго є відмінною альтернативою ячменю, кукурудзі, соняшнику в умовах посушливого клімату Півдня й Сходу України та здатне забезпечувати стійкі високі врожаї [1].

В агрономічних дослідженнях важливе значення має встановлення економічної ефективності зерновиробництва, в тому числі, виробництва сорго.

До першої групи належать фактори, які формуються на рівні держави й органів самоврядування, вони не залежать від товаровиробників. Основними елементами цієї групи є: цінова, кредитна та податкова системи, підтримка галузі на державному й регіональному рівнях, регулювання відносин між різними економічними структурами, розвиток науки тощо.

До другої групи відносяться фактори, які залежать безпосередньо від товаровиробників, та мають дуже важливе значення з точки зору оптимізації агровиробничих систем - формування найоптимальнішої рослинницької структури господарства, розробка й впровадження інноваційних систем ведення сільського господарства, впровадження у виробництво наукових розробок і сучасних засобів господарювання, використання нової сільськогосподарської техніки, підбір конкурентоздатних культур, високоврожайних, адаптованих до локальних умов вирощування сортів і гібридів, застосування диференційованого обробітку ґрунту, встановлення оптимальних норм висіву та густоти стояння рослин, підвищення окупності від внесення мінеральних добрив, удосконалення прийомів інтегрованого захисту рослин тощо [2]. В 2013-2015 роках на дослідному полі ДВНЗ «ХДАУ» були проведені дослідження по вивченню впливу строків сівби та густоти посівів на урожайність гібридів сорго зернового. Ціллю та метою дослідження стало збільшення продуктивності сорго зернового, в незрошуваних умовах півдня України, шляхом оптимізації площі живлення рослин за різних строків сівби та виявлення гібридів сорго найбільше адаптованих для умов регіону.

При вивченні даної проблеми за мету було поставлено дослідити особливості технології виробництва та економічну ефективність гібридів сорго зернового Сонцедар, Прайм, Бурогго, Спринт W, Даш Е та Таргго.

Для оцінки економічної ефективності були розроблені електронні технологічні карти, які дозволили отримати та проаналізувати основні економічні показники: вартість валової продукції (за вартості 1 тонни зерна

сорго на зернових біржах 3250 грн/т), виробничі витрати, собівартість 1 т зерна сорго, чистий прибуток і рівень рентабельності.

Проведений аналіз економічної ефективності вирощування гібридів сорго свідчить про істотний вплив гібридного складу на вартість валової продукції.

Найбільшою вартість одержаної продукції на рівні 21743 грн/га була у варіанті з гібридом Даш - Е за густоти стояння рослин 180 тис. рослин на 1 га. Найменшим (9523 грн/га) даний показник був при вирощуванні гібриду Спринт W за густоти стояння рослин 140 тис./га. Виробничі витрати слабо відрізнялися залежно від досліджуваних факторів і варіантів з коливанням в межах від 8,6 до 8,7 тис. грн/га. Проте відмічена слабка тенденція зростання цього показника при збільшенні врожайності зерна гібридів сорго. Собівартість 1т зерна коливалася в значних межах, що обумовлено істотними коливаннями врожайності гібридів сорго та, навпаки, стабільністю виробничих витрат за різними варіантами. Умовний чистий прибуток - 12964,6 грн/га та рівень рентабельності - 147,7% були максимальними при вирощуванні гібриду Даш - Е з густотою стояння 180 тис./га. Найгірший економічний результат одержано при вирощуванні гібриду Спринт W, де чистий прибуток зменшився до 786-884 грн/га з рентабельністю лише 9-10%.

Порівняння економічної ефективності раннього з пізнім строком сівби свідчить про суттєве падіння її на всіх варіантах, що пов'язано з різким зниженням врожайності на фоні незначного зменшення виробничих витрат. Вартість валової продукції була найбільшою (12870 грн/га) у варіанті з гібридом Даш - Е, який висівали з густотою стояння рослин 180-220 тис./га.

Виробничі витрати слабо змінювались під впливом досліджуваних факторів, а максимальна собівартість 1 т зерна сорго з перевищенням 5,0 тис грн була при вирощуванні гібриду Спринт W з густотою стояння 180-220 тис./га. Найбільший чистий прибуток на рівні 5074,7 грн/га був у варіанті з гібридом Даш - Е за максимальної густоти стояння 180-220 тис./га. Рівень рентабельності змінювався пропорційно коливанню чистого прибутку і

найбільшого рівня - 65,1%, також сягнув у варіанті з гібридом Даш - Е. Слід зауважити, що внаслідок падіння врожайності за пізнього строку сівби на гібридах сорго Солнцедар, Прайм, Бурогго та Спринт W в окремих варіантах густоти стояння рослин одержали збиток до 3,3 тис. грн/га та від'ємні показники рентабельності.

Економічним аналізом доведено, що при вирощуванні сорго на зерно в умовах півдня України найбільший вплив на прибутковість має строк сівби. Як за раннього, так і за пізнього строків сівби найбільший умовний чистий прибуток 5,1-12,9 тис./га з рентабельністю 65-148% отримано при вирощуванні гібриду Даш - Е з густотою стояння 180-220 тис./га.

Література:

4. Лихочвор В.В.// В.В. Лихочвор, В.Ф. Петриченко / Рослинництво. Сучасні інтенсивні технології вирощування основних польових культур / Львів: НВФ «Українські технології», 2006. – 730 с.
5. Білозор Л.В. Особливості формування ринку інноваційної продукції в аграрній сфері / Л.В. Білозор // Економіка АПК. – 2005. - №2. – С.106-111.

Рудік О.Л. - к.с.г.н., доцент

Рудік Н.М. – к.с.г.н., доцент

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

ЕКОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИРОЩУВАННЯ ЛЬОНУ ОЛІЙНОГО В УКРАЇНІ

За традиціями використання льон унікальна рослина, оскільки він з давніх-давен застосовувався для виготовлення волокна, олії, продуктів харчування та лікарсько-косметичних засобів. Гігієнічне, міцне, стійке до гниття лляне волокно і зараз має переваги при виготовленні екологічного одягу та побутових виробів. Не менш цінним є і насіння льону. Олія з нього містить

ненасичені жирні кислоти, що запобігає виникненню судинних захворювань. Навіть необроблене насіння має цінні харчові та лікувальні властивості. Окрім жиру, воно містить білок, вуглеводи, органічні кислоти, вітамін А, ферменти. Слиз, що отриманий із нього традиційно вживають для лікування виразки шлунку, гастриту та як косметичний засіб.

Хоча в даний час олійний напрям використання насіння переважає, сформувався та активно розвивається ринок екологічно чистої продукції. Отримання такого насіння потребує спеціальних виробничих умов та технологій. Вирощування такої продукції регламентовано «Законом України Про органічне виробництво»

З метою дослідження процесів формування продуктивності льону олійного, оцінки якості та вивчення можливостей його комплексного використання в Асканійській ДСДС НААНУ в 2009-2013 роках проводився комплекс наукових робіт. Ґрунтовий покрив представлений темно-каштановими важко суглинковими ґрунтами. В орному шарі міститься в середньому 2,15 % гумусу, 50 мг/кг легкогідролізованого азоту, 24 мг/кг рухомого фосфору та 400 м/кг обмінного калію. Поливами підтримували вологість 0,7 м шару ґрунту на рівні 65-70% НВ. У чотирьох факторному польовому досліді програмою досліджень було передбачені наступні фактори та їх градація. Фактор А - режим вологозабезпечення (Без зрошення; При зрошенні)

Фактор Б – фон мінерального живлення (Без добрив; $N_{45}P_{30}K_{30}$; $N_{60}P_{45}K_{45}$; $N_{90}P_{60}K_{60}$)

Фактор С – ширина міжряддя (15 см; 45 см.)

Фактор Д – норма висіву, (5; 6; 7 млн.шт/га.)

Льон олійний вирощували у польовій сівозміні після озимої пшениці, агротехніка у досліді, за виключенням факторів, що підлягали вивченню була зональною для культури. Вирощування льону олійного із міжряддям 45 см

дозволяло проводити міжрядні обробітки та відмовитися від застосування гербіцидів.

Зрошення, внесення мінеральних добрив підвищувало кількість коробочок на рослині, кількість насіння в них та масу 1000 насінин, що спричиняло до підвищення урожайності культури. Проведення двох міжрядних обробіток дозволяло утримувати широкорядні посіви в чистому від бур'янів стані.

На широкорядних посівах спостерігалось зменшення кількості коробочок із однієї рослини без зрошення на 6,6% та при зрошенні на 5,2 %. Кількість у плоді зменшувалося відповідно на 4,7 та 3,4 %. Також у середньому на 1,4% без зрошення та на 2,2 % при зрошенні зменшується маса 1000 насінин.

За роки досліджень урожайність насіння льону олійного без зрошення в середньому по досліді складала 1,3 т/га, а при зрошенні 1,75 т/га. Встановлено, що за рахунок покращення умов зволоження урожайність культури залежно від фону мінерального живлення та способу посіву зростала на 31,9 - 38,9%. Внесення мінеральних добрив $N_{45}P_{30}K_{30}$ та збільшення норми до $N_{90}P_{60}K_{60}$, незалежно від інших факторів, супроводжується достовірним підвищенням урожайності культури до найвищого у досліді рівня.

Визначено, що розширення міжряддя із 15 до 45 см в усіх поєднаннях градації факторів супроводжується зменшенням урожайності у середньому на 0,21 т/га без зрошення та 0,23 т/га у випадку зрошення.

При посіві із міжряддям 15 см без зрошення встановленням норми висіву із розрахунку 6 млн.шт/га досягали найвищого значення урожайності культури, тоді як на фоні зрошення такою нормою є 7 млн.шт/га. При посіві із міжряддям 45 см збільшення норми висіву із 5 до 6 та 7 млн.шт/га достовірно та стабільно призводить до зменшення урожайності.

Найвищої урожайності 1,65 т/га було досягнуто без зрошення на фоні внесення мінеральних добрив $N_{90} P_{60} K_{60}$ при посіві з міжряддям 15 см нормою висіву 6 млн.шт/га. Відповідно при зрошенні на фоні внесення $N_{90} P_{60} K_{60}$, посів

з міжряддям 15 см нормою 7 млн.шт/га забезпечував найвищу урожайність 2,16 т/га.

Переваги вирощування льону олійного із міжряддям 45 см полягають у можливості отримання насіння харчового та медичного призначення, за рахунок проведення міжрядних культивацій та відмови від застосування гербіцидів. Вищу врожайність насіння посіви формують при нормі висіву 5 млн.шт/га. На природному фоні мінерального живлення урожайність становить 0,97 та 1,3 т/га без зрошення та при зрошенні. За рахунок внесення добрив урожайність може бути підвищена більш ніж в 1,2-1,4 рази.

Оцінкою якості олії було встановлено, що у сорті природного жирно олійного складу Південна Ніч домінують полі ненасичені кислоти, де переважає ліноленова кислота (56,1-60,8%). Склад жирних кислот під впливом зрошення та мінерального живлення змінюється в середньому в межах від 0,3 до 1,5 %. Найбільш динамічним є вміст ліноленової та олеїнової кислот. Більший вплив на кількість пальметинової кислоти має фон мінерального живлення рослин, а стеаринової та олеїнової вологозабезпечення. На вміст ліноленової та лінолевої кислот майже однаковий вплив має вологозабезпечення та фон мінерального живлення.

Проведені роботи та аналіз результатів свідчать, що подальшими дослідження необхідно спрямувати на вивчення впливу режиму зрошення, мікроелементів на продуктивність культури та можливість харчового та лікарського використання насіння.

Бурак В.Г. – к.т.н., доцент

Валюх М. – студент БТФ

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

ВПЛИВ ОРГАНІЧНОЇ ОВОЧЕВОЇ СИРОВИНИ НА ТЕХНОЛОГІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ М'ЯСНИХ СИСТЕМ

У світлі завдання поліпшення структури харчування все більшого значення набуває питання використання в м'ясних продуктах овочів, які є джерелами багатьох важливих харчових речовин, у тому числі вітамінів, мікро- і макроелементів. Загальновідома позитивна роль харчових волокон, які містяться в клітинних стінках овочів і істотно впливають на процес травлення, виділення з організму шкідливих токсичних речовин. Низька калорійність овочевих мас є додатковим аргументом для їхнього використання у висококалорійних м'ясних продуктах.

Використання овочевої сировини при виробництві м'ясних продуктів дозволяє не тільки збагатити їх біологічно активними речовинами, але й нормалізувати кислотність в організмі людини, підвищити засвоюваність цих продуктів.

Як об'єкти дослідження були обрані овочі, які доступні для використання протягом усього року, досить дешеві і є культурами, які вирощуються в усіх регіонах України.

Зазначені обставини визначають доцільність використання овочів при виробництві м'ясних продуктів.

Однак, застосування овочевих мас пов'язано з рішенням завдання сумісності їх з м'ясною сировиною й необхідністю одержання готового продукту із заданими якісними характеристиками. З огляду на відсутність комплексних досліджень у цьому напрямку, представлена робота є актуальною.

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА МЕНЕДЖМЕНТУ: РЕАЛІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Метою роботи є розробка технології м'ясних виробів з використанням овочевої сировини.

Для досягнення поставленої мети необхідно було вирішити наступні основні задачі:

- дослідити функціонально-технологічні властивості (ФТВ) овочевої сировини;
- дослідити ФТВ модельних м'ясо-овочевих систем;
- встановити механізм формування структури комбінованих м'ясних систем з овочами;
- дослідити вплив овочів на паштетні маси;
- розробити технологічні параметри введення овочів у фаршеві вироби;
- розробити технологічні параметри введення овочів у паштетні вироби;
- провести рецептурну оптимізацію інгредієнтного складу м'ясо-овочевих виробів;
- встановити вплив овочевих мас на строк зберігання варених ковбас і паштетних виробів;
- дати оцінку якості готових продуктів, яка включає хімічний склад, ступінь збалансованості харчових речовин, рівень біологічної цінності, комплекс органолептичних і технологічних показників;
- дати техніко-економічну оцінку результатів дослідження;
- провести промислові апробації і впровадити нову технологію.

Об'єкт дослідження – технологія комбінованих м'ясних продуктів.

Предмет дослідження – м'ясні вироби з овочевими масами.

Методи дослідження – комплекс традиційних і сучасних фізико-хімічних, мікробіологічних і технологічних методів дослідження.

На підставі результатів вивчення функціонально-технологічних властивостей овочевої сировини і структуроутворення комбінованих м'ясо-рослинних систем науково обґрунтовані можливість і доцільність використання овочевих мас в технології варених ковбас і паштетних виробів.

Виявлено закономірності зміни функціонально-технологічних властивостей, структури і мікроструктури м'ясо-рослинних систем, а також взаємодія білків тваринної і рослинної сировини.

Запропоновано механізм структуроутворення м'ясних систем під впливом овочевих мас і показана можливість спрямованого регулювання структури.

Проведено математичне проектування рецептурного складу, що враховує специфіку сировинних інгредієнтів.

Встановлено вплив овочевої сировини на біологічну та енергетичну цінність, а також якісні показники ковбасних виробів.

На основі проведених теоретичних та експериментальних досліджень розроблена технологія ковбасних виробів і паштетів з овочевою сировиною.

Розроблено проект нормативної документації на нові види м'ясних виробів з овочами "Ковбаси варені з овочевими добавками", "Ковбаси ліверні з овочевими добавками".

На основі інструментальних та органолептичних досліджень встановлено збереження якісних показників ковбас та підвищення виходу на 1,5...5 % у порівнянні із традиційними виробами.

Встановлено, що регламентований строк зберігання ковбасних виробів з овочами не змінюється. Доведено, що використання овочів у ковбасних виробках знижує негативні мікробіологічні, ферментативні та окислювальні процеси, які викликають порчу продукту при зберіганні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Використання овочевої сировини в м'ясних системах /Л.Г. Віннікова, А.В. Зюзько, А.П. Кайнаш, Н.А. Завадська // Наук. пр. ОНАХТ. – Одеса, 2004. – Вип. 27. – С. 91-94.

2. Кайнаш А.П. Функціональні властивості м'ясних систем з овочевими добавками / А.П. Кайнаш, А.В. Зюзько // Темат. зб. наук. пр. ДонДУЕТ. – Донецьк, 2005. – Вип. 12, Т.2. – С. 159-168.

Бурак В.Г. – к.т.н., доцент

Куц А. – студент БТФ

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМА НАССР ПРИ ВИРОБНИЦТВІ ОРГАНІЧНИХ КОВБАСНИХ ВИРОБІВ

Суворе дотримання контролю якості та безпеки продуктів харчування в процесі їх виробництва, транспортування і зберігання. Систему НАССР - необхідно обирати для цілей управління безпечністю харчових продуктів в межах загальних систем управління.

Стурбованість щодо безпечності та якості харчових продуктів відчувається значною мірою в усьому світі. Якість харчових продуктів у життєдіяльності людей відіграє важливу роль. Проблема якості і безпеки харчових продуктів, це проблема не тільки національна, а і міжнародна. Як в розвинених країнах, так і в Україні, щорічно сотні мільйонів людей хворіють на харчові токсикоінфекції та токсикози, зумовлені патогенними та токсигенними мікроорганізмами.

Якість продуктів визначає не лише харчова їх цінність та органолептичні властивості, а й мікробіологічна безпечність. Запобігання втратам та гарантія безпечності продуктів на всіх стадіях виробництва і зберігання – пріоритетні напрями харчових технологій XXI століття. У нашій країні важливість зазначеної проблеми закріплена законом «Про якість та безпечність харчових продуктів», а необхідність наукового пошуку інноваційних підходів висвітлена у Концепції державної політики у сфері управління якістю продукції, розробленої на основі Указу Президента України «Про заходи щодо підвищення якості вітчизняної продукції» [1,2]. Спрямований контроль та запобігання процесам псування, що призводять до втрати безпечності та якості продуктів, - важливі завдання для науковців та спеціалістів м'ясопереробної

галузі. Відсутність достатніх експериментальних напрацювань, спроможних послужити основою для обґрунтування особливостей процесу псування, визначає актуальність теми нашої роботи, оскільки у світлі сучасних світових тенденцій розробка концептуальних принципів інноваційних технологій виробництва якісних та безпечних м'ясних виробів і рекомендацій із створення спеціальних умов на виробництві - актуальні завдання для м'ясопереробної галузі і відповідають стратегічному напрямку Концепції державної політики у сфері управління якістю продукції [1].

Метою роботи було науково обґрунтувати необхідність пошуку альтернативних методів для забезпечення високої якості та безпечності вітчизняної м'ясної продукції і розробити концептуальні принципи інноваційних технологій виробництва якісних та безпечних м'ясних виробів. Розвинене суспільство характеризує попит на екологічно чисті товари, які зберігають свої природні властивості. Саме з цією тенденцією пов'язаний стрімкий розвиток виробництва органічного продовольства. Тому на сучасному етапі розвитку харчових технологій перед розробниками стоїть завдання одержання продуктів, які: Найперспективніші способи досягнення перелічених вимог ті, що засновані на нетермічній інактивації мікрофлори, в т.ч. і щодо збереження якості та безпечності м'яса і м'ясопродуктів. Серед них можна зазначити високий гідростатичний тиск, новітні пакувальні системи, натуральні антимікробні компоненти, інноваційні бактерицидні препарати, біоконсервування тощо. На основі даних методів слід розробляти альтернативні технології, що забезпечують енергозбереження, екологічну безпечність виробництва, усунення активності патогенів без втрати природних властивостей продуктів.

Останнім часом активно розвивають концепції підвищення стійкості м'ясних продуктів при їх тривалому зберіганні шляхом перевірки складу газу в упаковці. Принцип "активного" контролю атмосфери ґрунтується на абсорбції та емісії специфічних газів в упаковці. При цьому забезпечується

цілеспрямоване регулювання атмосфери в упаковці завдяки хімічному або ферментативному видаленню небажаних газів.

Визначальні бар'єрні (захисні) функції були враховані при розробці концептуальних принципів інноваційних технологій виробництва якісних та безпечних м'ясних виробів. Зокрема, при виробництві м'ясних продуктів доцільно використовувати комплекс бар'єрів, які надійно забезпечують мікробіологічну стійкість. У наш час відомо понад 60 потенційних бар'єрів, об'єднаних в 4 групи: фізичні, фізико-хімічні, мікробіологічні та внутрішньоклітинні.

На підставі результатів досліджень та вищезазначених положень, розроблені концептуальні принципи інноваційних технологій виробництва якісних та безпечних м'ясних виробів з використанням комплексу перспективних методів для реалізації сучасних підходів.

Основними принципами концепції є :

- застосування сучасних поліфункціональних харчових добавок комплексної дії, що впливають на
- технологічні характеристики продукту шляхом підвищення мікробіологічної безпечності та регулювання “бар'єрних” факторів;
- обробка м'ясної сировини антимікробними препаратами з метою зниження рівня первинного мікробного обсіменіння та одержання продукції високої якості;
- використання сучасних бактеріостатичних препаратів та біоконсервантів з метою підвищення
- стійкості м'ясних виробів до розвитку мікрофлори, контроль “бар'єрних ” факторів та стабілізація рівня безпечності продукції;
- обробка виробничих приміщень і технологічного обладнання антимікробними препаратами для забезпечення належного санітарно-гігієнічного стану, стабілізації якості та безпечності готової продукції.

З 1 липня 2003 року в Україні введено новий державний стандарт ДСТУ 4161-2003 "Системи управління безпечністю харчових продуктів", який базується на концепції НАССР. Цей стандарт може бути застосований як для впровадження системи управління безпечністю харчових продуктів, так і для її сертифікації.

Абревіатура НАССР (походить від назви системи англійською мовою Hazard Analysis and Critical Control Point) - система аналізу ризиків і контролю критичних точок [1].

Система НАССР вперше представлена в 60-х роках Пілсбурською компанією (Pillsbury), лабораторією Армії США і Національним управлінням з аеронавтики та дослідження космічного простору США (NASA) як спільна розробка виробництва безпечних харчових продуктів для космічної програми США. Ґрунтуючись на такому аналізі небезпек, пов'язаних з конкретним продуктом і процесом, можна було вибрати точки, в яких виконувалися вимірювання та спостереження, що підтверджували, чи дійсно технологічний процес належно контролюється. Ці точки в технологічному процесі отримали назву Критичні Точки Контролю (КТК). Пілсбурська компанія оприлюднила концепцію НАССР на конференції із захисту харчових продуктів у 1971 році. Від цієї дати і почалося впровадження концепції в харчову промисловість [1].

Застосування системи НАССР на будь-якому харчовому підприємстві неможливе без впровадження і дотримання процедур, що забезпечують виконання загальних принципів гігієни харчових продуктів. Система НАССР покликана ліквідувати ризик для здоров'я, пов'язаний зі вживанням харчових продуктів та скоротити випадки інфекційних захворювань і отруєнь харчовими продуктами. Принципи цієї системи внесені до законодавства ряду країн, а її наявність на підприємстві виробника є обов'язковою умовою при укладенні контрактів на поставку продуктів харчування у більшості випадків.

Система НАССР охоплює всі типи потенційних ризиків для безпеності харчових продуктів (біологічні, хімічні чи фізичні) поява яких природна у

продовольстві, навколишньому середовищі або внаслідок помилки у харчовому виробництві. Система НАССР зменшує потенційні ризики для здоров'я споживачів від хвороб, спричинених харчовими продуктами, ідентифікуючи, запобігаючи та коригуючи проблеми харчового ланцюгу від первинного виробництва до кінцевого споживача.

Система НАССР спрямована допомогти підприємствам зосередитись на тих етапах, операціях технологічного процесу та умовах виробництва, що є критичними для безпеки харчових продуктів. Особливістю цієї системи є те, що за її допомогою вивчається кожен етап у харчовому виробництві, виявляються специфічні ризики, впроваджуються ефективні методи контролю моніторингу. Система НАССР - це система повної відсутності ризиків, призначена для зменшення ризиків, викликаних проблемами з безпекою харчової продукції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Белов Ю.П. Розробка та впровадження системи управління безпечністю харчових продуктів НАССР / Ю.П. Белов // Світ якості України, № 2, 2011. - С. 42-45.
2. Закон України "Про безпечність та якість харчових продуктів" від 23.12.1997, № 771/97-ВР (зі змінами від 31.05.2007) // Відомості Верховної Ради України. - 2007. - № 35. - с. 485.

Бурак В.Г. – к.т.н., доцент

Камєнєва Р. – студент БТФ

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

ОПТИМІЗАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА ВЕРШКОВОГО МАСЛА З ОРГАНІЧНОЇ СИРОВИНИ

Проблема їжі завжди була однією з найважливіших проблем, що стоять перед людським суспільством. Усе, окрім кисню, людина отримує для своєї життєдіяльності з їжі. Середнє споживання її в добу складає біля 800г (без

води) і біля 2000г води. Це надало право І.В. Павлову в 1904 році присвоєння йому Нобелівській премії сказати: "Недаремно над усіма явищами людського життя панує турбота про насущний хліб"[1].

Людство випробувало і продовжує відчувати дефіцит продуктів харчування. Проте просте збільшення споживання їжі не може вирішити усіх проблем, пов'язаних з харчуванням. Воно має бути раціональним, відповідати основним положенням науки про харчування, вимоги якої повинні враховуватися при розробці стратегії розвитку харчової промисловості [1].

Жири і олії є обов'язковим компонентом їжі, енергетичним і структурно пластичним матеріалом для людини, постачальником ряду необхідних для нього речовин, тобто є незамінним чинником харчування, що визначає його біологічну ефективність. Рекомендований вміст жирів в раціоні людини (за калорійністю) складає 30-33%, а в масових одиницях - в середньому 90 - 100г на добу, у тому числі безпосередньо у вигляді жирів 45 - 50г. Тривале обмеження жирів в живленні і систематичне використання жирів з пониженим вмістом необхідних компонентів призводить до відхилень у фізіологічному стані організму: порушується діяльність центральної нервової системи, знижується стійкість організму до інфекцій, скорочується тривалість життя. Але і надмірне споживання жирів небажане, воно призводить до ожиріння, серцево-судинних захворювань і інших небажаних явищ. Тому дуже важливо споживати жири і олії зі збалансованим хімічним складом, тобто підвищеної біологічної цінності, що містить вітаміни і інші біологічно активні речовини (БАР).

На даний час в харчовій промисловості особливо актуальні дослідження, спрямовані на розробку технологій приготування на базі місцевої сировини нових, екологічно чистих продуктів з лікувальними властивостями, із специфічним ароматом, з підвищеною стабільністю, конкурентно здатних на світовому ринку [2].

Великий внесок у розвиток теорії і практики олійництва внесли Казанський М.М., Белоусов А.П., Грищенко А.Д., Кук Г. А., Коваленко М.С. і багато інших.

Відомо, що харчова цінність культивованих і дикорослих плодів і ягід визначається вмістом в них БАР - вітамінів, органічних кислот і амінокислот, макро- і мікроелементів, вуглеводів, фенольних і пектинових речовин, фітонцидів [2]. На наш погляд, великі перспективи у вирішенні вказаної проблеми має використання ягід горобини червоної. Горобина червона усім добре знайома і широко поширена на території України.

Плоди горобини давно відомі в народі своїми цілющими властивостями і когут бути постачальником багатьох вітамінів, амінокислот, флавоноїдів, інших біологічно активних речовин, а також макро- і мікроелементів.

У роботі поставлена мета вивчити склад і властивості горобини, а також можливість використання продуктів її переробки у виробництві вершкового масла. Буде досліджуватися оптимальна доза внесення горобинових добавок в олію, їх вплив на збереженість, а також органолептичні і фізико-хімічні характеристики вершкового масла.

Актуальність цієї роботи полягає в тому, що в ній приділяється увага важливій проблемі: збагачення продукту широкого споживання, тобто вершкового масла, біологічно активними речовинами природного походження з одночасним збільшенням термінів зберігання вершкового масла.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Антиоксидантные свойства мирицитина и кверцитина в масле и эмульсиях. /RoldigPenman Andrea, Gordon Michael H. //J. Amer. Oil Chem. Soc. - 2008 - 75, - №2. - С. 169180. Англ.
2. Азнаурьян М.П., Анисимова А.Г., Калашева Н.А. и др. Новые жирове продукты повышенной биологической ценности отечественного производства. //Масложировая промышленность. - 2009. - №3. - С.22 - 25.

Вермієнко Т.Г. - к.е.н., доцент

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИРОБНИКІВ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

В сучасних умовах економіки України можливості фінансового забезпечення інноваційних процесів, у тому числі й інноваційного оновлення технологій сільськогосподарського виробництва, обмежені. Тому використання напрацьованих у світовій практиці методів фінансування інноваційної діяльності та адаптація їх до умов української економіки набувають позачергового значення. Стає необхідним пошук ефективних інструментів фінансового забезпечення інновацій і принципово нових джерел, форм та методів фінансування новітніх технологій.

На підприємствах агропромислового комплексу інноваційні процеси реалізуються у таких формах, як:

- 1) провадження нових продуктів;
- 2) запровадження нових способів та методів господарської діяльності;
- 3) вихід підприємства на нові ринки збуту сільськогосподарської продукції та сировини;
- 4) пошук альтернативних джерел сировинного забезпечення;
- 5) застосування нових підходів щодо кадрової політики;
- 6) перехід до ефективних механізмів управління господарською діяльністю.

Інноваційна діяльність потребує значних фінансових вкладень і має високий ступінь ризику, що вимагає її особливої підтримки, так як суто ринкові механізми не можуть забезпечити перетікання необхідних ресурсів для здійснення перспективних масштабних інноваційних проектів, особливо в соціальній сфері. Фінансування інноваційної діяльності визначає успіх чи невдачу інноваційних проектів і програм. Здатність підприємства акумулювати достатньо коштів для реалізації інноваційних задумів впливає на швидкість

виведення інновації на ринок, а отже – на її комерційний успіх. Однак не кожне підприємницька структура має достатньо власних коштів для цього, що зумовлює пошук інших джерел їх надходження. Інвестиції, залучені з різних джерел, мають різну ціну. На їх вартість впливають, зокрема, організаційна форма фінансування і тривалість інвестиційного періоду. Вибір ефективних форм фінансування інноваційних програм і проектів забезпечує високу економічну віддачу інноватору та інвестору. Сучасний стан фінансового забезпечення інноваційної діяльності в Україні представлено такими проблемами:

- брак власних коштів, спричинений незадовільним фінансовим станом підприємств та висока вартість кредитних ресурсів;
- нерозвиненість ринку венчурного капіталу, що зумовлює низький рівень участі вітчизняних інвесторів;
- державна підтримка у формі прямого фінансування має істотні бюджетні обмеження та не узгоджена з пріоритетами інноваційного розвитку;
- надання податкових пільг підприємствам, які здійснюють продуктивні і технологічні інновації, виступає дієвим механізмом впливу держави на прискорення інноваційних процесів;
- принципи формування та розвитку спеціалізованих державних (комунальних) інноваційних фінансово-кредитних установ в Україні;
- домінування механізмів самофінансування;
- обмеженість зовнішніх джерел залучення коштів.

Усе це зумовлює потребу в удосконаленні механізмів фінансування інноваційної діяльності. Основними напрямками вдосконалення фінансового забезпечення інноваційної діяльності на підприємствах є:

- прийняти закони України «Про визначення національних пріоритетів» та «Про формування Банку Розвитку», що дозволить створити законодавчу базу для концентрації ресурсів на фінансовому забезпеченні пріоритетних напрямів інноваційної діяльності;

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА МЕНЕДЖМЕНТУ: РЕАЛІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

- закріпити у Податковому кодексі України порядок і розмір надання податкових пільг інноваційним проектам, контроль за їх використанням і поверненням коштів до бюджету в разі їх нецільового використання;

- встановити особливий порядок стимулювання інноваційної діяльності підприємств, зокрема, за рахунок амортизаційної та податкової політики і кредитування;

- запровадити довгострокове державне стратегічне планування інвестиційної діяльності з включенням до нього державних програм розвитку, які б відповідали національним пріоритетам, і передбачали їх забезпечення фінансовими ресурсами;

- Кабінету Міністрів України розробити нормативні акти щодо вимог до державних інвестиційних проектів, які підлягають затвердженню на рівні КМУ, гарантій їх фінансування, зокрема Банком Розвитку, а також розробити комплексну Державну програму щодо розвитку венчурного інвестування в Україні. Отже, у системі фінансового забезпечення інновацій слід дотримуватися принципу концентрації державної підтримки на фінансуванні інноваційної діяльності підприємств на початкових етапах інноваційного процесу та на впровадженні технологій.

Література:

1. Мазнев Г.Є. Проблеми фінансового забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектору / Г.Є.Мазнев // Економіка АПК, 2014. - №9. – С.5-13.
2. Гончарова О.М. Особливості інноваційної діяльності підприємств АПК України / О.М. Гончарова, Г.А. Єгоров //Збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми сучасної економіки». – м. Запоріжжя: ГО «СІЕУ», 2015. – Ч.2. – 120 с.
3. Єгоров І.Ю. «Інноваційна Україна – 2020»: основні положення національної доповіді / І.Ю. Єгоров // Науковий журнал: Економіка України. – 2015. – № 9. – С.4-18.

